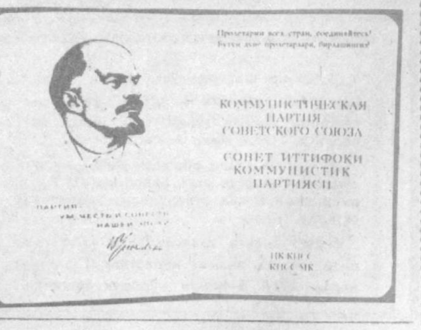

Партия ишига содиқ, унинг сиёсий йўлини амалга ошириш учун курашда пешқадам бўлган кадрлар — бизнинг энг муҳим, энг бебаҳо бойлигимиздир.

(КПСС Марказий Комитетининг партия XXVII съездига Сиёсий докладидан).

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. № № 281—282 (6. 770—6. 771) 1988 йил 9 декабрь, жума. Баҳоси 6 тийин.

БУГУН XXVI ТОШКЕНТ ШАҲАР ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ЎЗ ИШИНИ БОШЛАДИ

Биз партия аъзоси деган номни ва унинг аҳамиятини юқори, юқори ва янада юқори кўтаришга ҳаракат қилишимиз лозим.

В. Ульянов (Ленин)

Публицистика

Сўз — конференция делегатига

Юрагимдаги гаплар

Туроб ТУЛА,
Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси.

ТОШКЕНТ нон заводлари таъмли нон чиқара бошлашди (уни зирали нон деб аташипти. Бу ҳам тилимизга, сўзларимизга бефарқ қарашимизнинг ҳамон давом этаётганлигидан далолат). Фавқулодда ширин, мазали қора нон, бир вақтлардаги француз булкаси шаклида. Аввалига эътиборсизгина қараган эдик, мазали чиқиб қолдию уни магазинларда, нон дўконларида кутадиган бўлиб қолдик, навбат кўпая бошлади, у пайдо бўлган вақтлар тез олиш қийин бўлиб қолди. Навбатда турган эдим, кўкраклари орден-медалларга тўла, Ватан уруши нишонини алоҳида тақиб олганлар бу навбатни тағин ҳам узайтириб юборишди. Шу вақт ана шундай Ватан уруши иштирокчиларидан бир киши кўкраги тўла ҳалиги нишонлари, ҳалиги медали бўлишига қарамасдан мендан кейинги навбатга келиб турди. Бу иззатли кишиларимизнинг ҳамма нарсани ҳамиша навбатсиз олиб юрганларига ўрганиб қолганимиздан бу одамнинг навбатга келиб туришидан ҳайрон бўлдик, ҳатто бемалол навбатсиз олаверишларини уқтирмоқчи бўлдик ҳам. Аммо у киши ниҳоятда мулойим ва камтарлик билан рад этдилар ва навбатда туриб нон харид қилдилар.

Бу жуда ҳам оддий бир воқеа уззу кун ёдимдан чиқавермади. Ҳадеб ўша камсуқум ва камтарин киши кўринаверди кўзимга. У билан суҳбатлашмаганимга, у кишининг кимлигини билиб олмаганимга жуда-жуда ачиндим. Назаримда, мен билан бирга ана шу навбатда турган жуда кўп кишиларнинг ҳам хаёлларида қолди у одам, ниҳоятда оддий, олижаноб, донишманд бўлиб. У бу жуда ҳам оддий одоби ва одати билан кўп кишиларни ўйга ботирди, инсонни ҳурмат қилишга чақирди, менимча ҳатто шундай бўлишга ундади.

Мен одамни олижаноб деганларида мана шундай одамларни кўз ўнгимга келтираман. Бундай одамлар албатта коммунист бўлсалар керак, деб ўйлайман, ҳатто ҳеч шубҳа ҳам қилмайман. Лекин бу билан мен иззатли мўйсафидларимиз номларига соя солмоқчимасман, йўқ, албатта. Фақат ҳалиги одамнинг маданиятига бўлган ҳайратимни айтмоқчиман, шу билан коммунист деган сўзнинг маъносига қиёс келтирмоқчиман, холос.

Коммунистлар партияси сафига адабиётимизни шакллантирган, яратган устозларимиздан Ойбек, Миртемир, Абдулла Қаҳҳор кеч келишди. Миртемирнинг партияга киратуриб айтган сўзи эсимда: «Мен Коммунистлар партияси сафига узоқ йўл босиб келдим. Бу оғир йўлда у мени кўп синади, мен уни. Мен унга, баъзиларга ўхшаб, шошибмас, ишониб кирдим ва бу сафда абадий қоламан...». Буюк Ойбек қувониб кетиб, «Яхши, яхши» деб юборди. Абдулла Қаҳҳор тасдиқлаб, «Бу Ойбекнинг сўзи» деди. Бу оқсоқоллар партия сафига ўтганларида Союзимиз бамисоли файз ва салобатга тўлиб кетган эди. Мен мана шундай коммунистларга шогирд ва ҳамнафас бўлганимдан фахрланаман, ҳамиша шундай кишиларни соғинаман.

Коммунист Абдулла Қаҳҳор Ойбекни алоҳида муҳаббат билан яхши кўрарди, у ҳамма тенгдошларини, сафдошларини «Сан» деса ҳам, Ойбекни «Сиз» деб гапирарди. «Тағин бирон Ойбек келармикин, адабиётимизга» десам, у «Наинки Ойбек, Ойбеклар келади ҳали», деган эди.

Коммунист бошқалардан ҳамиша ҳалоллиги билан фарқ қилади. У ҳамиша одамлардан яхшилик фазилатларини қидиради, топади, севинади, одамларга етказишга шошилади, ҳатто иқтидорли нопокни кўрса ҳам қувонади, ана шу нопокни йўлдан қайириб олади. У бу оғир йўлдан эринмай ўтади. Буни у ўзи учунмас, жамият учун ҳаммас, ўша фавқулодда иқтидор учун қилади. Бу ғалабасидан у ўла-ўлгунича мамнун яшайди.

Коммунист!
Юрагинг юрагим қатида,
Ҳар ерда, ҳар ишда жонажон.
Ҳаётим ҳаётинг татида,
Жонинг ҳам жонимга ёнма-ён!
Замонлар ўтади, замонлар,
Сен билан омондир бу замон.
Кашф этиб янги каҳкашонлар,
Ўтаман сен билан ёнма-ён!

Коммунист партиянинг, давлатнинг ҳамма тадбири билан бирга яшайди, унинг ижросини кузатади, куюнчаклик билан кузатади ва курашади. Афсуслар бўлсин, шундай коммунистлар ҳам бордирким, бу жонга тенг тадбирларни туғилгани замониёқ унутади, ўша ерда, йўргакдалигидаёқ ўлдиради, замони, даври, халқи, Ватани олдидаги масъулиятдан, бурчдан йироқ яшайди, ўз манфаати учун ҳамма касофатларни қилади, тенгсиз носозликлар, оғир хатолар, жиноятлар туғдиради. Оёққа турган норозиликларни айблашга, бу билан ўзининг жиноятларини яширишга шошилади. Бугун мана шундай курашлар давом этмоқда, тузумимизни ана шундай касир-касофатлардан халос этишга ўзини бағишлаган, қайта қуриш, покланиш, ошкоралик, демократия революциясини меники деб билган ҳаракатлар пайдо бўлмоқдаки, буни фақат қўллаш керак! Куюнчак, жонкуяр халқимиз, коммунистик эътиқод ҳаққи, унинг идеаллари хизматига отилмоқда.

Назаримда, бугун бу муқаддас саф кескин тозармоқда, унинг сафи ҳали юқорида муборак номларини атаганим камсуқум, камтарин, диёнати мустаҳкам, ҳақиқий кишилар ҳисобига кенгаймоқда. Бугун ўтаётган конференцияда ҳам ана шундай кишилар иштирок этаяпти.

Мен Коммунистлар партияси сафига ўтиш учун жуда ёшлигимда, окопда ариза берганман. Ёзувчи ва газетачи сифатида кўп коммунистларни кўрдим. Ҳа, кўп «коммунист»ларни. Улар ҳақида, уларни мақтаб мақолалар, публицистикалар, очерклар ёздим. Улар наинки давримизни, давлатимизни, қаламимизгача алдадилар. Кечагина бу одамдан ўрнак олинг, деб халқни, газетхонни, китобхонни чақирганларимиз қаламимизга бало бўлди, наинки номусимиз, қаламимизгача букилиб кетди номусдан! Шунинг учун одамларга тик қарашни, меҳрибонлик билан қарашни, синчковлик билан қарашни, ватанимиз истиқболи, юртимиз қисмати, халқимиз тақдири нуқтаи назаридан қарашни наинки ўрганмоқдамиз, балки одат қилмоқдамиз, самимиятни, ҳалолликни ўрганмоқдамиз, самимият, жиддият, поклик булоғида чўмилмоқдамиз. Бугунги коммунист мана шундай самимият майдонида, ҳалоллик майдонида рўйрост курашга тушмоқда, замони ва тузумини мана шундай асраб-авайламоқда! У мана шундай қайта шаклланмоқда! Дунёда битта бўлган миллатлар бирлиги мамлакатимиз, буюк Ленин тафаккури билан шаклланган, аммо жуда кўп замонлар дағдағаларида шаклини, йўлини, қадр-қимматини йўқота бошлаган мамлакатимиз қайта шаклланмоқда! Унинг шонли партияси ўзининг революцион руҳини тикламоқда, ана шундай коммунистик қалъа коммунистларига айланмоқда коммунистлар, унинг эгалари! Шеърият куйлайдиган қўлда ёзилгани сингари, коммунистик эътиқод ҳам эътиқод, ленинча эътиқод шаклланган қалбда шаклланади. У шеърни ҳам, у қалбни ҳам ҳеч қачон ўзгартириб бўлмайди, унинг сингари метин ва мустаҳкам ирода қадри ватани қадри сингари мангу яшайди!

Қардошлик қонунига биноан

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитетида

Арманистон ССРда рўй берган зилзиланинг оғир оқибатлари муносабати билан шаҳар партия комитетида Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Б. Ф. Сатин бошчилигида зилзиладан зарар кўрганларга ёрдам кўрсатишни уюштириш бўйича комиссия ташкил этилди. Комиссия составига Тошкент шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари О. Ҳ. Асқаров, Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари Э. А. Ризаев, партия, совет ходимлари, хўжалик раҳбарлари киритилди.

Зилзиладан зарар кўрганларга кечиктириб бўлмайдиган амалий ёрдам кўрсатиш бўйича зарур комплекс чора-тадбирларни оператив равишда ташкил этиш вазифалари комиссияга топширилди.

Сиз билан биргамиз, арманистонлик дўстлар!

Арманистондаги кучли зилзила бутун коллективимизни ҳаяжонга солди! Бизнинг бирлашмамизда ўнлаб миллат вакиллари меҳнат қилишади, улар орасида арман дўстларимиз ҳам кўп. Барча миллат вакиллари бир-бирлари билан жуда аҳил. Агар ана шу дўстлик бўлмаганда, корхонанинг ҳозирги тараққиётини тасаввур ҳам қилиб бўлмасди. Фақат бугина эмас, таъбир жоиз бўлса, биз бутун мамлакатимиздаги қардошларимиз билан чамбарчас боғлиқмиз. Негаки, шаҳримизда шундай корхоналар борки, улар ўнлаб корхоналардан узел ва деталлар, материаллар олишади. Мана, ўз корхонамиздан биргина мисол. Бизнинг «зангори кема»ларимизни Ўрта Осиё регионидаги барча республикалар олишади. Шундай бўлгач, дўстлик ва қардошлик бениҳоя қадрлидир.

Тошкентда табиий зилзила бўлганида кўплар қатори арманистонлик қурувчилар ҳам шаҳарни тиклашга катта ҳисса қўшишганди.

Сизларга бутун мамлакатимиз халқлари сингари бизлар ҳам ёрдам қўлини чўзамиз, арманистонлик қардошлар!

Ш. ФАЙЗИЕВ,
«Ташсельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси партия комитетининг секретари.

Конференция минбарига

⊙ Қайта қуриш қизғин давом этяпти. Бу жараёнга барқарор тус бериш сизу бизнинг қўлимизда. Энди бошланган ишдан асло орқага қайтмаслигимиз, фақат олға томон дадил ҳаракат қилаверишимиз лозим.

Мен бирлашмамизга қарашли Ильич номидаги тажриба-механика заводида ишлайман. Бизда қайта қуриш нафаси уфуриб турибди: ишлаб чиқаришда янги жараёнлар содир бўлмоқда. Масалан, янги ишлаб чиқариш корпуси ишга туширилди. Энди унинг қувватини тўла ўзлаштириш зарур.

Аммо... юқори унумли, янги замонавий, рақамли программа билан бошқариладиган дастгоҳларни ўзлаштириш энг қийин муаммо бўлиб турибди. Нега дейсизми? Кадрлар унга ҳали тайёр эмас.

Ўйлайманки, бу муаммо фақат биздагина бўлмаса керак. Демак, ишлаб чиқариш таълимини изчил, аниқ йўлга қўйиш вақти етди!

С. МЕРКУШКИН
«Технолог» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг моделчиси.

⊙ Бизнинг Ленин районида Тошкент вокзали олдига 14 Туркистон комиссарига ажойиб ҳайкал ўрнатилган.

1987 йил январь ойида район партия комитетининг пленуми бевосита революция ўчоғи бўлган Октябрь революцияси номидаги тепловоз ремонти заводида бўлган эди. Ўшанда корхонани ва унга ёндош территорияни тарихий-революцион ёдгорлик сифатида қайта қуриш таклиф этилди. Шунга кўра ҳозир у ерда қизғин иш олиб борилаяпти.

Районда партия, Улуғ Ватан уруши ва меҳнат ветеранлари халқ фарзандларини эъзозлаш учун кўпгина ғамхўрлик кўрсатилаяпти. Ветеранларнинг талаб-эҳтиёжларини тўлароқ ўрганиш, ёшларни тарбиялашда улар активлигини ошириш устида ҳали жиддий иш олиб боришимиз зарур.

Н. РУСТАМБЕКОВ,
Ленин район партия, Улуғ Ватан уруши ва меҳнат ветеранлари совети раиси вазифасини бажарувчи.

⊙ Бугунги кунда барча ишларимиз, интилишларимиз сифатни оширишга қаратилган, деб ўйлайман. Қайта қуриш даври шуни тақозо этяпти. Турғунлик йилларида бу фақат шиор бўлиб келган бўлса, энди у ҳақиқий иш мезонига айланди. Энди сифатсиз маҳсулот тайёрлаш билан ҳеч ким узоққа бора олмайди.

Биз сифатни қаттиқ назорат қиляпмиз. Агар авваллари тайёр маҳсулотни текширган (ва баъзан брак қилган) бўлсак, ҳозир уни ишлаб чиқариш жараёнида текширяпмиз. Бу бракнинг олдини олишга катта ёрдам беряпти.

Менда шундай бир таклиф бор. Агар сифатни чиндан ҳам оширишни истасак, бизга республика енгил саноат министрлиги янги дастгоҳлар етказиб берсин. Ҳозиргилари жудаям эскириб кетган.

Ваъдалардан амалий ишга ўтайлик.

Л. КОРШУКОВА,
Бош кийимлар фабрикасининг назоратчиси.

⊙ Мактабислоҳоти қайта қуриш меваси бўлди. Шуни севинч билан айтиш мумкинки, яхши ўзгаришлар бор. Кўпгина ўқитувчиларнинг ана шу ислоҳот бўйича ўқитишнинг янгича методикасига ўтганлиги ҳам бунга далил.

Бироқ ҳали бу борада жиддий ўйлаб кўрадиган жиҳатлар ҳам бор. Масалан, биргина мисол. Бутун Сергели районини олсак, унинг шаҳардаги кўпгина районларга қараганда материал базаси сустроқ. Ҳолбуки, аҳоли сони тез ўсиб боряпти. Ҳозир, шу кунларда яна 1,5 минг ўқувчига мўлжалланган битта мактаб керак экан. Яна 3—4 йилдан кейин аҳвол нима бўлади?

Бунинг устига мактабдан ташқари муассасалар, пионерлар уйи эски биноларда жойлашган. Районда ҳанузгача биронта пионерлар саройи йўқ. Истагим, ана шу масалалар ҳам эътибордан четда қолмаса.

Н. МКРДУМЯН,
Сергели районидаги 8-мактаб директори.

XIX

Партия ошкораликни ривожлантирар экан, ҳамиша Лениннинг омма ҳамма нарсани билиши керак, ҳамма нарса ҳақида фикр юритиши керак ва ҳамма ишга онгли тарзда бориши керак, деган кўрсатмасига муттасил амал қилади.

(XIX БУТУНИТТИФОҚ ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ МАТЕРИАЛЛАРИДАН).

Факт ва рақамлар

⊙ Шаҳар партия ташкилоти составининг 31545 нафари ишчи, 60170 нафари хизматчи, 2270 нафари ўқувчи-студентлар, 15045 нафари ветеран-пенсионерлар ва бошқалардан иборатдир.

⊙ Шаҳар партия ташкилоти 1 январь маълумотига кўра ўнта район партия ташкилотидан, 2271 бошланғич партия ташкилотидан, шу жумладан райком ҳуқуқига эга бўлган бир нечта партия комитетидан, 2594 бошланғич цех ташкилотидан 3155 партия группасидан иборат.

⊙ Ҳозир Тошкент саноатида 49,2 процент маҳсулот юқори категорияли сифат билан ишлаб чиқарилмоқда. «Н» индекси билан 25,8 процент маҳсулот тайёрланяпти. Меҳнат унумдорлигининг ўсиш суръати 1986 йилга нисбатан 4,6 процентни ташкил этади.

⊙ Ҳозир Тошкентда ўнта театр, 19 та олий ўқув юрти, 9 та стадион, 413 та спорт зали, 21 та сузиш бассейнлари ишлаб турибди.

⊙ Ҳозир шаҳарда ўнта район мавжуд. Шаҳарнинг умумий майдони 25,5 минг гектарни ташкил этади. 1988 йилда унинг аҳолиси 2216,9 минг кишига етди.

⊙ Чакана товар обороти 2880,7 миллион сўмликни ташкил этди. Аҳолига 418,7 миллион сўмлик ҳақ тўланадиган хизмат кўрсатилди.

Шаҳар электр транспортида 452,6 миллион кишига хизмат кўрсатилди. Автобусларда 439,9 миллион йўловчи ташилди.

Конференция делегати билан мулоқот

Евгения Александровна Губина узоқ йиллардан бери Тошкент тўқимачилик комбинатида самарали меҳнат қилиб келмоқда. Мураббий ишчи корхонадаги ўз иш фаолияти давомида жуда кўплаб шогирдлар тайёрлаб етиштирди. Улар ҳозир устозлари билан ёнма-ён туриб ишлаб, комбинат ютуғига муносиб улуш қўшишяпти.

Қадоқ қўлли бу ишчининг кўп йиллик машаққатли меҳнатлари партия ва ҳукуматимиз томонидан муносиб тақдирланган. У Социалистик Меҳнат Қаҳрамони деган шарафли унвонга сазовор. Евгения Александровна жамоат ишларида ҳам актив қатнашади. У бир неча йиллардан бери шаҳар партия комитети бюросининг аъзоси сифатида фаолият кўрсатаяпти. XXVI шаҳар ҳисобот-сайлов партия конференциясининг муносабати билан мухбиримиз мураббий ишчи билан суҳбатлашиб, унга бир неча савол билан мурожаат қилди.

САРҲИСОБ

— Евгения Александровна, КПСС XXVII съезди, Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси ва партия Марказий Комитетининг кейинги Пленумларида ҳаётимизнинг бош йўналиши — социалистик демократияни такомиллаштириш, ошкораликка эътибор бериш, қайта қуришни амалга ошириш ғоялари илгари сурилган. Сизнинг фикрингизча, бу принциплар шаҳар партия комитети фаолиятига қандай таъсир кўрсатяпти!

— Ҳисобот даврида шаҳримизнинг барча партия ташкилотларидаги ўзгаришлар яққол кўзга ташланяпти. Мамлакатимизда қайта қуриш кенг кўламда давом этяпти. Бу ниҳоятда муҳим сиёсий ва социал масала. Турғунлик даврида юзага келган нуқсонларни мана шу қайта қуриш билан кўпориб ташлаш керак. Бу борада асосий ролни коммунистлар ўйнаши табиий.

Пойтахт корхоналарида, бошланғич партия ташкилотларидаги сиёсий активликнинг ошишида шаҳар партия комитетининг ҳам алоҳида ҳиссаси бор. Биласизми, менинг шаҳар партия комитети бюросига аъзо бўлган даврим айнан юксак ўзгаришлар юз бераётган вақтга тўғри келди. Бу ерда бюро мажлислари, шаҳар партия комитети пленумларининг ниҳоятда жонли ўтаётгани фикримнинг далилидир. Шаҳар партия комитети йиғилишларида коммунистлар ўзларини ташвишга солаётган масалалар ҳақида очиқдан очиқ гапиряптилар.

Раҳбар кадрларни ишчи йиғилишларида кўпчилик томонидан ошкора сайлаш йўлга қўйилди. Бундай ибратли ишларни активлаштириш, демократияни такомиллаштиришга алоҳида эътибор берилати. Энг муҳими мансабдор шахс халқдан ажралиб қолмаслиги керак. У ҳамиша омма билан бирга бўлиши, унинг қувонч ва ташвишларига шерик бўлиши лозим.

— Аввалги шаҳар партия конференциясидан буён уч йил вақт ўтди. Хўш, Сиз шаҳар партия комитетининг ҳисобот давридаги фаолиятини қандай баҳолайсиз!

— Ҳисобот даврида шаҳар партия комитети пленумларида, бюро йиғилишларида жуда кўп масалалар кўриб чиқилди. Алоҳида тармоқ ва корхоналар бўйича, уларнинг ютуқларини оммалаштириш, камчиликларга чек қўйиш борасида бир қанча қарорлар қабул қилинди.

Таъбир жоиз бўлса, ҳар бир корхона партия ташкилотларининг фаолиятини шаҳар партия комитети ишининг кўзгуси деб ҳисоблаш мумкин. Бу ташкилотлардаги ўзгаришлар эса катта. Шаҳар корхоналарида хўжалик ҳисоби, давлат қабули жорий этилди. Бу ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатини яхшилашда дадил қадам бўлди.

Ҳисобот даврида шаҳар партия комитети бир қанча корхоналарнинг иши юзасидан ҳисобот ва текширув натижаларини кўриб чиқди. Ютуқлар жуда кўп. Лекин камчиликлар ҳам талайгина. Бу аввалламбор саноат корхоналарига тегишли. Планни бажармаслик, маҳсулот етказиб бериш шартномаларини адо этмаслик, брак маҳсулот ишлаб чиқариш ҳолларига ҳанузгача барҳам берилмаган. Шаҳар партия комитетида мазкур корхона раҳбарларига нисбатан ниҳоятда жиддий чоралар кўриляпти. Лекин шунга қарамай, бу ҳол ҳар ойда маълум бир ташкилотларда қайтадан такрорланяпти.

Юқорида айтганимдек, ютуқларимиз кўп. Саноатда ҳам, транспортда ҳам, маданий-маиший хизмат кўрсатиш соҳасида, уй-жой билан таъминлаш борасида ҳам сезиларли силжишлар рўй берди. Менимча булар ҳақида шаҳар партия комитетининг ҳисобот докладида алоҳида тўхталиб ўтилади.

— Ҳисобот даврида пойтахт партия ташкилотлари кўпгина тадбирларни амалга оширди. Лекин ҳал қилинмаган муаммолар ҳам талайгина. Янги сайланадиган шаҳар партия комитети шаҳримиздаги қайси муаммоларга кўпроқ эътибор беришини истардингиз!

— Юқорида айтганимдек, шаҳримизда ҳал қилиниши зарур бўлган кўпчилик муаммолар бор. Мен биринчи навбатда айнан партия ташкилотларига оид фикримни айтмоқчиман. Шаҳар партия комитети топшириғига биноан кўпгина корхоналарда бўлганман, текширувларда қатнашганман. Шунда кўпинча «махфий» деб ёзиб қўйилган ҳужжатларга кўзим тушган. Бу нима—партия комитетларининг коммунистлардан яширадиган сири борми? Бу ахир коммунистларга нисбатан ишончсизлик эмасми? Ҳозир ошкоралик, қайта қуриш даври. Турғунлик даврида ман қилиб қўйилган масалалар юзасидан ҳам бугун очиқдан-очиқ гапирилмоқда. Газеталарда мамлакатнинг ички ишларига, социал турмуш нуқсонларига рўй-рост баҳо беріляпти. Шундай бир пайтда ниҳоятда «махфий» ҳужжатларнинг бўлиши ўринлимикан?

Шаҳримиз муаммоларига келсак, мен аввалламбор кўчаларнинг санитария аҳволи ҳақида гапирмоқчиман.

Кўчаларнинг икки томонида ҳафталаб йиғилиб ётадиган ахлат уюмлари, автобус бекатларининг ифлослиги одамнинг таъбини хира қилади. Бу аввалламбор ўзимизнинг айбимиз. Чунки кўчада кетаётиб истаган жойга қоғоз, писта, папирос қолдиғини улоқтириб кетаверамиз. Ахир бу билан ўзимизга ҳам, бошқаларга ҳам ҳурматсизлик қилаётганимизни ўйламаймиз.

Ўзимни ва кўпчиликни ташвишга солаётган яна бир масала ҳақида тўхталмоқчиман. Мен ишчи одамман. Ҳамма сингари сменадан чиқиб, уйимга озиқ-овқат сотиб олишим керак. Лекин бирор керак маҳсулотни осонгина магазиндан харид қилиб олиш жуда қийин бўлиб қолди. Сут, гўшт маҳсулотлари етишмайди. Сабзавот магазинларининг пештахталари кўпинча бўш. Лекин магазинларда топмаган нарсангизни кооператив дўконлардан қиммат баҳога бемалол сотиб олишингиз мумкин. Хўш, буни қандай тушуниш керак?

Ҳозир якка тартибдаги меҳнатга шаҳримизда кенг йўл очиб қўйилди. Одамлар давлат корхонасида ишламай, кооперативларда ишини давом эттириши мумкин, меҳнат дафтарчасида ҳеч қандай узилиш бўлмайди. Шундай бўлгани учун шахсан ўзим ишлаётган коллективда яқин кунлар ичида икки ишчи бўшаб, кооперативга ишга ўтиб кетди. Хўш, буни қандай тушуниш мумкин? Ахир ҳамма кооперативга ўтиб кетса, корхоналарда ким ишлайди?! Умуман, одамлар ишдан бўш вақтларидагина кооператив билан шуғулланишса дейман.

Янги сайланадиган шаҳар партия комитетининг бизнинг эскирмас муаммоларимиз — транспорт ва аҳолига маиший хизмат кўрсатиш масалалари билан кўпроқ шуғулланишини истардим.

— Евгения Александровна, шаҳар партия комитети бюросининг аъзоси сифатида шахсан ўзингиз қандай ишларни амалга оширдингиз! Партия комитети аъзоларининг иш фаолияти ҳақидаги фикрингиз қандай!

— Ҳисобот даврида коммунистларнинг активлиги сезиларли даражада ўсганлиги ҳақида тўхталиб ўтгандим. Шаҳар партия комитети аъзоларига қўйилаётган талаблар ҳам шу куннинг талаби даражасида бўляпти. Улар турли топшириқлар билан тез-тез корхоналарда бўлиб турішибди. Текширув натижалари бюро мажлисларида муҳокама қилиняпти.

Шундай текширишлардан бири «Ташгоркнига» ташкилотида ўтказилди. Партия комитети аъзолари бу ердаги мавжуд қатор камчиликларни аниқладилар. Пойтахт кооперативларидаги текширувлар натижасида ҳам амалга оширилиши зарур бўлган бир қатор тадбирлар белгиланди. Транспорт корхоналари иши юзасидан ҳам рейдлар ўтказилди. Комитет аъзолари бюро йиғилишларида аниқланган камчиликларни бартараф этиш бўйича конкрет таклифлар билан чиқишяпти.

Бу соҳада мен айниқса Надежда Пускиян, Валентина Жабборова, Людмила Валетоваларнинг активлигини алоҳида таъкидламоқчиман.

— Қайта қуриш шароитида коммунистларнинг ишлаб чиқаришдаги, жумладан ўзингиз аъзо бўлган коллективдаги роли нималардан иборат деб ҳисоблайсиз!

— Мамлакатда бугунги ошкоралик шароитида ҳаётни ҳар тарафлама демократиялаш жараёни тобора тараққий этмоқда. Жамият ҳаётида юз бераётган маданий ва маънавий ўзгаришларга муносабат ўсганини кўпминг кишилик корхонамиз ишчи-хизматчилари ҳаётидан ҳам яққол кўриш мумкин. Йил бошидан буён хўжалик юритишнинг янги иқтисодий шароитларига ўтиб ишлаяпмиз. Ишчиларнинг умумнатижа ва кўрсаткичлар учун бўлган қизиқиши ортмоқда. Улар мавжуд камчиликларга тобора муросасиз бўлиб, меҳнат шароитининг яхшиланиши учун очиқчасига курашмоқдалар.

Замонавий газламалар ассортиментини кенгайтириш, юқори техника зонасида ишлаш, комбинат реконструкциясини амалга оширишда, «Янгилик» («Н») индекси билан ишлаб чиқариладиган маҳсулот сифатини оширишда коммунистларнинг роли катта бўляпти. Ўзим ҳозир 2-фабриканинг Иршод Шокиров бошлиқ бригадаси составида меҳнат қиляпман. Бошқариш зонасида 27 та «АТПР—100» тўқув дастгоҳи бор. Ҳозир 1990 йил ҳисобига маҳсулот топширяпман.

— Комбинат коммунистлари ишонч билдириб Сизни XXVI шаҳар партия конференциясига делегат қилиб сайлашибди. Бўлажак конференциянинг қандай ўтишини истардингиз!

— Ҳозиргача бўлиб ўтган партия ташкилотларининг ҳисобот-сайлов йиғилишлари коммунистларнинг умумий ишга ниҳоятда жонкуярлик билан ёндошаётганларини кўрсатди. Ўзим иштирок этган Фрунзе район партия конференциясидан ниҳоятда кўнглим тўлганини айтиб ўтмоқчиман. Минбарга ҳеч қандай тайёргарликсиз чиққан коммунистлар кўп бўлди. Дилдаги муаммолар ҳақида гапирилди. Ўйлайманки, Тошкент шаҳар ҳисобот-сайлов партия конференцияси ҳам ниҳоятда жонли мунозараларга бой бўлади. Ошкоралик бу конференциянинг ҳам асосий хусусияти бўлишини истардим.

Суҳбатни В. МАДИМАРОВА олиб борди.

ЗАМОНДОШЛАРИМИЗ

⊙ XXVI Тошкент шаҳар партия конференциясининг бир группа делегатлари — (чапдан-ўнгга) Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институти проректори М. Х. Тўхтахўжаева, 3-уйсозлик комбинати бригадири Ў. Зокиров, шаҳар юридик консультацияси бюроси мудири Э. Г. Жемгуразова, Ўрта Осиё темир йўли бошқармаси партия комитетининг секретари А. А. Абдураҳмонов.

Менга сўз беринг

XXVI Тошкент шаҳар партия конференцияси делегатларини бугунги кунда қандай муаммолар ўйлантиряпти?

Махсус мухбиримиз Ҳ. Икромов ана шундай савол билан делегатларга мурожаат қилди.

●

Й. АКБАРОВ,

Акмал Икромов районидаги 2-автокомбинат ҳайдовчиси.

— Такси ҳайдовчиси бўлганим учун ҳам мени кўпроқ кооператив таксилар қизиқтиради. Уларнинг ташкил этилиши яхши.

Аммо, ўйлаб қаранг. Ҳозир ҳаммаёқда нима кўп, кооператив таксилар кўп. Биринчидан, давлат корхоналаридаги таксиларга счётчик ўрнатилган ва ҳайдовчилар медицина кўригидан ўтишади. Кооператив таксиларда эса булар йўқ.

Шунинг учун фикримизча, уларни кимдир қатъий назорат қилиши зарур, деб ҳисоблайман.

Н. ФЕДОРЦОВА,

Киров районидаги «Строймеханизация» тресті минора крани машинисти.

— Мени бир нарса ажаблантиради. Трестимиз бутун Тошкентдаги барча қурилиш ташкилотларига бульдозер ва экскаваторлардан тортиб, кран ва машина-механизмларгача етказиб беради. Аммо очиғи, ана шу механизмларни янгилаш суст боряпти. Эски техника сероб. Госплан етарлича янги техника ажратмаяпти.

Тўла хўжалик ҳисоби асосида ишлаётганимизга бир йил бўлди. Унинг биринчи моделини жорий этдик. Натижа яхши. Меҳнат унумдорлиги 36 процент, ҳар бир ишчининг ойлик маоши 26—27 процент ошди.

Кўрдингизми, агар етарли даражада янги техника беришса, бу кўрсаткичлар янада ошарди.

М. АБДУЛЛАЕВА,

Куйбишев районидаги Ўзбекистон ССР Фанлар академияси фалсафа ва ҳуқуқ институти сектор мудири.

— Ҳозир барча соҳаларда янги жараён — қайта қуриш боряпти. Фундаментал фанларга талаб ошди. Бизни нималар тўлқинлантиряпти! Биринчи галда фундаментал фан проблемалари, экология масалалари ечимига, уларни тезроқ ҳал этишга эътиборни қаратишимиз зарур.

Фан ютуқларини практикага, ишлаб чиқаришга жорий этишнинг бориши ҳозирча қаноатланарли бўлмаяпти. Бунга менимча, ҳамон буйруқбозлик—маъмурий усул халақит беряпти. Натижада фан ютуқларини жорий этишга зарур шароит яратиб бериш борасида ўзгаришлар суст бўлмоқда, ишлаб чиқариш корхона ва ташкилотлари ҳам ҳамиша фан ютуқларини жорий этишдан манфаатдор бўляпти, деб бўлмайди. Бу ҳам фан ва ишлаб чиқариш алоқасини мустаҳкамлашга яхши таъсир кўрсатмаяпти.

Ў. ХУДОЙБЕРГАНОВ,

Ленин районидаги электрон-техника заводи партия комитетининг секретари.

— Ошкоралик корхонамизда участкадан тортиб маъмуриятгача ўз таъсирини ўтказяпти. Бу яхши! Ҳатто у биз, партия ходимлари ўйлагандан ҳам зиёдроқ бўляпти, деб айта оламан. Биргина мисол. Авваллари корхона партия комитети (ва умуман бошқа ташкилотлар)да кўрилаётган кўпгина тадбирлар тор доирада қолиб кетарди, ҳозир кўп нусхали газетамизда ҳар ҳафтада тўрт марта ана шу борадаги ахборотлар мунтазам эълон қилиб бориляпти.

Аммо ҳали корхонамизда демократияни ривожлантириш борасида бундай дея олмайман: бизда қуйидан тортиб юқоригача раҳбарларнинг барчасини сайлаш ҳали тўла йўлга қўйилганича йўқ. Мен бу иш қанчалик тезроқ амалга ошса, коллектив учун ва ишларимизни муваффақиятли қайта қуришга шунчалик самарали таъсир этади, деб ўйлайман.

Р. АСРИЕВ,

Октябрь районидаги «Таштрансспецстрой» тресті бошқарувчиси.

— Икки муаммо ҳақида тўхталмоқчиман. Биринчиси, биз бу йил тўла хўжалик ҳисобига ўтдик ва шу асосда ҳисоб-китоблар ҳам қилдик. Аммо... бу ҳисоб-китобларимиз афсуски, қандайдир сабабларга кўра бузилиб кетди. Нега дейсизми! Мана, қаранг: агар бизнинг ҳисоб-китобимизга кўра масалан, битта экскаваторни тахминан 28 минг сўмдан деб қайд этган бўлсак, унинг нархи ҳозир 35 минг сўмга ва ҳоказо чиқиб кетди. Демак, ҳисоб бошқа, натижа бутунлай бошқача бўляпти.

Иккинчидан, планлаштиришда ҳам ҳанузгача аниқлик йўқ, натижада бу меҳнат унумдорлиги билан ўртача ойлик иш ҳақи номутаносиблигига олиб келмоқда.

Ва ниҳоят, трестимиз тўла хўжалик ҳисобига ўтгач, анчагина маблағлик бўлди. Энди коллектив аъзоларининг социал эҳтиёжлари, яъни уй-жой ва бошқаларга бўлган эҳтиёжларини қондиришни ўйлашимиз керак.

Корхона раҳбарлари минбари

Хўжалик ҳисобининг асосий талаби

Е. И. ЧУПРИН,

«Подъёмник» ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори.

Одатда бирор янгиликнинг яратилиши осон эмас, шунингдек уни ўзлаштириш, изга солишнинг ҳам ўзи бўлмайди. Министрлигимизга қарашли ҳамма корхоналар хўжалик ҳисобига ўтадиган бўлди. 1 январдан хўжалик ҳисобига ўтдик.

Хўжалик ҳисоби, соддароқ тушунтирганда, давлат берадиган қарзга кўз тикмай, ўз харажатини ўзи қоплаб, яна даромад олиш, корхонани, ишчиларни керакли маблағ билан таъминлаш дегани. Модомики шундай экан, биз ўз маблағимизни ўзимиз сарф-харажат қилмоғимиз керак.

Давлат корхонаси ҳақидаги СССР Қонунида завод, фабрикалар ички масалаларни мустақил ҳал этишлари, керак бўлса давлатдан ёрдам сўрашлари мумкинлиги ҳақидаги фикрлар баён этилган. Демак, ишчилар маошини ошириш, камайтириш, мукофотлаш, корхонани янги техник воситалар билан жиҳозлаш каби масалаларни мустақил ҳал этишимиз мумкин. Бироқ министрликдан ҳамон кўрсатма оляпмиз.

Мен бу билан хўжалик ҳисоби ҳеч нарса бермаяпти, демоқчи эмасман. Бошқарув органлари ҳамон маҳкамачиликка ёпишиб олганларини айтиб ўтдим. Амалда янги система корхона учун кони фойда эканлиги аниқ билиниб турибди. Ишчидан директоргача бўлган ҳар бир ходимдан янгича ишлашни, ўйлашни талаб этади. Сарфланаётган ҳар бир сўм эмас, ҳатто тийин самарасиз кетиши керак эмас. Ўтган ўн ой мобайнида Тошкентдаги заводимизда кўзда тутилган 2 миллион 671 минг сўм ўрнига 3 миллион 70 минг сўм фойда олдик.

Қайта қуриш ечилмай ётган муаммоларни ҳал этишни, ҳаракатсиз ётган қувватларни жадаллаштираётгани айни муддао бўляпти. Бирлашманинг янги навбати қурилиши 60-йиллар ўрталарида бошланган эди. Қурилиш кимларнингдир «доно»лиги билан тўхтатилган. Ва ниҳоят яна қурилиш давом этяпти. Бир қисми битди ҳисоб, маҳсулот беряпти. Янги цехлар келгуси беш йилликда тўлиқ ишга тушади. Бунинг учун камида 40 миллион сўм сарфланиши керак.

Корхонамизда 12 турдаги кранларнинг 100 га яқин хили ишлаб чиқарилади. Улар орасида 500 килограммдан тортиб 50 тоннагача юкни кўтариб, ортиб берадиган кранлар бор. Давлат қабули ишимизни яна бир имтиҳондан ўтказди.

Хўжалик ҳисобининг асосий талаби ишлаб чиқариш самарадорлигини кўпайтириб, маҳсулот сифатини оширишдир. Албатта, ҳар томонлама талабга жавоб берадиган товарнинг бозори чаққон бўлади. Заводимизда ишлаб чиқарилаётган кўп равоқли кранга бўлган буюртма сони ортяпти. Жаҳон бозорида ҳам талабгорлар кўп.

Очиғи, заводимизнинг ҳозирги аҳволи бизни, яъни ишчидан тортиб, менгача ҳеч кимни қониқтирмаяпти. Сабаби: ишлаб чиқариш жиҳозлари эскириб қолган, бинолар нураб боряпти. Цехларни реконструкция қилиш, янги ускуналар сотиб олиш учун келгуси йил учун 7,3 миллион сўм ажратдик. Шундан уч миллион сўмига самарадорлиги юқори, автоматлаштирилган, роботлаштирилган станоклар келтирилиб ўрнатилади.

Биз йил бошида шартнома мажбуриятларини тўлиқ бажариш ташаббуси билан чиққан эдик. Ўтган 10 ой мобайнида 13 миллион 510 минг сўмлик ўрнига 14 миллион 759 минг сўмлик товар маҳсулот ишлаб чиқарилди. Шартнома бўйича маҳсулот етказиб бериш плани ўтган йилдагидан 3 процент ошди. Шу ўринда В. Балабанов бошлиқ кран йиғув цехи, С. Воробьев бошлиқ темирчилик ва пресслаш цехи, А. Мовшиц бошлиқ механика цехи ишчиларининг эришаётган ютуқларини алоҳида таъкидлаш лозим.

Корхонамизда халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқариш ҳам кенг йўлга қўйилган. Ўнга яқин турдаги товарлар тайёрлаяпмиз. Ўн ойлик план 105,7 процент қилиб бажарилганлиги билан катта ютуқларга эришяпмиз, деб айтолмайман. Бу маҳсулотларни ишлаб чиқариш жараёнида қўл меҳнатининг кўп талаб этилаётгани уларнинг таннархига сезиларли даражада таъсир кўрсатяпти. Яна бир томони истеъмол буюмлари тайёрлаш учун алоҳида цехга эга эмасмиз. Товарлар асосий цехларда тайёрланяпти. Келгуси йилда заводнинг 2 цехи янги корпусга кўчиб ўтади. Ўрнига челак, тоғора ва бошқа буюмлар ишлаб чиқарадиган цех жойлашади.

Қўлга киритаётган ютуқларимизни санасам, яна давом этади. Буларнинг кўпига хўжалик ҳисоби туфайли эришганлигимиз, хўжалик юритишнинг янги формаси ўз самарасини берганлиги фикримнинг далилидир.

Факт ва рақамлар

⊙ Бир кунда Тошкентда 61 та трактор, 22 та пахта териш машинаси, 3 та сеялка, 116 та электр пайвандлаш аппарати, 3,7 минг метр куб темир-бетон конструкциялари ва деталлари, 50 минг дона ички трикотаж буюмлари, 27 минг дона устки трикотаж товарлари, 917 минг сўмлик тикувчилик буюмлари, 26,1 минг жуфт пойафзал, 302 минг сўмлик мебель буюмлари, 91 минг дона чинни буюмлари ишлаб чиқарилади.

⊙ Шу йилнинг биринчи октябридаги маълумотга қараганда, шаҳар партия ташкилоти составининг сони 108339 кишига етган. Коммунистларнинг 46,0 процентини ишчилар, 2,1 процентини деҳқонлар, 51,9 процентини эса хизматчилар ва бошқалар ташкил этади. КПСС аъзоларининг 16,8 проценти беш йил, 16,5 проценти олти йилдан ўн йилгача, 27,5 проценти ўн бир йилдан йигирма йилгача, 22,2 проценти йигирма йилдан ўттиз бир йилгача, 16,3 проценти ўттиз бир йилдан эллик йилгача, 0,7 проценти эса эллик йилдан юқори бўлган партия стажига эгалар.

⊙ Саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми 1985 йилга нисбатан 114,7 процентни ташкил этди. Саноатда меҳнат унумдорлиги 1985 йилга нисбатан 114,7 процент ўсди. 865,4 миллион сўмлик асосий фондлар ишга туширилди. 892,3 миллион сўмлик капитал маблағ ўзлаштирилди. Шу жумладан 1048,4 минг квадрат метр турар жой бинолари, 13,2 минг ўринли умумий таълим мактаблари, 5000 ўринли мактабгача бўлган болалар муассасалари, 520/960 ўринли шифохона ва поликлиникалар фойдаланишга топширилди.

Сўз—конференция делегатларига

Кейинги пайтда партия сафига ўтишни хоҳламаётганларнинг пайдо бўлганидан қаттиқ ташвишдаман. Мана, ўзимиздан қиёс. Бирлашмада узоқ вақт ишлаб ҳар томонлама синалган партияга муносиб номзодлар кўп. Шунга қарамай, бу йил атиги 54 кишини қийинчилик билан КПСС сафига ўтказдик. Партиясизлар ўртасида ғоявий-тарбиявий ишлар етарли даражада олиб борилаётган бўлса-да, бундай вазиятнинг дунёга келишига сабаб нима? Ёки омма билан яхши ишлолмай, ишончни йўқотдикми? Бу саволлар нафақат партия ходими, балки коммунист деган муқаддас номга эга бўлган ҳар бир кишини ўйлантириб қўйса керак.

Г. В. ШЕВЕЛЕВА,

В. П. Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси партия комитетининг секретари.

Келажакка ишонч

Бирлашма ҳаёти билан чорак асрдан буён ҳамнафасман. Дастлаб лабораторияда ишлаган пайтимдан ҳозиргача бўлган ўзгаришлар, қайта қуриш шарофати билан қилинган ишларнинг барчаси кўз олдимда. Мислсиз ўзгаришлар замонни ҳам ўзгартирди. Ҳаммаёқда покланиш, янгиланиш. Одамлар-чи! Уларнинг турмуш тарзи, дунёқараши ва интилишлари ҳам ишга яраша бўляптими! Биз, партия раҳбарлари, коммунистлар қайта қуришга дадил киришиб, одамларни ортимиздан эргаштиришга, ўз сўзимиз ва ғоямизга ишонтиришга ҳаракат қилаяпмиз. Лекин баъзан энг оддий нарса унутиляпти, назаримда. Катта бунёдкорлик ишларини бажараётган замондошимизнинг ҳозирги аҳволи, ички дунёси, талаб ва эҳтиёжларини вақтида англаб, зарур қувват, моддий ва маънавий ёрдам бера олаяпмизми! Менимча, доим бирдек эмас.

Коммунистлар активлигини таъминлаш осон бўлмаяпти. Баъзан бригада ярим ойлаб ишсиз қолиб кетади. Шу коллективдаги коммунист эса ўз бюроси цех партия ташкилоти орқали, зарур бўлса маъмуриятга мурожаат қилиб, аҳволни ўнглаш ҳақида ўйламайди. Ой охирлаб, бригада маошсиз қолиши аниқ бўлгандагина ёрдам сўраб менинг олдимга келади. Хўш, энди ишчиларнинг бекор туриб қолган кунлари учун қаердан ҳақ ундириб бериш мумкин. Албатта шу бригаданинг фондидан-да. Бора-бора коллектив қолоқлар қаторидан ўрин ола бошлайди.

Бирлашма партия комитети орқада қолаётган цехлардаги ночор аҳволни таҳлил қилиб, бошланғич партия ташкилотлари жанговарлигини оширишга эътиборни кучайтирмоқда. Мажлисларда асосий ишлаб чиқаришдаги камчилик ва муаммолар кўриб борилаяпти. Парткомнинг кейинги йиғилишлари механика-йиғув ва агрегат йиғув участкалари партия ташкилотларининг меҳнат коллективларини давлат планлари бажарилишига қандай сафарбар этаётганлигига бағишланди.

Коллективдаги маънавий муҳит ва маҳсулот сифатининг ёмонлашувига кўпинча цехларнинг бир маромда ишламаётгани сабаб бўлмоқда. Бу эса ишчиларнинг ҳақли эътирозларини келтириб чиқараяпти. Шу йилнинг 9 ойи давомида 4 та цех меҳнат унумдорлиги, 11 та цех эса ишлаб чиқариш бўйича белгиланган планларни бажара олмади. Механика-ишлов бериш участкасидаги қатор цехлар эса бир неча йилдан бери қолоқликдан чиқолмайди. Мазкур участкалардаги раҳбарлар, коммунистлар ишга жиддий киришиш ўрнига ҳанузгача «юқоридан» мадад кутишаяпти. Ачинарлиси, коммунистларнинг авангардлик роли сезилмайди. Биз ҳақиқий аҳволни ўрганиб, уни яхшилаш чораларини кўраяпмиз.

Келгуси йил бошидан бирлашма тўлиқ хўжалик ҳисоби ва ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш методига ўтиб ишлайди. Хўжалик механизмини ислоҳ қилиш олдимизга социал-иқтисодий ривожланишнинг муҳим проблемаларини сифат жиҳатдан янги негизда ҳал этиш вазифасини қўймоқда. Партия комитети ўзимизда тўпланган бой тажрибаларни оммалаштириш, бошқарувнинг илғор, синалган формаларини жорий қилишга эришаяпти. Айниқса маҳсулот сифатини оширишга катта эътибор берилаётир. Партком қошидаги сифат комиссияси томонидан бу борада сезиларли ишлар қилинди.

КПСС Марказий Комитетининг январь (1987 йил) Пленумида кадрлар масаласига катта аҳамият берилди. Биз кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш соҳасида ленинча принципларга амал қилаяпмиз. Партия комитети ва раҳбарлар уларнинг ташкилотчилик ва ишбилармонлик сифатларини инобатга олмоқда. Ишлаб чиқаришнинг барча участкаларида белгиланган вазифаларни бажара олиш қобилиятига эга бўлган кишилар бўлишига эришилаяпти. Бундан икки йил олдин бирлашмада резерв кадрлар составини аниқлаш, тасдиқлаш ва ўқитишга мўлжалланган корхона стандарти жорий қилинган эди. Шундан бери меҳнат коллективларида ўтказилаётган очиқ партия йиғилишларида кадрлар резервини сайлаш, уларнинг характеристикасини тасдиқлаш одат тусига кириб қолди. Корхонада асосий раҳбарлар бўлмаганда уларнинг ўрнига вақтинча резервлардан тайинлаш қатъий назорат остига олинди. Кейинги пайтда инженер-техник ходимлар малакасини оширишга ҳам катта аҳамият берилаяпти.

Шунга қарамай раҳбарларни тайинлаш, ҳатто сайлаш ҳар доим ҳам кутилган натижани бермаётир. Масалан, 19-цехга Э. Асриев бошлиқ этиб тайинланди. Коллектив норозилик билдиргач, иш юритишдаги камчиликлари рўйи-рост айтилиб, сайлаб қўйилди. Лекин Э. Асриев билдирилган танқидий фикрлардан тегишли хулоса чиқармади. Орадан маълум вақт ўтгач яна шу коллективнинг ўзи уни вазифасидан озод қилди. Кўриниб турибдики, партия ташкилотлари ва меҳнат коллективлари раҳбар кадрларни танлашда шошилмасдан, номзодни атрофлича ўрганиб, кейин тавсия этишлари мақсадга мувофиқдир.

КПСС Марказий Комитетининг «Партияга қабул қилиш ва партия сафларини мустаҳкамлаш борасида Тошкент область партия ташкилотининг ишидаги жиддий камчиликлар тўғрисида»ги қарорини бажариш юзасидан қатор тадбирлар белгилаган эдик. Айниқса партияга кирувчиларга тавсиянома берувчи коммунистларнинг масъулияти оширилди. Қабул пайтида партия сафига ўтмоқчи бўлганларнинг ишбилармонлик қобилияти, сиёсий ва маънавий томондан етуклиги текшириб кўрилаяпти. Уларни ҳар томонлама пухта тайёрлашда бирлашмадаги ёш коммунистлар мактабининг роли катта бўлмоқда. Ҳозирги кунда КПСС аъзолигига кандидатликка ўтмоқчи бўлганлардан 251 кишидан иборат резервимиз бор. Улардан 116 нафари ишчилардир.

Партия комитети партия йиғилишлари, давра суҳбатлари чоғида ва коммунистлар томонидан билдирилган таклифлар асосида партия сафининг ўсишига мўлжалланган тадбирлар ишлаб чиқмоқда. Партия ташкилотлари эса асосий эътиборни коммунистлар кам бўлган ёки умуман бўлмаган бригадаларга партиявий таъсир ўтказишга қаратаяпти. Излаб топилаётган янги форма ва методлар сафларимиз сифатини яхшилашга олиб келаётир. Шунга қарамай, бу соҳада ҳали камчилик ва нуқсонлар кўп. Қатор цех партия ташкилотлари ўз сафларини тўлдиришга аҳамият бермади. Кейинги икки йил мобайнида 33 киши кандидатлик стажини оқлолмади. Бу эса тавсиянома берувчилар ҳали масъулиятни тўлиқ ҳис қилмаётганликларини кўрсатиб турибди.

Коммунистларнинг сифат составини яхшилаш, партия сафлари софлигини таъминлашда ижтимоий-сиёсий аттестациянинг аҳамияти катта бўлаяпти. Ҳозиргача 1812 коммунист аттестация қилинди. Уларнинг ҳар бирига муносиб баҳо берилиб, ишдаги ютуқ ва камчиликлари кўрсатилди. Хўш, аттестация партия ташкилотига нималар берди! Биз партия ҳаётидаги муҳим босқичда идеологик ва ташкилий-оммавий ишларимиздаги камчиликларни аниқ билиб олдик. Аттестация катта ҳаёт мактаби, кўпчиликка сабоқ бўлди. Коммунист доимий партия топшириғига эга бўла туриб, уни бажариш учун етарли жонбозлик кўрсатмаслиги ҳоллари исботланди.

Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси қайта қуриш, ошкоралик ва демократия шароитларида партия ташкилотлари олдида турган муҳим вазифаларни белгилаб берди. Биз ўз фаолиятимизда илғор иш методларидан фойдаланишга ҳаракат қиламиз.

ЗАМОНДОШЛАРИМИЗ

⊙ XXVI Тошкент шаҳар партия конференциясининг бир группа делегатлари — (чапдан-ўнгга) 1-уйсозлик комбинати партия комитети секретари Н. К. Риговандов, «Узбексельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси токари Н. Й. Медведкова, марказий телеграф телефонисткаси В. А. Кузьмина, Пардозлаш трестининг 24-қурилиш бошқармаси сувоқчиси Е. А. Белоброва, заргарлик заводининг участка мастери Г. Ф. Зокирова. Т. Каримов фотолари.

Менга сўз беринг

Р. НАБИУЛИН,

Собир Раҳимов районидаги Тошкент Давлат университети партия комитетининг секретари.

— Студентлар шаҳарчасини социал ривожлантиришга эътибор берилмаётир. Бу ерда на китоб магазини, на универсам у ёқда турсин, ҳатто нон дўкони, оддий бозорча ҳам йўқ. Почта, телеграф, телефон ҳақидаку айтмай қўяқолай. [Ахир, студентларнинг кўплари республика область ва шаҳарларидан келишганини, бу хизматга муҳтожликларини ким билмайди!]. Бунинг устига ҳозир метро станцияси қурилиши муносабати билан қазилган тупроқ ўзимиз студентлигимизда ўтқазган кўчатларини расво қиляпти.

ТошДУга 48 минг квадрат метр ўқув майдони етишмайди. Инқилоб хиёбонида тарихий биномиз бор. 1990 йилда университетимиз ташкил топганига 70 йил тўлади. Шу бино бизга қайтариб берилса ва у ерда тарих музейи ташкил этсак, тарих факультетимиз ҳам шу бинога кўчиб ўтса, яхши бўларди.

Д. РЕШЕТНИКОВ,

Сергели район комсомол комитетининг биринчи секретари.

— Қайта қуриш, демократия ва ошкораликни ривожлантириш даврида давлат корхонаси (бирлашмаси) ва меҳнат коллективи ҳақида қабул қилинган Қонунлар шароитида комсомол комитетларининг ҳуқуқларини кенгайтириш зарур, деб ҳисоблайман.

Меҳнат коллективи кенгаши корхонанинг олий органи, маъмурият эса ижрочи орган ҳисобланади. Демак, биз ёшлар фондини ташкил этиш муаммосини меҳнат коллективи кенгаши орқалигина ҳал эта оламиз.

Бу фонд корхона комсомол комитети ихтиёрига тўла берилиши лозим. Ҳозир бирлашган авиаотрядда, 243-граждан авиацияси заводида шу борада иш олиб борилаяпти. Маъмурият ёшларга мукофот беришдан тортиб хайфсангача комсомол комитети билан ҳисоблашиши шарт.

А. ХЕГАЙ,

Фрунзе районидаги «Тошкент абразив комбинати» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори.

— Ҳозирги шароитда бир корхонанинг муваффақияти иккинчи корхонага боғлиқ бўлиб қолгани ҳеч кимга сир эмас. Минг зўр бериб ишламоқчи бўлган билан агар зарур материал, хом ашё ўз вақтида етказиб берилмаса, бу интилишлар кутилган самарани бериши қийин.

Демак, таъминотдаги узлуксизлик — асосий масала! Аммо бизнинг тармоқ министрлигимиз бу борада етарлича чора-тадбирлар кўрмаяпти, бугун корхонамиз мисолида буни кўриб турибмиз. Биз хом ашё таъминоти муаммоси тезроқ ҳал қилинишини истардик.

Кадрлар масаласи энг ўткир муаммолардан ҳисобланади. Корхонамизда яхши мутахассислар етишмайди. Бу ҳақда ўйлаяпмиз, бироқ амалий ёрдам ҳам керак-да!

А. ЛИМАН,

Ҳамза районидаги Тошкент қишлоқ хўжалик машинасозлиги ишлаб чиқариш бирлашмасининг ишчиси.

— Гапнинг пўсткалласи шу: 1988 йил 1 январдан тўла хўжалик ҳисобига ўтдик! Тайёргарлик жуда катта бўлди. Муаммоларимиз ҳам анчагина эди. Бу иш босқичма-босқич амалга ошириладиган мураккаб иш эканини ҳис этдик. Кўп масалалар ижобий ҳал этилди. Бирлашмамиз коллективи XXVI шаҳар партия конференцияси шарафига ўзаро социалистик мусобақани авж олдирди, ташаббускорлар сафи кенгайди. XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси қарорларини изчил амалга оширишга интиляпмиз: турғунлик даври иллатлари барҳам топиб боряпти!

Йилни муваффақиятли якунлаш муаммоларнинг муаммосидир. Ҳаммамиз шунга интиляпмиз. Ҳозирча бунга яхшигина асос бор.

Г. ЛЮСТЕР,

Чилонзор районидаги «Ташметрострой» трестининг проходкачилар бригадаси бошлиғи.

— Ёшлар ҳақида жиддий ўйлашимиз, уларга устозлик ва меҳрибонлик қилишимиз зарурлигини яна бир бор таъкидлашни истардим. Нега! Тўғрисини айтганда, баъзи жойларда комсомол ташкилотларининг роли ҳамон етарли даражага кўтарилмаяпти. Ҳозир, яъни қайта қуриш даврида улар ғайрати ва ташаббуси нақадар зарур!

Бу гапларни айтаётганимнинг боиси, бизнинг трестимизга ёшларнинг келиши жуда сусайиб кетди. Бу эса бизни ташвишлантирмаслиги мумкин эмас. Бригадамда Дмитрий Пилин деган йигит ишларди.

Унга метронинг «Ташсельмаш» станцияси қурилишида устозлик қилганман. Ҳозир у трестимиз комсомол комитетига етакчилик қиляпти. Ҳозир шу муаммо ечими устида бош қотирмоқда.

Уй-жой Программаси—«Оқшом» назоратида

Хоҳиш-ирода бўлса

М. ҲАБИБУЛЛАЕВ,

11-«Висотстрой» тресты «Спец-железобетонстрой» қурилиш-монтаж бошқармаси бошлиғи, Ленин ва Меҳнат Қизил Байроқ орденлари кавалери, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати.

«Биз капитал қурилишни тубдан яхшиламай туриб техникавий реконструкцияни амалга ошира олмаймиз. Бу эса бутун қурилиш комплексини янги индустриал ва ташкилий даражага кўтаришни, корхоналарни реконструкция қилишда ҳам, шунингдек янги объектлар қурилишида ҳам инвестиция циклини камида икки баравар қисқартиришни талаб қилади. Қурилишнинг суст суръатларига ортиқ тоқат қилиб бўлмайди, чунки бунинг оқибатида жуда кўп маблағлар ҳаракатсиз туриб қолмоқда, халқ хўжалигидаги фан-техника тараққиётига тўғаноқ бўлмоқда». Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXVII съезди минбаридан янграган ушбу сўзлар биз, қурувчилар олдига янада катта талабларни қўйди. Шунга яраша ишлашга ҳаракат қиляпмиз. Лекин очиғини айтганда, шаҳар қурилишининг умумий йўналиши ҳали бизни тўла қаноатлантира олмайди. Нега? Нимага? Бу саволларга жавоб топиш учун қуйидаги мисолларга мурожаат қилайлик.

Бригада пудратидан кейин коллектив пудратига ўтиш бошланди. Хўжалик ҳисоби ва ўз-ўзини маблағ билан қоплаш, деган сўзлар қанот қоқиши билан шаҳар қурилишларида янгича усулда ишлаш тарафдорларининг сони ой сайин ортиб борди. Шу ўринда бир нарсани айтиб қўяй. Албатта, хоҳиш-ирода бошқа. Юқоридан зўрлаб ўтқазиш бошқа. Афсуски, бу усулга ўтишда ҳам баъзи коллективларда ҳеч қандай тайёргарчиликсиз зўрма-зўраки буйруқбозлик ҳукм сурди.

«Қани азаматлар, бир ўзларингизни кўрсатиб юборингларчи», деб туришди бошлиқлар. Бу яхши гап, албатта. Имконият бўлса ўзни кўрсатганга не етсин! Лекин илож бўлмасачи? Бригада тайёргарликсиз, ўзида ишонч ҳосил қилолмай туриб хўжалик ҳисобига ўтказилган бўлсачи? Хўш, бундай янгиликдан нима фойда? Бу кимнинг ютуғи-ю кимнинг зарари? Шошма-шошарлик билан қилинган иш ҳозир баъзи қурилиш ташкилотлари ва объектларида ўз аксини кўрсатмоқда.

Узоққа бормай, ўзимиздан бир мисол келтирай. 11-«Висотстрой» трестига қарашли бизнинг «Спецжелезобетонстрой» қурилиш-монтаж бошқармамизда еттита бригада бор. Уларнинг ҳаммаси янгича усулда ишламоқда. Лекин қурилишдаги ўша эски «касаллик»лар туфайли унумдорлик ортмаяпти. Ҳамон объектга материаллар ўз вақтида етказиб берилмайди. Ҳали ҳам қурувчиларнинг кўп вақтлари бекор ўтяпти. Ахир шу хилда янгича усулда ишлаб бўладими? Оладиган маошинг ошиши ўрнига пастлаб турса бу қанақа янгилик?

Хўжалик ҳисоби аниқ маром билан ишлашни талаб қилади. Объектда материал таъминоти яхши бўлса, иш тўхтовсиз давом этиб турсагина янгилик ўз самарасини беради. Юқоридаги камчиликлар туфайли Энгельс кўчасида бошқармамиз коллективи томонидан бунёд этилаётган иккита 16 қаватли турар жой бинолари қурилиши ўта суст олиб борилмоқда. Тахминий ҳисобларга кўра бу объектлар йил охиригача белгиланган миқдордаги маблағдан 800 минг сўмини реализация қила олмайди. Бу, демак, бошқармага қарашли бошқа объектлар планини қанчалик ошириб бажарса-да йиллик план тўла адо этилмайди, деган сўздир.

Хўжалик ҳисобининг афзаллиги аввало манфаатдорликнинг ошиши билан белгиланади. Агар янгича усул ишчи ёки қурувчининг ойлик маошини қай даражада бўлмасин оширмас экан, ундан одамларнинг ихлоси тез қайтади.

Янгича усулда ишлашнинг дастлабки ойлари самарадорликка эришиш учун ҳаракат қилдик. Бунинг учун тинимсиз изландик. Натижада бироз жамғарма тўплашга эришдик. Бироқ «Ташгорстрой» территориал қурилиш бирлашмаси биз билан ҳеч қандай келишиксиз жамғармамиздаги 470 минг сўмни ёмон ишлаётган қолоқ ташкилотларга бўлиб берибди. Ажабланарли томони шундаки, ўша қурилиш ташкилотларнинг кўпчилиги ҳам янгича усулда ишлаётган коллективлардир. Қани бу ерда адолат, қани бу ерда ўз-ўзини маблағ билан қоплаш. Жонини фидо қилиб ишлаётган қурувчи ҳам, ишламасдан тишлаётган бунёдкор ҳам баб-баравар ҳақ олиб турса, буни адолатдан деб бўладими?

Қурилишга ишга келганимдан бери сифатсизлик ҳақидаги сўзларни эшитаман. Ҳар гал уни йўқотиш тўғрисида ваъдалар берилади. Лекин йил сайин ўша аҳвол давом этмоқда. Такрор айтишимга тўғри келади. Материал танқислиги ва уни ўз вақтида объектларга етказиб берилмаслик давом этар экан, сифатли иш ҳақида сўз юритиш жуда мушкул. Шунинг натижасида қурувчиларнинг кунлари кўпинча бўш ўтади. Баъзан эса ким дангаса, ким ғайратли эканлигини ҳам фарқлай олмай қоласан, киши.

Ибратли ишларимиз ҳам йўқ эмас. Аввало бу, бошқармамизда ишнинг кўзини биладиган бригадаларнинг кўплигида кўринади. Улар сафига Б. Абрамов, С. Вашенко, А. Шофайзиев сингари бригада бошлиқларини киритиш мумкин.

Яна бир янгилик: яқинда бошқармамизда комсомол-ёшлар бригадаси тузилди. 17 кишидан иборат бўлган бу коллективга М. Идиатов раҳбарлик қилмоқда.

Коллективимизга йирик объектлар ишониб топширилиши бизни қувонтиради. В. И. Ленин Марказий музейининг Тошкент филиали, В. И. Ленин номидаги СССР халқлари дўстлиги саройи, «Москва» меҳмонхонаси сингари ноёб қурилишларда иштирок этганимиздан фахрланамиз.

Қурувчиларимиз ҳар байрам ёки тантанали кунларни муносиб меҳнат совғаси билан нишонлашга одатланишган. Ушбу анъанага кўра улар XXVI Тошкент шаҳар ҳисобот-сайлов партия конференциясини ҳам меҳнатда самарали ютуқларни қўлга киритган ҳолда кутиб олдилар.

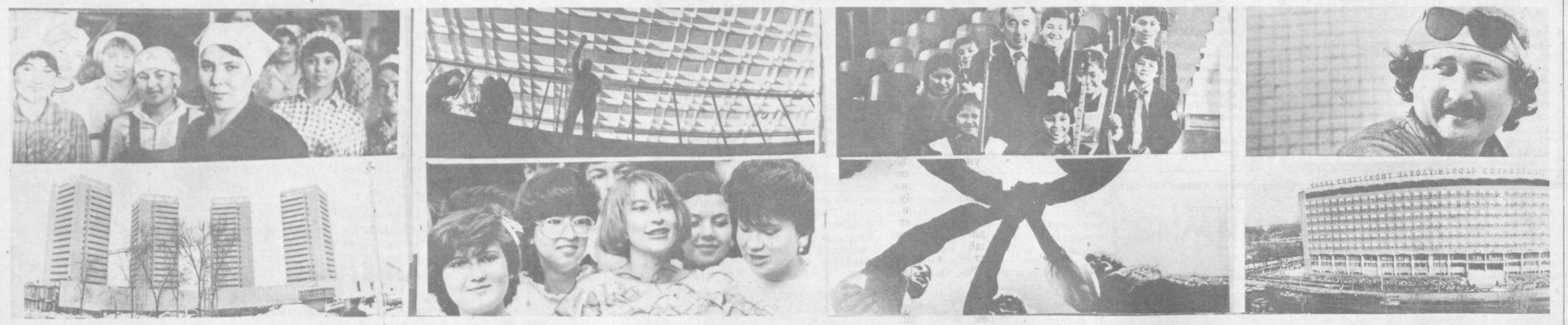

ТОШКЕНТ ВА ТОШКЕНТЛИКЛАР.

Т. Каримов фотолари.

Дўст билан обод уйинг

БИР ТАН, БИР ЖОНМИЗ

Эркин ЮСУПОВ,
СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси.

КПСС XXVII съезди ва Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси мамлакатимизда амалга оширилаётган қайта қуришнинг асосий вазифаларини белгилаб берди. Қайта қуриш социалистик жамиятга хос бўлган реал имкониятлардан тўла ва оқилона фойдаланиш билан боғлиқдир. Шу сабабли бу жараён анча давом этади ва кун тартибига қўйилган вазифалар аста-секин ҳал этилади.

Қайта қуришнинг энг муҳим масалаларидан бири — мамлакатимиз халқлари ўртасидаги дўстликни яна ҳам мустаҳкамлаш, уни социал адолат ва социалистик демократия принципларига таяниб туриб янги босқичга кўтаришдир.

В. И. Ленин томонидан асосланган миллий сиёсат ўтган даврлар ичида мураккаб шароитларда ҳаётга жорий этилди. Инсоният тарихида биринчи маротаба тинчлик, тенг ҳуқуқлилик, дўстлик ва ҳамкорликка асосланган кўп миллатли социалистик давлат қарор топди. Бу давлат бутун мамлакатимизнинг, унда яшовчи ҳар бир миллат ва элатнинг манфаатига тўла мос келар эди. Шу сабабли ўзбек халқи ҳам дўстона оиланинг таркибий қисми сифатида Совет ҳокимияти йилларида тарихда мисли кўрилмаган улуғ ютуқларни қўлга киритди. Агар ўзбек халқининг ҳозирги тараққиётидаги ютуқларини ўтмиш билан таққослаб кўрсак, улар қанчалик улуғвор эканлигини биламиз.

Албатта, ўтмишда шахсга сиғиниш, субъективизм ва валюнтаризм таъсирида турғунлик йилларида ленинча миллий сиёсатни амалга ошириш борасида маълум чекинишлар ҳам, хатоликлар ҳам содир бўлди. Улар ҳар бир миллат ва элатнинг иқтисодий ва ижтимоий ҳаётини, маънавий маданиятини ривожлантириш борасида мавжуд бўлган имкониятлардан тўла фойдаланишга йўл бермади. Ўзбекистон меҳнаткашларининг социал тараққиётини тезлаштириш, маҳаллий ишчилар синфини шакллантириш борасида ҳам жиддий камчиликларга йўл қўйилди. Ҳозирги кундаги энг муҳим вазифаларимиздан бири шу хато ва камчиликларга барҳам бериб, миллатлараро муносабатларни янги босқичга кўтаришдир.

Ўзбекистон ҳам кўп миллатли республикадир. Шу сабабли республикамизнинг ютуқлари, унда яшовчи ҳар бир миллатнинг қўшган ҳиссаси билан боғлиқ. Шунинг учун республикамиз равнақи унда яшовчи миллатлар ва элатлар ўртасидаги биродарлик, дўстлик ва ҳамкорликнинг қанчалик мустаҳкам бўлишига ҳам боғлиқдир.

Ўзбекистоннинг саноат корхоналари, колхоз ва совхозлари, илмий ва маданий муассасалари, олий ўқув юртлари ҳам кўп миллатлидир. Ана шундай кўп миллатли ташкилотлардан бири Ўзбекистон ССР Фанлар академиясидир. Академиямизнинг ҳақиқий аъзолари ва мухбир аъзолари ўртасида 10 га яқин миллат вакили бор. Илмий муассасаларда хизмат қилаётган олимлар ва мутахассислар 40 дан ортиқ миллат ва элатларнинг вакилларидир. Буларнинг ҳаммаси қўлни-қўлга бериб Совет фанининг тараққиёти, илмий кашфиётларни ҳаёт талаби билан боғлаш соҳасида катта ишлар олиб бормоқдалар. Бизда кишиларнинг ўзаро муносабати қайси миллатга боғлиқлигига эмас, балки илмий истеъдоди, қобилияти, ғоявий етуклигига қараб белгиланади. Шунинг учун илмий ташкилотлар, лабораториялар, бўлимлар, секторларнинг раҳбарлари ҳам турли миллат вакилларидир.

Академиянинг ташкил топиши ва ривожланишида Совет даврида шаклланган ўзбек олимларининг роли ниҳоят катта. Лекин Ўзбекистондаги илм-фаннинг ривожланишига рус олимлари қўшаётган ҳиссани асло унутиб бўлмайди. В. И. Романовский, В. Шчеглов, К. И. Лапкин сингари рус олимлари Ўзбекистонда фан ривожига, илмий кадрларни тарбиялашга ўзларининг улкан ҳиссаларини қўшдилар. Бундан ташқари Москва, Ленинград илмий муассасаларида ишлаётган йирик рус олимлари ҳам Ўзбекистонда табиатшунослик, техника ва ижтимоий фанлар ривожига ёрдам бермоқдалар. Серғайрат рус аёли, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси мухбир аъзоси А. И. Глушенкова академиямизнинг энг йирик муассасаларидан бири бўлмиш Ўсимлик моддалари химияси институтининг директоридир. У дефолиантларнинг янги навларини яратишга ўзининг катта ҳиссасини қўшиб келмоқда. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси А. Д. Глушченко бўлса янги пахта териш машиналарини яратиш билан боғлиқ бўлган кенг кўламли илмий-тадқиқот ишларига раҳбарлик қилмоқда. Республика Фанлар академиясининг мухбир аъзоси В. В. Кимнинг иқтисод соҳасидаги илмий изланишлари Ўзбекистондагина эмас, мамлакатимизнинг ҳамма ерида машҳурдир. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Умуман қайси бир соҳада олиб борилаётган илмий тадқиқот ишларини олиб қарамайлик, буларни кўп миллатли ижодий коллективлар биргаликда ҳал қилаётганини кўрамиз. Булардан ташқари, республика Фанлар академиясида олиб борилаётган илмий тадқиқотлар асосида бошқа республикалардаги олимлар билан ҳамкорлик ётади. Бу борада сўнгги йилларда Ўрта Осиё республикалари илмий муассасалари билан алоқалар янги босқичга кўтарилди. Қайта қуриш даври талабларига асосланиб бир қатор илмий муаммолар устида ҳамкорликда иш олиб борилмоқда. Пахтанинг янги навларини яратиш соҳасидаги ҳамкорлигимиз яхши самара берди. Агар пахта далаларимизда Қирғизистон, Озарбайжон, Тожикистон олимлари яратган навлар экилиб келинаётган бўлса, ўзбек олимлари яратган навлар ҳам қардош республикаларнинг жуда катта экин майдонларида экилмоқда. Сейсмология, химия, электроника борасида ҳам бу республика олимлари ўртасида биргаликда иш олиб борилаётган комплекс программалар мавжуд. Атроф-муҳитни муҳофаза қилиш соҳасида Ўзбекистон ва Қозоғистон олимлари биргаликда олиб бораётган илмий ишларни ҳам алоҳида кўрсатиб ўтмоқ керак. Орол муаммосини ҳал қилишда ҳам мамлакатимизнинг турли районларида ишловчи олимлар ўзларининг катта ҳиссаларини қўшиб келмоқдалар.

Ижтимоий фанлар соҳасида ҳам ҳамкорлик кучайиб бормоқда. Ўрта Осиё ва Қозоғистон олимлари меҳнат ресурсларидан унумли фойдаланиш масаласини тўғри ҳал қилиш борасида ҳам муҳим тадқиқотлар ўтказдилар. Тарих, археология ва бошқа фанлар соҳасидаги ҳамкорлик ҳам ўзининг яхши самарасини бермоқда. Умуман айтганда, халқлар ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлаш, кишиларни интернационализм ва ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, фан соҳасида қайта қуришни амалга оширишнинг энг муҳим омилларидан биридир.

Биродарлашган шаҳарлар

Қутлуғ қадамлар

Биродарлик! Бу эзгу ва тотли сўз. Ер куррасида тинч ва бахтиёр ҳаётни орзу қилган ҳар бир инсон бу сўзни эзгу ният билан тилга олади. Бу сўз бизнинг мамлакатимиз халқлари учун ғоят қадрли ва мўътабардир. У жуда ҳам қимматга тушган...

1942 йил. Улуғ Ватан урушининг энг оғир дамлари душман дивизияларини мардона улоқтириб ташлаган қаҳрамон шаҳар Волгограднинг (ўшанда Сталинград деб аталар эди) жасорати ва матонати бутун оламга таралди. Ўшанда Англиянинг Ковентри шаҳридан олинган биринчи телеграммада инглизлар бу шаҳар аҳолиси жасоратига тан бериб, мислсиз қаҳрамонликни фахрланиб ёзган эди. Францияда Қаршилик ҳаракатининг бешиги ҳисобланган Дижон шаҳридан ҳам ана шундай мазмунда хайрихоҳлик телеграммаси олинган эди. Бундай телеграмма ва хатлардан яна кўплаб мисоллар келтириш мумкин. Жаҳондаги бир қатор шаҳарларнинг Волгоград билан биродарлиги ана шундай туғилган эди. Ер юзида биринчи марта тенгсиз қора кучлар билан шафқатсиз курашда жасорат кўрсатган, жафо чеккан шаҳар билан дўстлашиш, биродарлашиш фикри ва ҳаракати туғилди. Бу хайрли ҳаракат кейинчалик яхши самара бериб, барча қитъалар оша парвоз қила бошлади. Ер куррасидаги кўплаб шаҳарлар бир-бири билан биродарлашди. 1957 йилда Франциянинг Экс-ле-Бен шаҳрида жаҳон биродарлашган шаҳарлар федерацияси тузилиб, биринчи иш бошлаганида Волга бўйидаги шаҳарнинг жасорати мадҳ этилган эди.

Ҳозирда мамлакатимизнинг 140 дан ортиқ шаҳри ер куррасидаги 270 га яқин шаҳар билан биродарлашган бўлиб, дўстлик алоқаларини давом эттирмоқда. Серқуёш Ўзбекистонимизнинг пойтахти жаҳондаги биродарлашган шаҳарларнинг катта обрўли даврасида ўз фаолияти билан қизғин қатнашмоқда.

Тошкент қадимий шаҳар. Совет ҳокимияти йилларида Осиё қитъасининг йирик шаҳарларидан бирига айланганлиги, бу ерда юздан ортиқ миллат ва элат кишиларининг оға-инидек тотув яшаши, меҳнат қилиши, халқаро миқёсда дўстлик ва тинчлик алоқалари кенг кўламда олиб борилаётганлиги учун ҳам Тошкент халқаро федерациянинг ҳақиқий аъзосидир.

Пойтахтимиз Покистондаги Карочи, Ҳиндистондаги Патиала, Марокашдаги Марокаш, Ливиядаги Триполи, Югославиядаги Скопле, Тунисдаги Тунис шаҳарлари билан дўстлашган. Булардан ташқари, АҚШдаги океан соҳили шаҳри Сиэтл билан биродарлик алоқалари янада кенг қулоч ёзаётганлигига сабаб Совет Иттифоқи ва Америка Қўшма Штатлари ўртасида кейинги йилларда яхши қўшничилик, тинчлик йўлида дастлабки қўйилаётган қутлуғ қадамлар асосий омил бўлмоқда. Бу дўстлик туфайли АҚШдаги Нью-Йорк, Вашингтон, Филадельфия, Бостон, Портланд, Сан-Франциско шаҳарлари номлари тошкентликлар учун таниш бўлиб қолди.

Сиэтл шаҳрининг тарихи ҳақида қисқача маълумотларга мурожаат этайлик. Унда йирик саноат корхоналари, муассасалар, илмий даргоҳлар жойлашган. Мамлакатимизда 1917 йилда Улуғ Октябрь социалистик революцияси ғалаба қилгач, империализм бу инқилобни бўғиб ташлашга уринди. Ўшанда Сиэтл докерлари ҳарбий қурол-аслаҳаларни кемаларга ортишдан бош тортиб, Октябрь инқилобчилари билан хайрихоҳ эканликларини намойиш қилдилар. Улар — Сиэтл ишчилари ва докерлари бу ташаббус билан Октябрь ғалабасини мустаҳкамлашга ҳисса қўшдилар.

Кейинги йилларда Сиэтл ва Тошкент меҳнаткашлари даврасида жуда кўп тадбирлар ўтказилди. У ерда Ўзбекистон ССР халқ шоири Эркин Воҳидов шеърларини ғурур билан ўқиди. Абдулла Орипов «Боинг» заводи ишчилари билан суҳбатлашди. Ўзбекистон ССР халқ артистлари Шерали Жўраев, Ғуломжон Ёқубов ижросида қўшиқлар баралла янгради. Малика Аҳмедова, Феруза Солиҳова ва бошқа раққосалар маҳоратига олқишлар бўлди.

Тошкентликлар Сиэтлда Тошкент боғини, сиэтлликлар эса шаҳримизда Тинчлик оромгоҳини бунёд этдилар. Шу йилнинг ёзида океан ортидаги шаҳардан келган юзлаб америкаликлар бу оромгоҳда ҳашар ўтказишди. Унда ўрнатилган 20 минг кошинда Сиэтл болалари «Тинчлик» мавзусида ишлаган расмлар ўз ифодасини топган. Бу оромгоҳда келгуси йили яна бир ажойиб тадбир ўтказилишига ҳозирлик кўрилмоқда. У ҳам бўлса Совет Иттифоқи ва Америка Қўшма Штатлари биродарлашган шаҳарлар мерларининг Тошкентда ташкил этиладиган катта обрўли учрашувидир. Бу учрашув икки мамлакат меҳнаткашларининг тинчлик, дўстлик, биродарлик алоқалари йўлида қутлуғ қадамлар бўлиб қолади.

А. ПЎЛАТОВ.

Коммунистнинг маънавий олами

Коммунист!

Шу бир оғиз сўз замирида бир жаҳонга татигулик маъно бор. Шу сўзни тилга олганда кўзимиз ўнгидан Коммунистик партия тузилган 1898 йилдан бошлаб то бугунгача босиб ўтилган йиллар ва йўллар ўтади. Бу йўлларнинг қисқача таърифи шундай: Улуғ Октябрь социалистик революцияси, Гражданлар уруши, коллективлаштириш даври, биринчи беш йилликлар, Улуғ Ватан уруши, халқ хўжалигини тиклаш йиллари ва ниҳоят Улуғ Октябрнинг бевосита давоми деб саналаётган қайта қуриш, покланиш даври. Шу йилларнинг барчасида коммунистларнинг қалб қўри, яратувчи қўли, интилиши бор.

Муқаддас ном мағрур жаранглаcин

1940 йилдан КПСС аъзоси Ориф АЛИМОВ билан суҳбат

— Ориф Алимович, коммунистнинг маънавий олами, яна ҳам тўғрироғи, маънавий қиёфаси ҳақида сўз кетган чоғида, Сиз нималар дея олардингиз?

— Аввало коммунистлар ҳам оддий, меҳнаткаш инсон. Уларнинг партиясиз ишчидан, деҳқон ёки зиёлидан асло фарқи йўқ. Улар ҳам онадан туғилади, улғаяди, яшайди. Коммунист Коммунистик партия ғояларини меҳнаткашларга етказувчи, онгига сингдирувчи етук инсон.

Бу сўзларни қандай англамоқ зарур? Биринчи навбатда коммунист партиямиз Программаси ва Уставига сўзсиз амал қилиши зарур. Иккинчидан, коммунист барчага ўрнак бўлиши, ўзининг ғоявий эътиқоди, виждонан поклиги, ўз ишига садоқати ва энг муҳими ҳалоллиги билан у оммани ўз ортидан эргаштириши керак. Коммунистнинг сўзи ва иши орасида ҳеч қандай узилиш бўлмаслиги шарт. Акс ҳолда у фақат ўз номига эмас, партия шаънига ҳам доғ теккизади.

— Лекин кўп ҳолларда аксинча вазиятлар вужудга келди...

— Афсуски, шундай. Ўз вақтида ҳузур-ҳаловати, эришажак амал курсилари учун партия сафига кирганлар ҳам бўлган. Бу ортиқча хаёл эканлигини ўтган вақт тасдиқлади.

Оилани кўз олдингизга келтиринг. Унинг бошлиғи ўзининг одоби, ҳулқи, қўйинг-чи, бор инсоний фазилати билан болаларига ўрнак бўлиши керак. Таъбир жоиз бўлса, коммунист ҳам шундай. У ўзининг нопок қилмишлари билан ер чизиб қолмасин.

Юқорида тўғри луқма ташладингиз. Шахсий манфаати йўлида қўлига алвон партбилет олган кимсалар кишиларимизга, айниқса, келажак авлодга ёмон таъсир кўрсатди. Оқибатда манфур ниятли бутун бир авлод тарбия топди. Улар халқ мулкини талон-тарож қилишди. Нима бўлганини яна такрорлашим ортиқча, ҳаммага маълум. Мана, коммунистнинг булоқ сувидай тоза бўлиши нега зарур!

Турғунлик йилларидаги кўпгина раҳбарларнинг иккиюзламачилиги туфайли халқимиз оғир аҳволда қолди. Улар минбарлардан туриб адолат ҳақида, социал тенглик ҳақида оғиз кўпиртирдилар. Ҳаётда эса бунинг акси бўлди. Улар ҳалоллик ҳақида кишилар қалбига етиб борувчи нутқлар ўқишди, ўзлари эса ҳаромхўрлик, контепкилик қилишди. Иш шу даражага келдики халқ кимга, нимага ишонишини билолмай қолди бир талай нопок ниятли одамлар коммунистларимизнинг обрўсига путур етказди. Бу ҳол энди такрорланмаслиги керак.

— Ориф Алимович, мумкин бўлса аниқроқ, конкрет шахслар мисолида сўзласангиз...

— Юқорида айтганларимдан ҳамма шундай экан, деган хулосага келмаслик керак. Бу нотўғри бўлади. Ўз вақтида халқ тақдири учун, коммунистик виждон даъвати билан иш кўрганлар талайгина эди. Шукроналар бўлсинки, улар сафимизда кўпчиликни ташкил этади.

Ҳозирда ветеран, пенсионер Вали Усмоновни кўпчилик яхши эсласа керак. У область партия конференциясида сўзга чиқиб, республикамизда авж олаётган кўзбўямачилик, қўшиб ёзишларни очиб ташлаганди. Раҳбарлик методи шу зайлда кетаверса, бутун иш, хўжалик издан чиқишини куюниб гапирган, Рашидовни қаттиқ танқид қилган эди.

Барибир хатолар тузалмади. Унинг ўрнига Вали Усмонов тазйиққа учради. Лекин у бекорга куюнмаган экан.

Худди шундай ўзининг коммунист номига доғ туширмай яшаган Тоштрамнинг ишчиси, кейинчалик Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги партия контроли комиссиясига раис бўлган Эгамберди Икромовни доимо миннатдорлик билан эслайман. Ишчи номини улуғлаган Манноп Ғуломов, қурувчи Василий Скрябиевлар ҳалол яшадилар, иззат-обрў топдилар. Мана шулар, уларга ўхшаган фидойи коммунистлар борки, улар билан партиямизнинг олтин фонди деб ҳақли суратда фахрланамиз.

— Коммунистнинг маънавий олами ҳақида соатлаб гапириш мумкин. Ўзингиз таъкидлаб ўтганингиздек ажойиб коммунистларимиз жуда кўп. Лекин келажакдаги муаммоларни асосан ёшлар ҳал қилади деймиз. Ёш коммунистларга тилакларингиз?..

— Ҳаёт, яшаш бу ҳар дақиқада сабоқ олиш демакдир. Ёшларимиз бўлиб ўтган воқеалардан тегишли хулосалар чиқариб олишларига чин дилдан ишонаман. Яна ишонаманки, уларга ҳалоллик, поклик, фидойилик байроқ бўлади. Шундай яшар эканмиз, коммунист деган қутлуғ ном ҳамиша мағрур жаранглайверади!

Суҳбатни Темур ЙЎЛДОШЕВ ёзиб олди.

Александр МЕЖИРОВ.

Коммунистлар, олға!

Ҳарбий буйруқларда
Шундай сўзлар бор,
Оғир сонияда жон берар тангa.
Шу сўзларни айтиб
Такрор ва такрор,
Командир ротани бошлайди жангга.
Ҳарбий уставнику
Шаксиз — биламан.
Ўқисам ҳамки йиртиб кўзларни,
Уставни минг бора
Варақлаб лекин,
Ҳануз тополмасман ўша сўзларни.
Йигирманчи йиллар,
отлар — тўлқиндай,
Перекоп. Эшелон. Тифдан тан
чўғдай.

Душманларнинг ўқи,
Мўлжали — манглай,
Бошни кўтартирмас жаладай ўқлар.
Тиканли симларга
Шинелни ташлар,
Полк олға силжиди, муштлар нақ
болға.

Шунда зўрға бир сўз
Айтди комиссар:
— КОММУНИСТЛАР, ОЛҒА!
КОММУНИСТЛАР ОЛҒА!
Енгилган юртларнинг
Синди байроғи,
Дарёларга минглаб қурилди тўғон.
Қўриқ ер очилди
Рул тутди маҳкам,
Ишчиларнинг қадоқ қўллари
ҳар он.

Бир сафар тўғонни
Емирди мавжлар,
Сибирдами, Днепр ёинки Волхов,
Қиш тонги эди
Совуқ ҳам авжда,
Бригада сувга сакради дарров.
Режалар барбод,
Ҳол бўларди танг,
Чизмаларни жадал ортдилар
солга,
Ёш инженер бир сўз
Айтолди аранг:
— КОММУНИСТЛАР, ОЛҒА!
КОММУНИСТЛАР, ОЛҒА!
Ёз тонги шудрингмас,
Майсалар узра,
Бомбалар портлаб, тўкилди кўз
ёш.

«Мессершмит»лар ана,
Калхатдек сузар.
КВ минораси
Узра ҳокисор,
Оғир томчиларди ёмғир, кўп оғир.
Сталинград. Уйлар.
Ғиштлар нақ хаслар.
«Максим»лар сайрайди, талатўп,
долға.

Родимцев оҳиста,
Музни пайпаслар:
— КОММУНИСТЛАР, ОЛҒА!
КОММУНИСТЛАР, ОЛҒА!
Фашист олчоқларни
Енгдик, сўнгги дам
Гвардия байроғин ўпди солдатлар.
Қўндоқларни қўлда
Тутганча маҳкам
Мавзолей ёнидан ўтди солдатлар.
Февраль булутлари,
Шамол. Қорли шом.
Она ердан металл ҳиди келар, боқ,
Кунлар яқин келар,
Аср этади давом.
Фахрий қоровулнинг найзаси
ярқироқ.

Ҳамма ерда:
Жангу жадал ёки меҳнатда
Урин йўқ ортиқча гапу сўз, фолға:
Ҳар қачон, ҳар ерда
Янграр албатта:
— КОММУНИСТЛАР, ОЛҒА!
КОММУНИСТЛАР, ОЛҒА!

Русчадан таржима.

Инсон омилига эътибор

Озиқ-овқат Программаси бўғинлари

«Алгоритм» заводи шаҳримизда етакчи корхоналардан ҳисобланади. Бу меҳнат коллективининг ютуқларига албатта корхона маъмурияти, партия ва касаба союзлари комитетининг инсон омилига муҳим эътибори натижасидир.

Корхонанинг яқинда ташкил этилган ёрдамчи хўжалиги ишчиларни сабзавот ва полиз экинлари билан таъминлашда ибратли ишларни амалга оширди. Ўтган йили 35 тонна қовун-тарвуз сотилган бўлса, бу йил 50 тонна полиз маҳсулотлари завод сабзавот дўконларига чиқарилди.

— Биз, — дейди корхона партия комитети секретари М. Азимов, — ишлаб чиқаришни шундай ташкил этиш ва тайёр маҳсулотни реализация қилишга эътиборни қаратяпмиз.

Ҳозир Мичуринец номидаги колхозимизда ўн минг бош чўчқага мўлжалланган ферма бор. Фермада реконструкция ишларини бошлаб юбордик. Чунки 1989 йилда 100 бош қорамол олиш планлаштирилган.

Одамлар мавжуд 150 гектар ер ҳосилдорлигини ошириш йўлидаги ҳаракатимизни кузатиб туришади. Улар бу ўртага ташланган навбатдаги шиор эмасмикин деб ўйлашади. Демак, бор-йўғи 32 киши билан бутун бир неча минг кишилик коллективни озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашдек ишни амалга ошириш биздан катта масъулият талаб қилади.

Д. МУРОДОВ.

Тарих ҳақиқатни талаб қилади

Яқин-яқинларгача 30-йиллар мамлакатимиз ҳаётида социализмнинг буюк ғалабаси йиллари сифатида кенг ёритилиб келинарди. Бунга ҳеч ким шубҳа қилмасди ҳам. Чунки худди шу йилларда саноатни индустрлаштириш тугалланган, колхоз тузуми барпо этилган, маданий революция амалга оширилган, эксплуататор синфларнинг қолдиқлари тугатилган, миллий масала умуман ҳал қилинганди. Булар мамлакатда ленинча ғояларнинг тантанаси ва социализмнинг ғалабасидан дарак берарди.

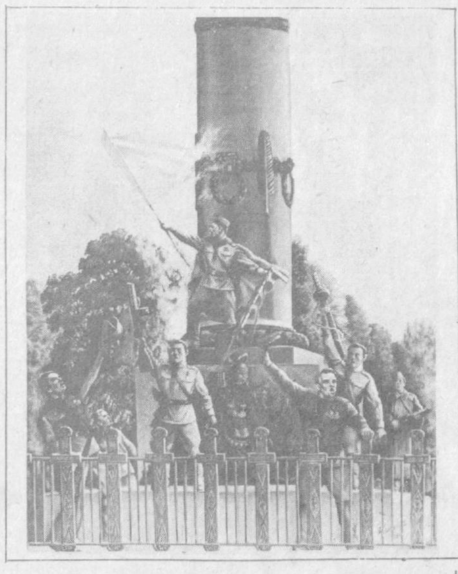

Маълумки тараққиёт ва кўп йиллар давомида эришилган ютуқлар халқимизнинг мардонавор меҳнати, шижоати ва қаҳрамонлиги эвазига эмас, балки биргина Сталиннинг буюк хизматлари маҳсули қилиб тасвирлаб келинарди. Эндиликда бу давр шахсга сиғинишнинг уччига чиққан йиллари, минглаб бегуноҳ кишиларнинг ёстиғи қуриган, кўз кўриб қулоқ эшитмаган жиноятлар авж олган давр сифатида рўй-рост тан олинди.

1937 йилнинг 23 февралидан 5 мартигача Москвада ВКП/б/ Марказий Комитетининг Пленуми бўлиб ўтди. Унда янги Конституция қабул қилиниши муносабати билан жорий қилинган сайлов системаси асосида СССР Олий Советига сайловлар ўтказиш билан боғлиқ бўлган партиявий ва сиёсий ишлар масаласи муҳокама қилинди. Пленумда нутқ сўзлаган Марказий Комитет Бош секретари И. В. Сталин 20-йиллардан кейин ўзининг тез-тез такрорлаб турадиган Совет Иттифоқи социализмга яқинлашган сайин синфий кураш кескинлашади, деган фикрини яна илгари сурди. Шу тариқа у мамлакатда кундан кунга авж олиб бораётган репрессия ҳаракатларини оқлашга интилди. «Халқлар доҳийси»нинг бу сўзлари унинг олиб бораётган зўравонлик сиёсатига тўсқинлик қилиши мумкин бўлган ленинча арбобларни жисмонан йўқотиш учун янада кенг йўл очиб берди. Ички ишлар халқ комиссариати ва Бош бошқармасининг раҳбарлари Г. Г. Ягода, Н. И. Ежов, кейинчалик эса Л. П. Берия бошчилигида «халқ душманлари»га қарши аёвсизлик билан кураш авж олдирилди.

Ўзбекистонда бу иш дастлаб баъзи бир раҳбарларни ўз ишидан четлатишдан ва партиявий йўл билан жазолашдан бошланди. Жумладан, 1937 йил июнида Ўзбекистон Халқ Комиссарлари Советининг раиси Ф. Хўжаев ўз ишидан олиниб Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюроси аъзолигидан чиқарилди. Шу йилнинг 5 сентябрида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюроси «Правда» газетасида босилган «Правда Востока» газетаси ҳақида» деган редакцион мақолани кўриб чиқиб, Марказий Комитетнинг ташвиқот ва тарғибот ишлари бўлими бошлиғи Усмонов, маданий-оқартув ишлари бўлими бошлиғи К. Берегин, «Правда Востока» газетаси редактори Ҳасановларни ўз вазифаларидан бўшатди. Жумладан, Ҳасановга бошқа айблар билан бир қаторда, миллатчи деб эълон қилинган Чўлпоннинг «Кеча ва кундуз» романини таҳрир қилганлик айби қўйилди.

Тез орада марказий ва маҳаллий матбуотда кўзга кўринган раҳбарлардан А. Икромов, Ф. Хўжаев, А. Цехер, С. Болтабаев, А. Тожиев, Д. И. Манжара, А. Исломов, Р. Исломов, А. Каримов, М. Шермуҳаммедов, К. Шарипов, Е. Л. Зелькина, М. А. Рамзи, Н. Хўжаев, Т. Хомутхонов, И. Ортиқов, адабиёт вакиллари А. Фитрат, Ю. Эльбек, У. Носир, А. Қодирий, Ойдин, О. Ҳошимов, А. Анқабой ва бошқаларга қарши ҳар хил материаллар босила бошланди. Уларнинг мазмуни бу арбоблар миллатчиликни ҳимоя қилиб СССР составидан Ўзбекистон республикасини ажратиб чиқаришга интилган, чет эл разведкаси билан алоқа ўрнатган, социализмнинг қурилишига тўсқинлик қилиш мақсадида зараркунандалик қилган, кўзга кўринган партия ва совет раҳбар ходимларини нобуд қилишга уринган ҳамда бошқа жиноятлар қилган деган хулосага олиб келарди.

Шу йилнинг 16—20 сентябрларида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Пленумда иштирок қилган ВКП/б/ Марказий Комитетининг секретари А. А. Андреев И. В. Сталин ва В. М. Молотов имзо чеккан хатни ўқиб берди. Ундаги сатрларда республика партия ташкилотининг раҳбари А. Икромов «буржуа миллатчилари, ўзбек халқининг душманларига (Ф. Хўжаев, Болтабаев, Тожиев, Каримов ва бошқалар) нисбатан фақат сиёсий кўрлик қилибгина қолмасдан, баъзида уларга ҳомийлик қилган, шунингдек унинг Москвадаги «антисовет ўнг троцкистик группа» раҳбарлари билан алоқалари бўлган», деган сўзларни ўқиш мумкин эди. Бу қабиҳ шубҳа республика раҳбарлари номига ёғдирилиб келинаётган туҳмат ва бўҳтонларнинг энг хавфлиси ва оғири бўлди. Пленумнинг ўзидаёқ Акмал Икромов Марказий Комитет секретарлигидан олиниб партиядан ўчирилди. Сал вақт ўтмасдан унинг устидан жиноий иш қўзғатилиб, қамоққа олинди.

Жойлардаги партия ташкилотларида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми қарорларини муҳокама қилиш жараёнида «халқ душманлари»нинг фош қилиш ишлари жадал суръатларда бошлаб юборилди.

Область ва район судларининг махсус коллегиялари прокуратура органлари томонидан қўзғатилган жиноий ишларни кўра бошладилар. Қўйилган айбларнинг аксарияти судланувчиларни ўлим жазосига ҳукм қилишни тақозо қиларди. Биринчи марта шундай суд процесси Янгийўл шаҳрида район партия комитетининг секретари Йўлчи Иброҳимов ва яна 10 киши устидан ўтказилди. Бир ҳафта давом этган суд ишида 6 киши ўлим жазосига ҳукм қилинди. Тошкентда, Ўзбекистон Халқ Комиссарлари Совети қошидаги тайёрлов комитетининг вакили С. Нимцович устидан ўтказилган суд процесси ҳам худди шундай аёвсиз ҳукм чиқарди.

1938 йилнинг 2 мартида СССР Олий Судининг ҳарбий коллегияси «антисовет ўнг троцкистик блок» деб номланган бир гуруҳ партия ва совет раҳбарлари ҳамда врачлар устидан иш бошлади. Айбланувчилар қаторида Н. И. Бухарин, А. И. Риков, Н. Н. Крестинский ва бошқалар билан бирга А. Икромов, Ф. Хўжаев, И. А. Зеленскийлар ҳам бор эдилар. Ўн кун давом этган бу суд процесси 21 та айбланувчидан 18 тасига ўлим жазосини белгилаш билан тугалланди. Ҳукм ўта шошилинч равишда 15 мартдаёқ ижро этилди. Бу процесс ҳақидаги материалларни ўқиган кишининг судланувчилар нима учун ўз-ўзига туҳмат қилганлигидан, прокурор А. Я. Вишинскийнинг ҳар бир сўзини тасдиқлаганликларидан ҳайратланмасдан иложи йўқ. Шу ўринда хўш, улар нима учун шундай қилишга мажбур бўлишди, деган ҳақли савол туғилади. Бу саволнинг жавоби эса энди ойдинлашди. Турмаларда кўрилган ҳақорат ва жисмоний жазолар уларни шундай қилишга мажбур этди.

Москвадаги «антисовет ўнг троцкистик блок» аъзолари устидан ўтказилган суд процесси анча вақтдан бери турмаларда азоб чекиб ётган минглаб кишиларнинг тақдирини ҳал этишни тезлатди. Улар ичида Ўзбекистон ер ишлари бўйича халқ комиссари Р. Исломов, молия ишлари бўйича халқ комиссари А. Исломов, республика комсомолининг секретари И. Ортиқов, Сурхондарё область партия комитетининг секретари И. Ирисметов, Қорақалпоғистон область партия ва совет ташкилотининг арбоблари Х. Алиев, Д. Ризаев, К. Болтаев ва бошқа кўзга кўринган раҳбарлар бор эдилар. Уларнинг тақдири ҳозиргача аниқ эмас. Аксарияти ўлим жазосига ҳукм қилинган бу кишиларнинг кўплари Шимол ва Сибирь районларидаги махсус лагерларга жўнатилган.

Хуллас, 30-йиллардаги репрессиялар даҳшатли довулдек Ўзбекистондаги партия ва совет раҳбарлари, кўзга кўринган зиёли ва бошқа соҳаларда ишлаётган арбобларнинг «гулини» супуриб кетди.

Бугунги қайта қуриш ва демократлаштириш шароитида фаровон турмуш учун жон фидо қилган халқимизнинг асл фарзандлари қутлуғ номларини тарих саҳифаларида тиклаш ва уларнинг хотирасига ёдгорликлар қўйиш, сиймоларини тасвирий санъат, кино, адабиётда ҳар тарафлама ҳаққоний акс эттириш барчамизнинг бурчимиздир.

М. МАҲМУДОВ,
Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги партия тарихи институтининг катта илмий ходими, тарих фанлари кандидати.

Аччиқ, аммо очиқ гап

Қачонгача излаймиз?

— Ойижон, эртага мактабга бормайман! — кўчадан йиғлаб келди ўғил.

— Ҳа, яна нима бўлди? — сўрайди хуноб бўлиб она.

— Нима бўларди, ўқитувчимиз «Кундалигинг йўқ, она тили дафтаринг йўқ» деб роса уришдилар. Қачон оберасиз ўзи? — зарда қилади ўғил.

— Ўқитувчингга айтмадингми ахир, ойимлар магазинма-магазин юриб чарчадилар, деб. Қани энди бўлса, ҳозироқ олиб берардим. — Ўзини оқлаган бўлади она. Кейин ўғлини овутишга тушади. — Кўпам хафа бўлаверма ўғлим. Эртага аманнинг командировкага кетаётган экан. Тайинлаб қўйдим, сенга кундалик ҳам, бир чизиқ дафтар ҳам олиб келади...

Худди шу тахлитда, ҳар бир хонадонда, ҳар куни бўлмасада фарзанди мактабга қатнайдиган оилаларнинг деярли ярмида она ва бола ўртасида худди шу мазмундаги «суҳбат»лар бўлиб туради десам лоф бўлмас. Ҳайҳотдек «Болалар дунёси» магазинларининг пештахталаридан керагидан бошқа истаган нарсангизни топишингиз мумкин. Ҳар йили шу аҳвол: ўқув йили олдидан ўнлаб «Мактаб бозорлари» очилади-ю, лекин ўқув қуроллари, ўқувчилар формаси барибир етишмайди. Ваҳоланки ҳар йили мактаб остонасига биринчи бор қадам ташлайдиган болалар сонини олдиндан ҳисоблаб кўриш ва шунга яраша саноатимизга буюртма бериш мумкин. Афсуски... Ўқитувчилар эса кунда формада келишни, барча ўқув қуроллари тахт бўлишини талаб қилишни қўйишмайди. Албатта, уларни тушунса бўлади. Лекин биз ота-оналарни, болаларни ким тушунади?

Балки саноатимиз ҳозирча болалар талабини қондиришга қодир эмасдир? Шундай экан, эҳтимол «Правда» газетасида ёзилганидек мактаб формасидан воз кечган маъқулдир. Ахир, ҳамма болаларнинг инкубатордан чиққандек бир хил бўлиб юришлари шартми?

М. АКРОМОВА.

Ёшлар кўнгли ўксимасин

Ҳурматли редакция! Ўйлай-ўйлай сизга мактуб ёзишга қарор қилдик. Биз бир гуруҳ Улуғ Ватан уруши ветеранлари «Юбилей» спорт саройи атрофида яшаймиз. Илгари куз ва қиш ойларида Ўрта Осиёда ягона — «Бинокор» хоккей командасининг ўйинларига тушиб ҳордиқ чиқарардик. Афсуски, яқинда командани тарқатиб юборишибди. Эшитиб жуда хафа бўлдик.

Сўнгги пайтларда коллектив асосини тошкентлик хоккейчилар ташкил этарди. Балки улар келажакда биринчи, ҳатто олий лигада ўйнашармиди. Унинг устига юзлаб ўсмирлар хоккей мактабига қатнашарди. Орзулари кўп эди. Назаримизда бу иш чуқур ўйланмай қилинган кўринади. Ахир ёшлар ўртасида жиноятчилик, ичкиликка берилиш ва гиёҳвандликка қарши кураш кетаётган бир пайтда, нега шунга қарор қилишди, ҳеч тушунолмадик. Ваҳоланки, хоккей билан ғайрати жўшган, бақувват болалар шуғулланишади. Энди улар нима қилишади, бўш вақтларини кўча-кўйда ўтказишадими? Тўғри, хоккейга кўп пул кетади, ўзини ўзи қопламаса қийин. Лекин имконият қидирса бўларди, иложи топиларди. Қуйи лигалар-ку майли, олий лига клублари орасида ўзини ўзи қоплай олмайдиганлари ҳам бор-ку! Наҳотки бир мард топилмади: «Ҳой, яхшилар, ўйлаб иш қилайлик, эртага афсусланмайлик», дейдиган. Қолаверса хоккей ёшларни мард, қўрқмас Ватаннинг ишончли посбони қилиб тарбиялайди.

Қайта қуриш даврида фойдали ишларни қўллаб-қувватлаб, асрайлик. Болаларнинг кўнгли синмасин.

Салом билан Улуғ Ватан уруши ветеранлари:

М. АЛИМЖОНОВ,
Т. ОРИПОВ,
Ш. УСМОНОВ,
Х. ИБРОҲИМОВ,
Э. МУМИНОВ.

Табиат—инсон онаси

Она сайёрамизда нима кўп? Бунга инсон азми-изми билан бунёд бўлган мевазор боғ-роғларни, яшил далаларни, равон кўркам кўчаларни, сўлим сой-анҳорларни айтишимиз мумкин. Боқий дарёлар, сокин кўлларнинг эса саноғи йўқ! Шаҳарларчи? Келинг, шоирнинг дил сўзларига қулоқ тутайлик:

«Чиройлидир гўё ёш келин»

«Шаҳарлар боқийдир, умр — ўткинчи,
Дарёлар собитдир, сувлар—кўчкинчи.
Ҳар ким ўз шаҳрида қўйган эсдалик:
Ё бино қуришда катта усталик.
Ё ширин латифа ёки ихтиро,
Ё дарахт, ё фарзанд, кўприк, ё мисра,
Ё қўшиқ, ё дори, мактаб, соқчилик,
Хулоса: дунёда бирон яхшилик...».

Яъни, инсон яшаётган шаҳрининг чиройли, кўркам, обод, шинам ва дилрабо бўлишини истайди, унинг камоли учун ҳар ким ўз ҳиссасини қўшади.

Ҳаёт ва тарих гувоҳлик берадики, одамлар ўз шаҳарларини сув сероб жойда — дарёлар соҳилида, воҳаларда бунёд этганлар. Дунё харитасига қарасак, деярли ҳамма шаҳарлар дарёлар канорасида барпо бўлганини кўрамиз.

Тошкентимиз ҳам шундай. Улкан тоғлардан зумрад бўлиб оқиб келаётган Чирчиқ дарёсининг ҳавоси саррин, тупроғи заррин воҳасига жойлашган.

«Дейдилар: Тошкентда сув ичган чумчуқ,
Қайтиб келар экан Маккатуллодан.
Юзи ҳам, сўзи ҳам, кўзи ҳам очиқ,
Табаррук тупроғи зару тиллодан...»

Тошкентимизнинг таърифига сўз хазинаси етмайди. Унинг фусункор табиати, мулойим об-ҳавоси, ранго ранг яшиллик олами, ҳайвонот дунёси, қўйингчи заррасидан заригача гўзал!

Хўш, биз она Тошкентимиз табиатини қандай асраб, қандай парваришлаяпмиз, унинг кундек жамолига баъзан нега доғ тушираяпмиз. Бинобарин, Тошкент табиати ҳақида сўз борар экан, гапни ҳаётнинг боши бўлган обҳаёт — сувдан бошлайлик.

Чирчиқнинг зилол қаноти

Бўстонлиқ тоғларидан бошланган Чирчиқ дарёсининг бир қаноти — катта ўзани Ғазалкентдан Тошкентга томон оқиб келиб, йўл-йўлакай соғинч билан бўзлаб келгани учунми Бўзсув номини олади.

Бўзсув шаҳар ичкарисига йўналган сари «ували-жували» бўлаётгандек бир неча тармоқларга бўлинади, аъзодаги қон томирлари каби ҳар томон оқади. Уларнинг бир неча ўзига хос номлари бор: Кичкириқ, Кайковус, Анҳор, Салор, Қонқус... Бўзсув шаҳримизга нур, гўзаллиги билан руҳимизга ғурур, далаларга ёйилиб ризқу-рўз беради. Табиатнинг ана шу бебаҳо неъматига — сувга, унинг тозалигига ўта бефарқ қараяпмиз.

Оддий бир мисол. Электростанцияларнинг тўғонларидан ҳар кун, кунаро ахлат уюмлари йиғиб олинади, Бўзсувнинг шаҳар оралаб ўтган ирмоқлари аҳволига эса маймунлар йиғлайди.

Яна бир мисол. Халқлар дўстлиги проспекти билан Оқтепа майдони орасидаги Байналминал кўчаси бўйлаб канал ёқалаб юрилса, соҳилдаги харобаликларга ачинасиз. Бу ерда турли чиқиндилар, ахлат уюмлари тўп-тўп бўлиб ётибди. Ана шу ерда каналнинг Чилонзор районига қарашли қирғоғи анча тартибга келтирилиб, озода ва обод қилинди. Бунда Чилонзор район ободонлаштириш бошқармаси яхши ташаббус кўрсатди. Лекин Октябрь районига тегишли соҳиллардаги ахлатхоналарда қарғалар ғужғон ўйнаб юрибдилар.

Шаҳарнинг «қон томир»лари бўлган анҳор-каналларга завод, фабрика ва бошқа саноат корхоналаридан оқизилаётган чиқинди сувлар нақадар зарарли эканини яхши биламиз. Бу борада оқава сувларни биологик тозалаш иншоотларидан кенг фойдаланиш лозим.

Сой ва анҳорларнинг соҳили бир пайтлар сўлим, обод, одамлар ҳордиқ чиқарадиган маскан эди. Нимагадир ҳозирда сой-канал бўйлари ахлатларга, хазон уюмларига тўлиб кетган. Сергелидаги дам олиш боғининг кўли атрофлари, Салор соҳиллари, Қорасув бўйлари ана шундай кўнгилсиз аҳволда ётибди. Тошкент шаҳар табиатини муҳофаза қилиш жамияти ҳар қанча ташаббус кўрсатса-да, оқар сувларнинг тоза бўлиши, соҳилларни ободонлаштириш каби ишлар амалга ошмаётир. Шу маънода жамиятнинг тарғибот ва ташвиқот ишлари кўпинча қоғозларда қолиб кетаяпти. «Ҳаёт манбаи — сувни ифлослантирманг», «Ўсимликларни авайланг» каби панно ва плакатлар сув ҳавзаларидан узоққа, нокерак жойларга қадаб қўйилганига нима дейиш мумкин?

Халқимиз «Сувга тупурма, уни ифлос қилма», деб таълим беради. Доно ана шу ўгитдан хулоса чиқариб, бебаҳо бойлигимиз — сувнинг мусаффолиги учун чин дилдан курашайлик.

Яшиллик—ҳаёт рамзи

Тошкент шаҳримиз ҳозирги кунда қарийб 25 минг гектарни ташкил этади, унинг бағри шу қадар кенг, чиройли, ойдан чиройли. Тошкентни қуёш шаҳри, гул шаҳри, яшиллик шаҳри деб бежиз айтмайдилар.

Шундай азим шаҳарнинг об-ҳавоси ва санитария-гигиена ҳолатини яхшилашда, кишиларга эстетик завқ беришда ўсимлик олами — гул-буталар, манзарали дов-дарахтлар, мевали боғроғлар муҳим аҳамиятга эга эканлиги сир эмас.

Шундай бир савол туғилади: шаҳар шароитида мевали дарахтлар экиш мумкинми? Ҳозирги пайтда шаҳримизнинг бир қатор массивларида, масалан Бешқайрағоч, Янгиобод ва бошқа жойларда кўчаларга манзарали буталар билан бирга, мевали дарахтлар ўтқазилмоқда. Булар меҳнаткаш халқимизга эстетик завқ бериш билан бирга, ширин-шарбат меваларидан баҳраманд этаяпти.

Тошкентнинг марказий жойларидаги ноёб дарахтларни табиатни муҳофаза қилиш жамияти ўз зиммасига олганлиги, улар атрофи темир панжаралар билан ўраб қўйилганлиги ҳам қувонарли ҳолдир. Лекин, шуни афсус билан айтамизки, ноёб дуб, чинор, сада каби дарахтлар ўз вақтида парвариш қилинмаётир. Гулзорлардаги буталар, ҳар хил ўт-гиёҳлар қаровсиз қолдирилмоқда.

Шаҳримизда янги Тўқимачи ва Бошлиқ массивлари барпо бўлганидан бери бу ерларга етарли дов-дарахтлар, буталар ўтқазилгани йўқ. Бундай массивлар номини яна келтириш мумкин. Баъзи жойларда янги бунёд бўлган хиёбон-боғларга ўтқазилган нав-ниҳоллар қаровсизликдан қуриб қолаяпти.

Мусаффо ҳаво—танга даво

Озодалик, тозалик, мусаффолик, саранжом-саришталик халқимизнинг яхши удуми. Эрта саҳарлаб туриб уйини, ҳовлисини, йўлагини, кўча эшик олдини супуриб-сидириб, тоза-озода қиладиган сергайрат одамларга раҳмат! Ҳовли-жойда яшайдиган кишилар бир пайтлар ҳовлисининг бир четидан 5—6 метр чуқурликда ўра кавлаб, ахлатни ўша жойга ташлашар, кўчага чиқинди чиқаришмас эди.

Энди-чи? Ҳовли-жойи борми, турар жойда истиқомат қиладими, барибир челаклаб ахлатни олиб чиқиб кўчага ёки ахлат машинага ташлашади. Кўча ва хиёбонларни супурувчи фаррошлар, жойлардаги коровуллар чиқинди-хазонларни супуриб, одамлар ўтадиган йўлларга уйиб, «қўмма» қилиб қўядилар. Яна ачинарлиси, кўча фаррошлари, айниқса кузда хазонларни тўп-тўп қилиб «гулхан» ёқадилар, тутун билан ҳавони булғайдилар, ундан нафас олган одамларни заҳарлайдилар. Яна шу фаррошлар кўча-йўлкаларни супуриб, чиқиндиларни бетон ариқларга тушурадилар. Афсус билан айтамизки, шаҳримизнинг кўплаб массив ва кўчаларига ётқизилган бетон ариқлардан деярли сув оқмайди, улар ахлат ва кўча чети бузилиши билан кўмиб юборилади. Хўш, давлатнинг неча минглаб сўми сарфланган бетон ариқларга нега бундай бефарқ қаралмоқда?

Ҳозирги кунда шаҳарни ободонлаштириш, санитария ҳолатини ва экологик вазиятини яхшилаш асосий масалалардан бири бўлиб турибди. Қарангки, Тошкент шаҳрини супуриб-сидириш учун ихтисослаштирилган автотранспорт паркидан етарлича фойдаланмаётир, аниқ маълумотларга қараганда, кўп йиллардан бери автопарклардан фойдаланиш коэффициенти 62 процентдан кўтарилмаяпти, ана шунинг ўзи ободонлаштириш, санитария ва экология муаммоларини ҳал этишга янгича ёндошувни талаб қилади.

Шаҳримиз кўчаларида, майдон ва хиёбонларида ахлат уюмларининг уюлиб ётиши бекатларнинг вақтида супуриб-сидирилмаслиги, саноат корхоналаридан чиқаётган оқава сувлар ва зарарли газларнинг ҳавони булғаши, шаҳар ўсимлик оламини, ҳайвонот дунёсини асраб-авайлаш — булар ҳаммаси шаҳар табиати билан боғлиқ муаммолардир. Буларни ҳал этишда Тошкент шаҳар ободонлаштириш Бош бошқармаси, шаҳар табиатини муҳофаза қилиш жамияти, унинг кўп сонли аъзолари, бутун жамоатчилик ҳамкорликда иш ва кураш олиб бормоғи лозим. Ана шунда шаҳримиз гўзаллашиб, уни «Чиройлидир гўё ёш келин» деймиз.

Т. РАСУЛЕВ.

Тошкент кўчаларини кезганда

Кўчалар... Шаҳримизда кўчалар жуда кўп: кенг ва гавжум, тор ва хилват, узун ва бутунлай қисқа, хуллас ғоят хилма-хил. Уларнинг сони бугунги кунда уч мингга яқин. Ҳар қайси кўчанинг ўз қиёфаси, ўз хусусияти, ўзининг ўтмиши бор. Шунингдек кўчаларда шаҳримиз тарихи, шонли воқеалар ўз аксини топган, халқимизнинг ажойиб ватанпарвар ўғлонлари гўё уларда ўзларининг иккинчи ҳаётларини давом эттираётгандек.

Улуғ Октябрь революцияси чор самодержавиесини таг-томири билан ағдариб ташлагач, Ишчи ва солдат депутатлари Совети 1928 йилнинг май ойида кўчаларга янги номлар қўйди. Жумладан собиқ Романов кўчаси Ленин, Кауфман кўчаси Карл Маркс деб ўзгартирилди. Кейинроқ Прянишников, Солдатенко кўчалари пайдо бўлди. Улар 1917 йилнинг октябрида Тошкентдаги қуролли қўзғолон вақтида ҳалок бўлган революционерлар —ишчилар синфининг шонли фарзандлари номига қўйилган кўчалардир.

1919 йилнинг январида Советларга қарши исён кўтарган оқ гвардиячилар Туркистон комиссарларидан ўн тўрт кишини ваҳшийларча ўлдирдилар. Уларнинг хотираси Тошкент кўчаларининг номларида абадийлаштирилди. Гражданлар уруши ва босмачиларга қарши кураш қаҳрамонларини шарафлаб айрим кўчаларга Фрунзе, Куйбишев, Апанасенко, Абдулла Набиев, Фурманов номлари қўйилди.

Биринчи беш йилликлар давридаги қаҳрамонликлар, Социалистик саноатнинг гигант қурилишлари Тошкент кўчаларининг номларида акс эттирилди. Бунга Стаханов, Текстиль, Сельмаш, Ниточная, Заводская сингари кўчалар мисол бўла олади.

Улуғбек, Навоий, Фирдавсий, Фурқат, Муқимий, Ҳамза шарафига қўйилган кўчаларнинг номлари Ўзбекистондаги маданий революциянинг муваффақиятларини ифодалайди.

Улуғ Ватан урушида мислсиз қаҳрамонликлар кўрсатган ватанпарварларнинг номларини халқимиз муқаддас билиб, уларни асло унутмайди. Шунинг учун ҳам шаҳар кўчаларининг номлари орасида гвардиячи полковник Хўжаев, Совет Иттифоқи Қаҳрамони генерал Собир Раҳимов, генерал Петров, Виктор Малясов, Баранов, Ивлев ва бошқа кўпгина қаҳрамонларнинг номларига қўйилган кўчаларни учратиш мумкин.

Совет маданияти, санъати, ва фанининг Алексей Толстой, А. Неверов, академик И. А. Каблуков сингари атоқли арбоблари, белорус шоири Якуб Колас, композитор Р. М. Глиэр, машҳур тарихчи А. Ю. Якубовский, ажойиб математик В. И. Романовский, атоқли артист Аброр Ҳидоятов, таниқли режиссёр Маннон Уйғур Тошкентда яшаб ижод қилдилар. Халқ наққоши Уста Ширинни бутун республика билади. Уларнинг хизматидан мамнун бўлган халқимиз шаҳардаги кўпгина кўчаларни мана шу атоқли кишиларнинг номи билан атади.

Шахсга сиғиниш даврининг қурбони бўлган кишилар хотирасини Тошкент меҳнаткашлари муқаддас билиб сақлаб келмоқдалар. Ҳозир Тошкентда Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг собиқ биринчи секретари Акмал Икромов, Октябрь революциясининг ветерани, Ўзбекистон ССР Марказий Ижроия Комитети Раисининг ўринбосари Дмитрий Манжара, Туркистон Комиссияси раиси Ян Рудзутак, атоқли ёзувчи Абдулла Қодирий номига қўйилган кўчалар бор.

Тошкент кундан-кунга ўсиб, кўркамлашиб бормоқда. Унинг кўчаларига қўйилган номлар шаҳарнинг қадимийлигини ҳам, сўлмас ёшлигини ҳам акс эттиради.

Кўчалар серқуёш Ўзбекистон пойтахтининг жонли тарихидир.

Ф. РАҲИМОВ.

«Онажоним, ҳаёт ширин-а!..»

Ҳаётнинг қанчалар ширинлигини дунёда врач ва ҳамширалардан терранроқ ҳис этадиган одамлар учрамаса керак. Нега дейсизми? Ахир, улар кўпроқ инсоннинг бахтиёр ва хушнуд чоғларини эмас, балки ғамгин, маъюс, дард кемириб турган ҳолатларини кўп кузатадилар. Ана шундай кезларда «соғайиб кетасиз, албатта» деган бир оғиз сўзга интизор беморларнинг кўзларига қараб ҳаётнинг нақадар азиз ва ширинлигини ҳис этадилар. Энди-энди шифо топиб, куч-қувватга кириб бораётган, кўзларидаги ғамгинлик ифодаси ўрнини ҳаётбахш учқунлар ва ниҳоят табассум эгаллаганда шифокорнинг қанчалар қувонишини айтмайсизми!

— Қизим, қара-я, худди кўнглимдагини топиб ёзишади-я, — дейди шу дамда Юлдуз Абдуллаева. Йўқ, уни янги, хушовоз хонанда Юлдуз Абдуллаева, деб ўйламанг. У ширин овози билан минглаб томошабинлар кўнглига малҳам топса, замондошимиз Октябрь районидаги 35-поликлиникада не-не беморлар дардига малҳам қўяди.

Медицина ҳамшираси! Ким ҳам унинг қўлидан шифо топмаган, иситмаси кўтарилиб алаҳсираганда ундан нажот кутмаган, дейсиз. Мана, йигирма йил бўлдики, шу поликлиниканинг катта медицина ҳамшираси беморлар дардини енгил қилиб келяпти.

Бу касбга қачон меҳр қўйган, деб сўрарсиз. Йигирма йилча муқаддам Боровский номидаги медицина билим юртига худди ана шу яхши, хайрли ният билан ўқишга кирган эди. Уни муваффақиятли тугатгач, мана ҳанузгача ўз касбига содиқ бўлиб келяпти.

Ўғли Алишер (ҳозир Ленинградда йигитлик бурчини ўтаяпти) ёзган хатларини биринчи галда «Ойижон, соғлиқларингиз яхшими?» деб бошлайди. Она эса ўз навбатида: «Ўғлим, тани-жонинг соғми?» деб сўрайди. Ҳаёт шундай ширин! У биринчи галда сиҳат-саломатлик билан боғлиқлигини кўпинча ўйламаймиз ҳам.

Қизи Нигора Крупская номидаги мактабгача тарбия хотин-қизлар педагогика билим юртида таҳсил оляпти.

Биз уларни энг бахтиёр дамларда учратдик. Шундай эмасми? Бир қаранг-а, она билан бола гўё гул билан лолага ўхшаб турибди!

Ҳ. АКРОМОВ.

⊙ СУРАТДА: XXVI Тошкент шаҳар партия конференциясининг делегати Юлдуз Абдуллаева қизи Нигора билан.

Т. Каримов фотоси.

Ютуқлар сири

⊙ «Ташгорстрой» қурилиш бирлашмасига қарашли 12-трестнинг 50-қурилиш бошқармаси коллективлари ўртасидаги социалистик мусобақада Т. Саматов бошлиқ бинокорлар пешқадамликни қўлдан бермай келмоқдалар.

Айни кунларда бу коллектив Фурқат кўчаси йўналишида бунёд этилаётган 12 қаватли 174 квартирали турар жой бинолари комплексини тикламоқда.

Аҳил коллектив ойда 48 минг сўмлик ўрнига 51 минг 350 сўмлик қурилиш-монтаж ишларини амалга оширмоқда.

Бундай юксак кўрсаткичларга коллективнинг ҳамжиҳатлиги, қолаверса, имкониятлардан унумли фойдаланиши эвазига эришилмоқда.

Ярашганини танланг

⊙ Ленин орденли Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги номли тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасида мавсумга қараб тайёрланаётган товарларнинг 70 проценти ўзгартирилиб туради. Шу йил бошидан шу даврга қадар 46 та янги турдаги кийимлар конвейерга қўйилди.

— Ноябрь ойининг охирларида,— деди бирлашманинг ишлаб чиқариш бўлими инженери С. Обидова, — қиш мавсуми учун аёллар костюми, жакетларининг дастлабки туркуми магазинларга жўнатилди. Шунингдек Юнусободдаги филиалимизда ҳам янги маҳсулот — аёлларнинг мавсумбоп костюми конвейерга қўйилди.

Шуниси қувончлики, бирлашма модельерлари томонидан тавсия этилган бежирим модаларни харидорлар хушнудлик билан кутиб олишяпти. Ҳозирги кунда модельерлар иш столида келгуси йил учун мўлжалланган янги либосларни кўриш мумкин.

С. ШАМСИДДИНОВ.

Греция ишчилар синфи, мамлакатнинг барча меҳнаткашлари ноябрь ойида Греция Коммунистик партиясининг 70 йиллигини нишонладилар. Ана шу тарихий санани улар билан бирга Совет Иттифоқида яшаётган грек сиёсий муҳожирлари ҳам нишонлашди.

Қуйида ГКП Тошкент партия комитетининг биринчи секретари В. ЭЛЛИНАС Греция Компартиясининг тарихи ва унинг бугунги кундаги фаолияти ҳақида ҳикоя қилади.

Амалдаги интернационализм

Мана етмиш йилдирки, Греция Компартияси миллат ва меҳнаткаш халқ манфаатларига астойдил изчиллик ва фидокорлик билан хизмат қилиб келаётган мамлакатнинг сиёсий кучи бўлиб келади. Ишчилар синфи сиёсий партиясининг ташкил этилишини бевосита Грециянинг ижтимоий тараққиёти тақозо этган эди. Шу билан бирга бунда Улуғ Октябрь социалистик революцияси улкан роль ўйнади.

ГКП ўз фаолиятининг дастлабки кунлариданоқ мамлакатда туб ижтимоий ўзгаришларни амалга оширишни ўз мақсади деб белгилади. Ўз тарихий вазифасини ишчилар синфи ва мамлакат барча меҳнаткашларининг тинчлик ва миллий мустақиллик учун, грек жамиятининг демократик янгиланиши учун, социализм учун курашига раҳбарликда деб кўра билди.

Греция Коммунистик партияси оғир ва мураккаб йўлни босиб ўтди. Грек коммунистларига ўз сафларидаги социал-реформизм, бузғунчилар таъсирини, фракциялар курашини енгиб ўтишга, кескин синфий жанглар алангасидан ўтишга, яширин шароитда курашишга тўғри келди. Иккинчи жаҳон уруши йиллари ГКП чет эл босқинчиларининг ҳужумларини қайтаришда фаол иштирок этди. Мамлакатнинг озод қилинган районларида халқ демократик ҳокимиятига пойдевор қўйилди. Аммо ташқаридан ошкора аралашув мамлакатнинг демократик йўлдан ривожланишига ғов бўлди, гражданлар урушининг бошланишига олиб келди. Партиямиз ташаббуси билан ташкил этилган Греция демократик армияси ички реакция ва чет эл империализмига қарши, миллий мустақиллик, демократия ва социал тараққиёт учун адолатли кураш олиб борди.

1947 йилнинг декабрида ГКП қонундан ташқарида деб эълон қилинди. Ўн минглаб коммунистлар қамоқхоналарга ташланди, ватанларини ташлаб кетишга мажбур бўлдилар. Гражданлар уруши тугаганидан сўнг ГКП ўз куч-ғайратини демократик кучларни қайта ташкил этишга қаратди, партия фаолиятининг оғирлик маркази меҳнаткашлар барча табақаларининг иқтисодий ва сиёсий чиқишларини ташкил этишга кўчирилди.

Халқ ва Ватанимиз манфаати учун курашда Греция Компартияси сон-саноқсиз қурбонлар берди. Бу борада бирорта ҳам партия у билан тенглашолмайди. Греция Компартияси Беллояннис, Электра каби, фашистлар томонидан отилган минглаб миллий озодлик кураши қаҳрамонлари каби қаҳрамонларни тарбиялаб етиштирганлиги, илҳомлантирганлиги билан фахрланади. Ана шу қаҳрамонлар сўнмас шон-шуҳрат рамзи, ўрнак олиш учун намуна бўлиб қолаверадилар.

Етмиш йил ичида Греция Компартияси катта сиёсий кучга айланди, у мамлакат сиёсий ҳаётида мустаҳкам ўрин эгаллайди, бугунги кунда ҳам, эртага ва келажакда ҳам асосий омил бўлиб қолади.

1987 йил май ойида бўлиб ўтган ГКП XII съезди Грециянинг сиёсий ҳаётида муҳим воқеа бўлди. Съезд сўнгги йилларда мамлакатда таркиб топган янги шароитларда партиянинг йўлини ишлаб чиқишга даъват этилган эди. Съездда 75 қардош партиялар ва миллий озодлик ҳаракатларининг делегациялари ҳозир бўлганлиги ГКПнинг халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатида обрў-эътибори ўсганлигидан далолат беради.

Съезд Компартиянинг мақсади социализмга олиб борувчи ўзгаришлардир, буни амалга ошириш йўлида ижтимоий ва сиёсий кучларнинг кенг фронтини ташкил этиш учун, мамлакат эҳтиёж сезаётган туб ўзгаришларга эришиш учун, халқимиз аксарият кўпчилиги орзу-умидларни рўёбга чиқариш учун курашиш лозим, деб таъкидлади.

Греция тинмаётган синфий жанглар шарт-шароитида олға томон ҳаракат қилмоқда. Бир томондан демократик кучларнинг таъсир-эътибори оғишмай кучайиб бориши, иккинчи томондан ўнг консерватив кучларнинг позицияси муқаррар бўшашиб бориши ана шу жараённинг характерли белгиларидир.

Греция жамиятининг тобора кенг қатламлари К. Маркс, Ф. Энгельс ва В. И. Ленин ғояларига қизиқиш билдирмоқда. Ана шу ғояларни ўзида мужассам этган Греция Коммунистик партиясининг обрў-эътибори оғишмай ошиб боряпти. У ана шу ғояларни миллий шароитларда ижодий қўллаяпти, тинчлик, чинакам демократия ва социал тараққиёт принциплари асосида мамлакатни ўзгартириш йўлларини кўрсатиб беряпти.

Греция Компартияси, барча грек коммунистлари буюк Ленин партияси — шонли КПСС билан дўстлик ва ҳамкорликни ривожлантиришни, бутун планетамиз тинчликсевар ва прогрессив кишиларининг орзу-умидлари, барча халқларнинг дўстлик, тинчлик ва қардошлик учун кураши бузилмас қалъаси — Совет Иттифоқига муҳаббат туйғусини тарбиялашни ўзининг биринчи навбатдаги интернационал бурчи деб ҳисоблайдилар.

Ҳозирги вақтда ГКП Тошкент партия комитети бутун партия билан, Грециянинг демократик кучлари билан бирrаликда грек маъмурларидан бенстисно барча сиёсий муҳожирларнинг қонуний репатриация қилиниш ҳуқуқи учун, Греция гражданлигидан маҳрум қилинганларнинг гражданлиги қайта тикланиши учун ҳаракат қиляпти. Шу билан бир вақтда партия комитети грек ўртоқларни ватанга қайтишга ҳар томонлама тайёрлаш юзасидан зарур ғоявий-сиёсий ишларни олиб бормоқда. Бизнинг мақсадимиз — мустақиллик учун фаол курашчиларни, тажрибали ва юксак малакали мутахассисларни мамлакатга қайтариш. Ана шу мақсадга эришишда КПСС ва Совет ҳукумати, Ўзбекистон Компартияси ва республика ҳукуматининг коллективимизга ёрдами салмоқли бўляпти.

Партиямиз 70 йиллигини нишонлаган ГКПнинг Тошкент партия ташкилоти, СССРда истиқомат қилаётган грециялик сиёсий муҳожирлар жамияти, коммунистик ёшларимиз аъзолари, барча грек сиёсий муҳожирлари ГКП XII съезди қарорларини, КПСС XIX Бутуниттифоқ конференцияси кўрсатмаларини бажаришга азму-қарор қилганлар.

Бир асар тарихи

«КОММУНИСТ»

Бу ёзганларим тарих бўлмаса керак. Бу сафарги сатрларим ўз жонини яхшилик йўлида фидо қилганлар хотирасига чизгилар деб қабул қилинса бўлади.

Болалик, тўғрироғи ўспирин чоғларимда, йили аниқ эсимда йўқ, 1959 йилда бўлса керак, бир фильм кўргандик. Нега ҳадеб кўрганини ёзади деб кимнингдир ғаши келиши ҳам мумкин. Начора, эшитган ёлғон-яшиқни ёзгандан кўра билган нарсангни ёзиш мароқлироқдир.

Фильм Василий Губанов деган коммунист ҳақида эди. Унинг ўлими бизларга шундай қаттиқ таъсир қилганки, асти қўяверасиз.

— Аслида бошқа одам, анави ифлос Степан ўлиши керак эди, коммунист эмас! — деди Рауф.

— Мен катта бўлсам коммунист бўламан,— деди бехосдан Азиз.

— Губановга ўхшаб-а?
— Губановга ўхшаб.
— Нима, Анюта ҳам топасанми?

— Нега энди? — довдиради Азиз. — Анюта эмас, бошқаси бўлар.

— Анюта бўлмаса ҳақиқатга тўғри келмайди-да,— деди Ҳусан.

Ҳақиқатга тўғри келмайди! Ҳақиқат нима ўзи? Бу саволга жавоб топиш учун ўн бир-ўн икки ёшли болаларнинг қурби етмасди ўша пайтда. Йиллар ўтиб ҳаммамиз Губанов бўлиш учун, даврни орқага айлантириб ўша йилларга қайтиш, албатта Анютага уйланиш шарт эмаслигини, Губанов бўлиш учун тоза қалбли, фидокор, эътиқодли бўлиш зарурлигини англаб етдик.

Одатда ҳар бир фильмнинг сценарийси бўлади. У киноқисса, кинороман, киноновелла, киносценарий деб юритилади. Сценарийни эса, фильмни кўриб бўлгандан кейин ўқиш истаги туғилади томошабинда.

«Коммунист» бадиий фильмининг сценарийсини машҳур кинодраматург Евгений Габрилович ёзган. Бош қаҳрамон Василий Губанов Загора гидроэлектростанцияси деб олинган қурилишга қалб даъвати билан келган.

Василий Губанов аслида тўқима образ. Лекин фильмни кўриб Губанов асримизда яшаганига, ҳаётда ўзининг ўчмас изини қолдирганига ишонади киши.

Бу нима, режиссёрнинг ёки актёрнинг таланти кучими? Ёки Губанов бор бўлганлигининг бизга аҳамияти шунчалар каттами? Ҳамма масала шундаки, биз ҳар бир кишини, ҳар бир коммунистни Василий Губанов ўрнида кўришни истаганимизда! Мабодо Губановлар кўп бўлганида эди...

Ёдимда, фильм қуйидаги сўзлар билан бошланарди: «Ҳозир сизга айтиб бермоқчи бўлганим бу тарихни мен онамдан эшитганман. У менга кўп марталаб ҳикоя қилиб берган. Барибир кўп жойлари хотирамда йўқ. Кунлар, фамилиялар аралаш-қуралаш бўлиб кетган, ҳаттоки, воқеалар ҳам айқаш-уйқашдир. Начора, эсимда қолганича ҳикоя қилиб бераман.

Улуғ Октябрь инқилоби амалга ошди. Оғир йил келди. Заводлар, фабрикалар ишламасди. Ёқилғи, электр йўқ, поездлар онда-сонда юрарди...

...Худди шу даҳшатли йилларда, ҳамманинг диққати фронтда бўлган чоғда, Ленин биринчи Совет электростанцияларини қуришни бошлади. Улардан бири мен Загора деб атаган қишлоқ яқинида қурила бошлади.

Баҳорда ҳамма одамлар шу томонга оқиб кела бошлади. Онам ҳикоясини шу ердан бошларди...».

Совет киносининг ажойиб кинодраматургларидан бири Евгений Габрилович қаламга олган бу электростанция қурилиши аслида бор эди. Фақат унинг номи бошқача — Шатура ГЭСи деб юритиларди.

ГЭС бор экан, Василий Губанов ҳам аниқ шахс экан-да, деган фикр туғилиши мумкин. Василий Губанов (сценарий автори яратган) бош қаҳрамон образи. Демак, аниқ конкрет шахс эмас. Лекин Шатура ГЭСида Губанов каби ҳалол, фидойи инсонлар бўлганлигига шубҳа қилмаймиз. Губанов ана ўша коммунистларимизнинг умумлашган образи.

Фильм давомида Губанов қанчадан қанча машаққатларга дуч келади. Ленин билан учрашади. Анютага муҳаббат изҳор қилади. У шунчалар самимий, шунчалар ҳалолки, ҳар бир ишида омад ёр бўлишини жон-дилдан истайсиз.

Бошқаларни билмадиму, лекин мен учун Евгений Урбанский кашфиёт бўлган эди ўшанда. Юрсам ўнгимда, ухласам тушимда менга ҳамроҳ эди у. Кейинроқ ҳар бир одамдан Урбанский—Губановнинг қатъийлигини, фидойилигини, энг муҳими виждонлилигини излайдиган бўлдим. Тўғрисини айтиш керак, баъзан топдим, баъзан топмадим.

Йиллар ўтаверди. Мен улғайдим. Жуда кўплаб яхши одамларни учратдим. Лекин ҳар сафар мен коммунистман, деб кўкрагига урган ўртоқларни кўрганимда Василий Губанов кўз олдимга келаверарди. У билан хаёлан суҳбатлашардим.

— Сен нега ўзингни бунчалар қийнадинг-а, Вася?

— Вазият шуни тақозо қиларди.

— Яхши-ку, лекин нега энди сен?

— Биз саволни бунақа қилиб қўймасдик. Бизда «Мен бўлмасам ким?» эди.

— Сен нега ўрмонга бориб ёғоч кесдинг? Ахир озгина кутсанг бўларди-ку?

— Бўлмас эди-да! Баҳона қилдим ҳам дейлик. Лекин виждоним олдида нима дейман? Шу ишлар менинг чекимга тушган экан, бажаришим керак эди...

Ёки халқнинг ғалласи деб кўксини ўққа тутганичи? Уни изоҳлаш учун сўз борми? Баъзи юрагида дарди йўқ кимсалар топар ўша сўзни? Аммо диёнатли одам асло сўз тополмайди.

Евгений Урбанскийнинг яна бир ютуғи шундаки, у экранда тирноғидан сочигача Губановга айланади.

Губанов Шатурага келганида ҳолдан тойган, оч ҳолда эди. Юртда ҳали қонли тўқнашувлар тугамаган эди. Лекин партия ўз солдатига янги буйруқ беради: халқ мулкини кўз қорачиғидек сақла! Ҳар бир дона мих, ҳар бир метр тахта минг азоб билан топилади. Ишчи режими йўқ. Ишсизлар, ишбузарлар қулоқлар, аксилинқилобчилар билан тил бириктирган. ГЭС қурилишидаги манзара шундай эди. Оддийгина омбор мудири Губанов билади: шу ерда ҳам у партияга, халққа хизмат қиляпти.

Айнан ана шу хислатлар Евгений Урбанский яратган Губанов қиёфасида зоҳир бўлиб туради.

Сценарий ёзилди дейлик. Уни лентага кўчириш шарт. Лентага эса режиссёр бошчилигидаги актёрлар кўчиришади.

Юлий Яковлевич Ройзман сценарий билан танишиб чиққач, актёрлар танлаш устида бош қотира бошлади. Владимир Ильич Ленин роли Борис Смирновга топширилди. С. Павлова эса Анюта Фокинани, Е. Шутов эса Фёдор Фокинни ўйнайдиган бўлди.

Василий Губановни ким ўйнайди? Номдор актёрларнинг биронтаси ҳам Губановнинг сценарийдаги қиёфасига тўғри келмади. Юлий Ройзман ҳали номи кўпчиликка яхши таниш бўлмаган, лекин талантли актёр Евгений Урбанскийни таклиф этди. Проба кетидан пробалар бўлиб ўтди: режиссёр қониқиш ҳосил қилди.

Яна бир гап. Фильм Юлий Ройзман бошчилигида рангли қилиб суратга олинган. Урушнинг алвон шафақлари, Шатуранинг оқ электр нурлари худди олис йигирманчи йиллардан таралиб келаётгандек туюлади.

Фильм қандай бошланган бўлса шундай, яъни Анюта ва Губановнинг ўғли номидан ҳикоя билан тугайди.

«Онамнинг ҳикояси шу ерда тўхтайди. Мен отамни билмаганман, лекин у кўз олдимда аниқ-таниқ намоён бўлади. Бу камсуқум, ўжар, оловқалбли одамни фахр билан аташ мумкин: «КОММУНИСТ!».

«Коммунист» фильми экранларга чиққандан кейин унинг режиссёрига, бош ролни ижро этган актёрга мактублар ёғилиб кетди.

Ҳозирги кунда ҳам бу фильм телевизорда намойиш этилса, мижжа қоқмасдан, нигоҳ узмасдан томоша қиламиз. Бутун борлиғимизни Губановга бўлган хайрихоҳлик қамраб олади.

Василий Губановни тарихимизда бор одам деб атагим келади. У ҳозир ҳам одамлар орасида яхшилик, эзгулик уруғини сепиб юрибди. Ҳалоллик, эътиқодлилик учун жангни у бир дақиқа бўлсин тўхтатмайди. У тин олиш нима билмайди. Чунки у — КОММУНИСТ!.

Темур УБАЙДУЛЛАЕВ.

⊙ **СУРАТЛАРДА: «Коммунист» фильмидан лавҳалар.**

Р. Шарипов фоторепродукциялари.

ИХЛОС

Тошкент тикув ишлаб чиқариш бирлашмасининг кенг ва ёруғ 4-цехи. Бири-биридан хушрўй, бири-биридан чаққон қизларнинг қўли-қўлига тегмайди. Кимдир мактаб формасининг қандай тикилганини кўздан кечирса, кимдир аёллар кўйлагига тугма қадаш билан банд.

Ольга Сергеевна Терентьева шу цехда меҳнат қилади. У ишлаб чиқариш илғорларидан. Умумий иш учун жон куйдириб ишлайди.

Тикувчилик асли азалдан халқимиз орасида ардоқлаб келинган касблардан ҳисобланади. Одамларнинг эгнидаги либослар қанчалик чиройли бўлса, атрофдагиларнинг кўзи шунчалик қувонади. Бундай пайтларда беихтиёр «Мана шу аёлнинг кийими ўзига жуда ярашибди, ким тиккан бўлса ҳам қўли дард кўрмасин дейишади».

Ольга мактабни тугатиб, шаҳримиздаги 5-ҳунар-техника билим юртига ўқишга кираётганида шулар ҳақида ўйлаган бўлса ажаб эмас. Ўқиш даврида назарий билим олиш билан бирга турли тикув корхоналарида, жумладан «Қизил тонг»да ва тикув ишлаб чиқариш бирлашмасида амалий практикани ўташди. Билим юртидаги ўқиш ниҳоясига етгач, Ольга Тошкент тикув ишлаб чиқариш бирлашмасининг техник назорат бўлимида иш бошлади.

Бирлашмада иш конвейер усулида ташкил этилган. Ҳар бир тикувчи ўзи бажараётган операция учун жавобгар. Кимдир кўйлакнинг енгини улайди, кимдир уни дазмоллайди... Ольга Сергеевна эса аёллар плашчининг астарини тикади. Бу ҳам масъулиятли иш. Агар астарнинг бирор жойи носоз тикилса, плашчнинг ташқи қиёфаси бузилади. Шунинг учун ҳам тикувчи ўз қўлидан ўтаётган газламаларнинг ниҳоятда сифатли қилиб тикилишини истайди.

Илғор ишчи ҳар сменада 120—150 тадан плашч астарини тикаяпти.

О. Терентьева ўзи ишлаётган коллективнинг илғорлари ҳақида ҳам фахрланиб гапиради.

— Коллективимиз ниҳоятда яхши, — дейди у. — Тажрибали ишчилар ёшлардан ёрдамини аямайди. Ёшлар ҳам уларга тенглашишга ҳаракат қилишади. Уғилой Каримова, Тамара Семеновна Золотухина, Фотима Маннопова, Мўътабар Қўзибоевалар кунлик нормаларини ҳар доим ошириб бажарадилар. Бугунги кунда бригада пудрати асосида ишлаяпмиз. Қолаверса, цехимиз янги йилдан бошлаб хўжалик ҳисоби шароитида иш бошлайди. Ҳозир цехимиз ҳам, бирлашмамиз ҳам давлат план-топшириқларини адо этаяпти.

Ольга Сергеевна фақатгина ишлаб чиқаришда яхши ютуқларни қўлга киритиш билангина чекланиб қолмай, бирлашманинг жамоатчилик ҳаётида ҳам актив иштирок этади. Бирлашма коммунистлари 1987 йилда уни ўз сафларига қабул қилдилар. Ёш коммунист бу йил Фрунзе район партия конференциясида делегат сифатида иштирок этди.

— Бундай йиғилишларда биринчи марта қатнашишим,— дейди у. — Коммунистларнинг кўпчилиги шу куннинг проблемалари ҳақида жон куйдириб гапиришди. Камчиликларни бартараф этиш йўлларини таклиф қилишди.

Ольга Терентьева XXVI шаҳар партия конференциясига ҳам делегат қилиб сайланди. Бу ёш коммунистга билдирилган юксак ишончдир.

В. ТУРСУНОВА.

ТЕЛЕПРОГРАММАЛАР — 12—18 декабрь — ТЕЛЕПРОГРАММАЛАР

12 декабрь, душанба

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.05 «Момо ер». Бадиий фильм («Қирғизфильм»).
10.20 Мультфильмлар.
10.45 Янгиликлар.
10.55 «Жен Эйр». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 1-серия (Буюк Британия).

* * *

16.00 Янгиликлар.
16.15 «Қайта қуриш прожектори».
16.25 «Домас» миллий ашула ва рақс ансамблининг концерти (Кения).
16.55 «Союзмультфильм» студиясининг мультфильмлари: «Метаморфоза», «Эски уй».
17.10 «Биз билан бирга, худди биздек, биздан ҳам яхшироқ бажар».
18.10 «Валторна учун соло». Фильм-концерт (Рига).
18.30 «Ладислав Бакулар портрети». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (ЧССР).
18.55 «Густав Эрнесакс қўшиқлари». Таллиндан кўрсатилади.
19.35 «Малика ва Пума». Мультфильм премьераси («Союзмультфильм»).
19.50 **XIX партия конференцияси белгилаб берган йўлдан.** «Ҳисобот ва сайловлар». Белоруссия Компартияси Червен район комитетининг ҳисобот-сайлов партия конференцияси.
20.35 «Жен Эйр». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 1-серия.
21.30 «Время».
22.05 «Қайта қуриш прожектори».
22.15 «Учрашув жойи— Москва». «Тэмз ТВ»нинг махсус кўрсатуви (Буюк Британия).
23.15 «Дунё воқеалари».
23.25 Чингиз Айтматов билан учрашув.

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.

Ўқув программаси

9.15 «Мазахчи қушлар». Илмий-оммабоп фильм.
9.35, 10.35 Теварак-атроф билан танишиш. 2-синф. Парда очилганда.
9.55 «Оби-ҳаёт». Илмий-оммабоп фильм.
10.05 Итальян тили.
10.55 «Дисплейнинг кўриниши». Илмий-оммабоп фильм.
11.05 «Сиз яратган боғ».
11.35, 12.35 В. В. Маяковский, «Владимир Ильич Ленин». 10-синф.
12.05 Рус тили.

*

13.05 «И. И. Обломов ҳаётидан бир неча кун». Бадиий фильм, субтитр билан. 1 ва 2-сериялар («Мосфильм»). Танаффус пайтида (14.15) — Янгиликлар.

* * *

18.35 Янгиликлар.
18.45 «Совет Иттифоқига хизмат қиламан!».
19.45 Реклама.
19.50 «Аччиқ қанд». «Содир бўлган вазият»га кўра» туркумидан.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
20.45 «Халқаро панорама».
21.30 «Время».
22.05 «Қайта қуриш прожектори».
22.15 Дўстлар экрани. «Бахтли қирғоқ». Бадиий фильм (ПХР).
23.40 «Тонгги почта». Музикали кўрсатув (такрор.).
00.15 Янгиликлар.

● ЎзТВ

15.00 «Йигит бўлиб етишадиганлар учун жиддий ўйинлар», «Мана шундай яшаяпман». Телефильмлар.
15.55 «Иссиқ қор». Бадиий фильм («Мосфильм»).
17.30 География. Тоғлар.
18.00 Янгиликлар.
18.15 «Қирол ва қовунлар». Мультфильм.
18.30 «Чорвадор» программаси.
19.00 «Чингиз Айтматов». Телефильм.
19.20 «Тил — маданият кўзгуси».
20.00 «Ахборот» (рус.).
20.20 «Ўзбекистон». Телевизион киножурнал.
20.30 «Ахборот».
20.50 Р. Қурбонов куйлайди.
21.30 Москва. «Время».
22.05 Москва. «Қайта қуриш прожектори».
22.15 Телевизион новеллалар театри. П. Қодиров. «Жон ширин».
23.15 «Эртага кеч бўлади». Ҳужжатли фильм.
23.35 Кўрсатувлар программаси.

● ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

13 декабрь, сешанба

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.05 «Оламга саёҳат». Киноальманах.
10.05 «Биз билан бирга, худди биздек, биздан ҳам яхшироқ бажар».
11.05 Янгиликлар.
11.15 «Жен Эйр». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 2-серия.

* * *

16.00 Янгиликлар.
16.10 «Қайта қуриш прожектори».
16.20 «Кубанка» ашула ва рақс халқ ансамблининг концерти. Пятигорскдан кўрсатилади.
16.45 «Қишлоқ истиқболлари». Телевизион ҳужжатли фильмлар премьераси: «Шунақанги имкониятлар» (Оржоникидзе шаҳри), «Қиш билан хайрлашув» (Олмаота).
17.35 «Қор ёққан олти кун». Болалар учун телевизион бадиий фильм премьераси («Грузия фильм»).
18.45 «Янгра, гармонь!». Ленинграддан кўрсатилади. Танаффус пайтида (19.35) — «Дунё воқеалари».
20.35 «Жен Эйр». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 2-серия.
21.30 «Время».
22.05 «Қайта қуриш прожектори».
22.15 «Фидойи шахслар». Ахлоқ тузатиш-меҳнат муассасаларининг муаммолари.
23.15 «Дунё воқеалари».
23.25 «Экспресс» концерт ансамбли чалади.

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.

Ўқув программаси

9.15 «Константин Батюшков». Илмий-оммабоп фильм.
9.35, 10.35 Оилавий турмуш этикаси ва психологияси. 9-синф. У... ва унинг муаммолари.
10.05 Француз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
11.05 ПТУ ўқувчиларига. Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. Иш юритиш ва ЭҲМ.
11.35, 12.35 География. 6-синф. Жанубий Америка. Амазония.
12.05 Француз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.

*

13.05 «Бахтли қирғоқ». Бадиий фильм (ПХР).
14.30 Янгиликлар.
14.40 «Асрлар оша давом этаётган дўстлик». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Тбилиси).

* * *

18.35 Янгиликлар.
18.45 «Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун». Уй-жойларни тақсимлашда социал адолат муаммолари ҳақида (Архангельск).
19.15 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
20.00 Ритмик гимнастика.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
20.45 «Экранда Сибирь». Киножурнал.
20.55 Реклама.
21.00 «Музикали киоск».
21.30 «Время».
22.05 «Қайта қуриш прожектори».
22.15 Н. Долинина. «Даъвогарлар ва жавобгарлар». Телевизион спектакль.
23.45 Янгиликлар.

● ЎзТВ

16.30 «Эртакмисан, эртак». Фильм-концерт.
17.30 Эстетика асослари. Меҳнат, турмуш, ахлоқ эстетикаси.
18.00 Янгиликлар.
18.10 Эстрада концерти.
18.50 «Агросаноат: тажриба ва муаммолар».
19.20 «Абдулла Қаҳҳор». Ҳужжатли фильм премьераси («Ўзбектелефильм», рус.).
20.00 «Ахборот» (рус.).
20.20 Шу куннинг долзарб мавзуси.
20.30 «Ахборот».
20.50 «Инсон ва қонун».
21.30 Москва. «Время».
22.05 Москва. «Қайта қуриш прожектори».
22.15 «Экран намойиш этади...» Кинорежиссёр Х. Жўраевнинг «Гражданин», «Йўқ» фильмларининг премьераси.
23.35 Кўрсатувлар программаси.

● ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

14 декабрь, чоршанба

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.05 Н. Долинина. «Даъвогарлар ва жавобгарлар». Телевизион спектакль.
10.35 «Днепряне» фольклор ансамблининг концерти. Днепропетровскдан кўрсатилади.
11.05 Янгиликлар.
11.15 «Жен Эйр». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 2-серия.

* * *

16.00 Янгиликлар.
16.15 «Қайта қуриш прожектори».
16.25 «Салом, музика!».
17.10 «Беш йиллик: ишлар ва одамлар». Телевизион ҳужжатли фильмлар премьераси: «Стартдаги тўсиқлар» (Минск), «Бир занжирнинг ҳалқалари» (Ашхобод).
17.55 «Канкляй янграмоқда». Вильнюсдан кўрсатилади.
18.40 «Сиз яратган боғ».
19.10 «Дунё воқеалари».
19.30 Останкино концерт студиясида ишбилармон кишилар учрашуви. 1-кўрсатув.
20.30 «Жен Эйр». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия.
21.30 «Время».
22.05 «Қайта қуриш прожектори».
22.15 1988 йил қўшиқлари.
22.30 «Д. Лихачев. Мен эслайман...». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Ленинград).
23.40 «Дунё воқеалари».
23.55 Баскетбол. Кубок эгаларининг кубоги. Эркаклар. «Цибона» (Югославия) — «Жальгирис» (Каунас). Югославиядан кўрсатилади.

● МТ II

14.40 Такрорий телефильмлар кундузги сеанси. «Хонадонингизга осойишталик». Уч серияли телевизион бадиий фильм. 1-серия («Тожикфильм»).

* * *

18.35 Янгиликлар.
18.45 «Шаҳардан қолишмайдиган қишлоқ». Телевизион ҳужжатли фильм.
19.05 Москва ҳарбий округи ашула ва рақс ансамблининг концерти.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
20.45 П. И. Чайковский номли халқаро конкурс лауреатлари. К. Родин (виолончель).
21.30 «Время».
22.05 «Қайта қуриш прожектори».
22.15 Дўстлар экрани. «Зальцбурглик жаноб». Телевизион бадиий фильм премьераси. «Майор Земан билан содир бўлган ўттиз воқеа» сериясидан (ЧССР телевидениеси).
23.30 Янгиликлар.

● ЎзТВ

15.00 «Ҳамма нарса ҳақида қўшиқ». Тошкент шаҳар мактабгача ёшдаги болалар ва мактаб ўқувчилари иштирокида концерт-очерк.
16.05 «Ҳар хилликдан гумонсировчи одам». Бадиий фильм («Мосфильм»).
17.30 Физика. Доимий ток қонунлари.
18.00 Янгиликлар.
18.15 «Фантадром-1». Мультфильм.
18.25 «Пионерлар мамлакатида» (рус.).
19.10 «Ўзбек тилини ўрганамиз» (такрор.).
19.30 «Жанговар атеизм учун». Халқнинг қадимий урф-одатларини эҳтиёткорлик билан тиклаш ҳақида.
20.00 «Ахборот» (рус.).
20.20 Телефильм.
20.30 «Ахборот».
20.50 «Ёзувчи ва замон».
21.30 Москва. «Время».
22.05 Москва. «Қайта қуриш прожектори».
22.15 «Ахборот» танқид қилади...». Картошка ҳақидаги суҳбатимизни давом эттирамиз.
22.35 «Барҳаёт наволар». Ж. Султонов (такрор.).
23.35 Кўрсатувлар программаси.

● ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

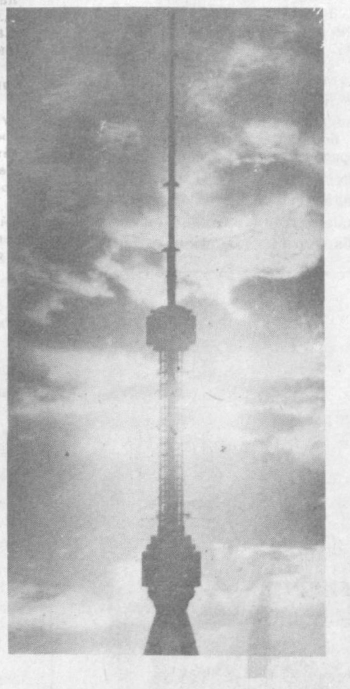

Билиб қўйган яхши

УЧ ҒИЛДИРАКЛИ ТАКСИ

Ҳиндистоннинг «Сурадж отомобайлз» автомобиль фирмаси тўрт ўринли, 3 ғилдиракли такси ишлаб чиқарди. «Моторикда» бир цилиндрли дизель билан 325 куб сантиметр иш ҳажмида ҳаракатланади. Ҳаво билан музлатилади. Тезлик коробкаси учта, у орқага ҳам юради.

Арзон ва бошқарилиши осон бўлган бу машина Ҳиндистон шаҳарлари, кўчаларида Япония ва Америка автомобилларини суриб чиқариши мумкин.

ТАХТА КЎЗОЙНАКЛАР

Бельгиянинг унча катта бўлмаган фирмаси уч йилдан буён кўзойнаклар учун гардишлар ишлаб чиқармоқда. Маҳсулот 0,4—0,5 миллиметр қалинликдаги бир қаватли юпқа фанер қатламлардан гардишнинг тепаси ва пасти тайёрланади. Шундан сўнг булар прессланади ва кесиб олинади. Гардишларга фақат сайқал бериш ҳамда металл ёки пластмассадан бўлган «оглобли»ни маҳкамлаш қолади.

Кўзойнакларни тайёрлаш давомида 90 та операция бажарилади. Улардан кўпи қўлда бажарилганлиги учун анча қиммат туради. Маҳсулотнинг баҳоси дарахтнинг турига ҳам боғлиқ. Фирма 73 дарахт туридан фойдаланмоқда. Бир йилда 12 минг ана шундай кўзойнак тайёрланади ва булардан кўпи чет элга экспорт қилинмоқда.

М. НАБИЕВА.

15 декабрь, пайшанба

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.05 «Чашмалар».
9.35 Мультфильмлар: «Бароқ мушук», «Қанотли уста», «Шаро—фотограф».
10.05 Инсон институти.
11.05 Янгиликлар.
11.15 «Жен Эйр». Беш серияли телевизион бадиий фильм 4-серия.

* * *

16.00 Янгиликлар.
16.10 «Қайта қуриш прожектори».
16.20 «Музикали хазина». Н. Римский-Корсаковнинг «Шаҳризода» симфоник сюитаси.
17.05 Мамлакат телевидение студияларининг ҳужжатли фильмлари премьераси: «Энергия» (Киев), «Тафаккур» (Боку).
17.55 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
18.40 «Инсон ва қонун».
19.10 «Дунё воқеалари».
19.25 Останкино концерт студиясида ишбилармон кишилар учрашуви. 2-кўрсатув.
20.35 «Жен Эйр». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 4-серия.
21.30 «Время».
22.05 «Қайта қуриш прожектори».
22.15 «Бизда Останкинода». Телеэкранда спорт. Кўрсатув тугагач (24.00) — «Дунё воқеалари».

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.

Ўқув программаси

*

13.05 «Зальцбурглик жаноб». Телевизион бадиий фильм (ЧССР).
14.20 Янгиликлар.
14.30 «Сиваш: муаммолар ва истиқболлар». Красноперекопскдаги экологик вазият ҳақида.
15.00 Такрорий телефильмлар кундузги сеанси. «Хонадонингизга осойишталик». 2-серия.

* * *

18.20 Янгиликлар.
18.25 «Қишлоқ янгиликлари».
19.30 Ритмик гимнастика.
20.00 Ҳаракат хавфсизлиги учун.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
20.45 «Тушимга боғ кирибди». Телевизион ҳужжатли фильм.
20.55 «Очиқ рояль». Устоз ҳақида сўз. Г. Г. Нейгауз.
21.30 «Время».
22.05 «Қайта қуриш прожектори».
22.15 Дўстлар экрани. «Севги ҳаммасидан афзал». Бадиий фильм (РСР).
23.25 Янгиликлар.

● ЎзТВ

15.00 «Табиат билан дўстлашиб». Телефильм.
15.15 «Ташвишли қиш». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
16.30 Мактаб ўқувчилари учун. «Қувноқ стартлар». Белоруссия ва Ўзбекистон командалари учрашадилар (такрор.).
17.30 «Қизиқувчилар экрани». Илмий-оммабоп программа (рус.).
18.00 Янгиликлар.
18.10 «Фантадром-2». Мультфильм.
18.20 Қорақалпоғистон телевидениесининг программаси. Мактаб ўқувчилари учун концерт.
18.40 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Комсомол ва қайта қуриш».
19.10 Қорақалпоғистон телевидениесининг программаси. «Хабар». Информацион программа.
19.25 «Орол тақдири одамлар қўлида». Экология муаммолари ҳақида.
20.00 «Ахборот» (рус.).
20.20 «Бухоро зардўзлари». Ҳужжатли фильм («Ўзбектелефильм»).
20.30 «Ахборот».
20.50 ЎзССР халқ артисти К. Исмоилова ва ЎзССРда хизмат кўрсатган артист Э. Лутфуллаев куйлайди.
21.30 Москва. «Время».
22.05 Москва. «Қайта қуриш прожектори».
22.15 Қорақалпоғистон телевидениесининг программаси. «Жаслиқ» студияси кўрсатади. «Аталар сози — ақыл».
23.05 Қорақалпоғистон санъат усталари ва ижрочи ёшларининг концерти.
23.45 Кўрсатувлар программаси.

● ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

16 декабрь, жума

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.05 «Киноафиша».
10.05 «Дарвозаси тиллодан». Болалар учун музикали эртак. ЧССРдан кўрсатилади.
10.55 Янгиликлар.
11.05 «Жен Эйр». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 5-серия.

* * *

16.00 Янгиликлар.
16.15 «Қайта қуриш прожектори».
16.25 «Замондошимиз портрети». «Ҳал қилувчи овоз ҳуқуқи билан». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Ереван).
16.45 «Нега ва нима учун?». Болалар учун кўрсатув.
17.15 Ленинград телевидение студиясининг программаси.
18.15 «Топчумба». Мультфильм.
18.45 1988 йил қўшиқлари.
18.55 «Биргаликда ўйлаб кўрайлик». «...16 ёшгача ва ундан катталар» кўрсатувига илова.
19.55 «Дунё воқеалари».
20.10 «Жен Эйр». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 5-серия.
21.30 «Время».
22.05 «Қайта қуриш прожектори».
22.15 РСФСР халқ артисти А. Воронец куйлайди.
22.35 «Нигоҳ».

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.

Ўқув программаси

*

13.05 «Севги ҳаммасидан афзал». Бадиий фильм (РСР).
14.15 Янгиликлар.
14.25 Такрорий телефильмлар кундузги сеанси. «Хонадонингизга осойишталик». 3-серия.
15.30 Литва ССР Давлат «Летува» академик ашула ва рақс ансамблининг концерти.

* * *

18.35 Янгиликлар.
18.45 «Совет Иттифоқи бўйлаб».
18.55 Останкино концерт студиясида кинорежиссёр С. Ростоцкий билан учрашув.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
20.45 Қалмиқ АССР Давлат «Тюльпан» ашула ва рақс ансамблининг концерти.
21.30 «Время».
22.05 «Қайта қуриш прожектори».
22.15 «Байрамдан сўнг». Телевизион ҳужжатли фильм.
22.50 Хоккей. «Известия» газетасининг соврини учун халқаро турнир. СССР — Канада терма командалари.

● ЎзТВ

15.00 «Улар Ватан учун жанг қилганлар». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар.
17.30 Рус адабиёти. В. Маяковскийнинг «В. И. Ленин» поэмаси (рус.).
18.00 Янгиликлар.
18.15 «Воҳа». Мультфильм.
18.25 Юқори синф ўқувчиларининг ЎзССР Фанлар академиясининг академиги А. Н. Султонхўжаев билан учрашуви.
19.00 «Пахтачилик: тажриба ва муаммолар».
19.30 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Бўлмайдиган иш ҳақида» (рус.).
20.00 «Ахборот» (рус.).
20.20 Шу куннинг долзарб мавзуси.
20.30 «Ахборот».
20.50 Хоразм область Есғот районидаги «Қалдирғоч» халқ ансамблининг концерти.
21.30 Москва. «Время».
22.05 Москва. «Қайта қуриш прожектори».
22.15 «Оламга саёҳат». Кинокўрсатув.
23.15 «Ретро». Экранда — «Ўзбекфильм» киностудиясининг фильмлари. «Атиргул очилганда» (рус.).
00.55 Кўрсатувлар программаси.

● ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

17 декабрь, шанба

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.05 Челябинск Давлат Маданият институти рус халқ чолғулари оркестрининг концерти. Челябинскдан кўрсатилади.
9.30 «Нега ва нима учун?». Болалар учун кўрсатув.
10.00 Н. Власенко чалади (фортепьяно).
10.30 «Уй академияси».
11.00 Мультфильмлар: «Валидуб», «Бўялган тулки».
11.30 «Самода ва ерда». Валерий Чкалов ҳаётидан ўн йил. Телевизион ҳужжатли фильм.
12.35 «Социализм мамлакатларида».
13.05 Шеърият лаҳзалари.
13.10 «Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун». «Хўжасизлик: кичик шаҳар ва туя гўшти еган қурилиш». Черкасск область Чигирин шаҳрида электростанция қурилишининг тарихи.
13.40 «Дунё воқеалари».
14.00 «Қайта қуриш ва маданият». Бутунроссия маданий фонди.
15.00 «Йилнинг бешинчи даври» СССР халқ артисти И. Лученок асарлари асосида музикали программа.
17.00 «Ҳайвонот оламида».
18.00 Халқ куйлари.
18.10 «Билса ҳазил, билмаса чин». Сатирик кўрсатув.
18.40 Москва — Стокгольм телекўприги.
19.55 МТ экранида биринчи марта. «Плюмбум ёки хатарли ўйин». Бадиий фильм («Мосфильм»).
21.30 «Время».
22.05 «Қайта қуриш прожектори».
22.15 Шанба оқшомида. Овоз йўлидаги икки портрет: Изабелла Юрьева, Вадим Козин.
23.15 «Монтаж». Ёшлар телефельетони.
00.45 Янгиликлар.

● МТ II

8.30 Эрталабки гимнастика.

«Тафаккур» программаси

*

14.40 Свердловскда бўлиб ўтган ҳужжатли фильмлар кинофестивалининг совриндор фильмлари. «Алвасти. Кекса одамнинг тавбаси» (Свердловск киностудияси).
15.00 «Бизнинг каҳрабо». Ригадан кўрсатилади.
15.40 Реклама.
15.45 «Р. S. Постскриптум». Ҳужжатли фильм премьераси (Узоқ Шарқ кинохроника студияси).
15.55 «Братислава музикали тантаналари» фестивалининг концертлари. П. Бурчуладзе куйлайди.
16.20 «Шахсий ҳаёт». Бадиий фильм, субтитр билан («Мосфильм»).
18.00 «Майин йўлкалар». Мультфильм.
18.10 «Болаларимизнинг йўллари». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Душанба).
18.30 Ҳаракат хавфсизлиги учун.
18.35 Фигурали учиш. СССР чемпионати. Киевдан кўрсатилади.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
20.45 Чувашистон АССР Давлат ашула ва рақс ансамблининг концерти.
21.30 «Время».
22.05 «Қайта қуриш прожектори».
22.15 Хоккей. «Известия» газетасининг соврини учун халқаро турнир. Финляндия — ЧССР терма командалари.
00.15 Янгиликлар.

● ЎзТВ

9.00 «Ассалому алайкум». Информацион-музикали программа.

*

10.00 «Офтобжон учун ёстиқча». Мультфильм.
10.10 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Иқбол». Қизлар конкурс программаси.
11.30 «Ҳовлимиздаги стадион».
12.00 «Пойтахтимиз меҳмонлари». СССР халқ артисти Ольга Бардина.
12.40 «Замандас». Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари учун программа (қозоқ тилида).
13.40 Телевизион миниатюралар театри (такрор.).
15.25 1989 йилги Бутуниттифоқ аҳолисини рўйхатга олиш олдидан.
16.10 «Ҳужжатли экран». Кинокўрсатув.

*

17.10 Кўрсатувлар программаси.
17.15 Ўсмирлар учун. «Тенгдошлар».
18.00 Халқ таълими ходимлари Бутуниттифоқ съезди олдидан. «Сўз съезд делегатларига».
19.00 «Рикэ-хохолок». Мультфильм.
19.15 «Бардам бўлинг».
20.00 «Ахборот» (рус.).
20.20 Телефильм.
20.30 «Ахборот».
20.50 Республика халқ артисти Д. Жабборова рақсга тушади.
21.30 Москва. «Время».
22.05 Москва. «Қайта қуриш прожектори».
22.15 Экранимизда биринчи марта. «Флейта учун унутилган куй». Бадиий фильм («Мосфильм»). 1-серия.
23.20 Кўрсатувлар программаси.

18 декабрь, якшанба

● МТ I

8.30 Янгиликлар.
8.45 Ритмик гимнастика.
9.30 «Палле дунёда ягона». Мультфильм.
9.50 «Спортлото» тиражи.
10.00 «Будильник».
10.30 «Совет Иттифоқига хизмат қиламан!».
11.30 «Тонгги почта». Музикали кўрсатув.
12.00 «Саёҳатчилар клуби».
13.00 «Қишлоқ янгиликлари».
14.00 «Музикали киоск».
14.30 Халқ таълими ходимлари Бутуниттифоқ съезди олдидан. Очиқ эшиклар куни.
15.30 Эртак ҳузурида меҳмонда. «Митти болакай» (Рига киностудияси ва «Баррандов» студияси).
17.10 «Халқаро панорама».
17.55 Фигурали учиш. СССР чемпионати. Кўргазмали чиқишлар. Киевдан кўрсатилади.

Якшанба кинозали

19.15 «Сув, бобожон, сув». Мультфильм.
«Коллаж». Ҳужжатли фильм.
20.05 «Мен севган масхарабоз». Бадиий фильм («Мосфильм»).
21.30 «Время».
22.05 «Бутун умри рақсда». СССР халқ артисти Т. Устинова ижоди ҳақида.
22.55 Хоккей. «Известия» газетасининг соврини учун халқаро турнир. Финляндия — СССР терма командалари. Турнир тугагач (00.50) — Янгиликлар.

● МТ II

8.30 Зарядкага сафланинг!

«Тафаккур» программаси

8.45 Совет поэзияси. В. Луговской.
9.30 «Эрудит». Илмий-оммабоп фильмлар.
1. Археология шоҳид.
2. «Ари ла Миф. Шимол шамоллари ери».
10.05 «Агар сизга...».
10.50 «Фан: назария, тажриба, практика».
11.20 «Театр, кино, телевидение рассомлари». Ҳужжатли фильм.
11.40 «Қайта қуриш ва ҳуқуқ».
12.00 «Саёҳатчилар клуби».
13.00 Педагогика ҳамма учун. Иккинчи курс. 12-кўрсатув. Кўрсатувни ёзувчи С. Л. Соловейчик олиб боради.
13.15 Рус маданияти ҳақида суҳбатлар. 1-туркум. Декабристлар (ҳикоянинг давоми).
13.50 Халқ таълими ходимлари Бутуниттифоқ съезди олдидан. «Мактаб: ўзгаришлар даври».

*

14.20 Фигурали учиш. СССР чемпионати. Эркин рақс. Киевдан кўрсатилади.
15.20 Хоккей «Известия» газетасининг соврини учун халқаро турнир. Канада — Швеция терма командалари. 2 ва 3-даврлар.
16.40 Объектив.
17.10 Кино ва томошабин. «Плюмбум ёки хатарли ўйин» бадиий фильмининг муҳокамаси.
17.55 «Телевизион музикали абонемент». Музика. Живопись. Поэзия. Француз импрессионизми.
19.15 Хоккей. «Известия» газетасининг соврини учун халқаро турнир. ЧССР — Швеция терма командалари. Танаффус пайтида (20.35) — Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
21.30 «Время».
22.05 «Юрмала-89». Совет эстрадаси қўшиқлари ёш ижрочиларининг Бутуниттифоқ телевизион конкурси. Конкурснинг Москва регионал босқичи.
00.35 Янгиликлар.

● ЎзТВ

9.00 «Ассалому алайкум». Информацион-музикали программа.

*

10.00 «Оила даврасида». Кинопрограмма.
10.30 «Биргаликда куйлаймиз». «Дўстлик қўшиғи» (такрор.).
10.55 Ўзбекистон карлар жамиятининг 60 йиллигига. «Ҳамма билан биргаликда».
11.25 «Омадли жентльменлар». Бадиий фильм («Мосфильм», рус.).
12.50 «Пионер ярмаркаси». Наманган областидан кўрсатув.
13.30 Спорт программаси: 1. «ДОСААФ — мардлик майдони» (рус.). 2. Ёш спортчи мактаби. Кураш.
14.30 «Актёрлар ва роллар». Исроил Султонов.
15.30 «Сиз севган қаҳрамонлар». Болалар учун кинокўрсатув.
16.30 Реклама.

* * *

17.45 Кўрсатувлар программаси.
17.50 Болалар учун. «Санъат ғунчалари».
18.20 Тошкент шаҳридаги Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон пойтахтларининг «Дўстлик ҳафталиги» 1 фестивалига.
18.50 «Ижод саҳифалари». ЎзССР халқ ёзувчиси Р. Файзийнинг 70 йиллигига.
20.00 «Ахборот» (рус.).
20.20 Телефильм.
20.30 «Ахборот».
20.50 Дам олиш концерти.
21.30 Москва. «Время».
22.05 «Флейта учун унутилган куй». Бадиий фильм. 2-серия.
23.10 «Бизнинг уйимиз Қизилқумларда». Ҳужжатли фильм премьераси («Ўзбектелефильм»).
23.30 Кўрсатувлар программаси.

● ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА ДУШАНБА КЎРСАТАДИ.

Кўнглимиздаги гаплар

«Тошкент оқшоми» муштарийларига

УЙИНГИЗГА ҳар куни бир дилкаш меҳмон кириб келади. Уни Сиз қўлда авайлаб олиб кирасиз. Оқшомхон беихтиёр сўраши табиий:

— Шунчалар арзанда меҳмонни билсак бўладими?

— Бу меҳмон — газета!

Ҳозирги кунда газета кириб бормайдиган хонадон, газета ўқимайдиган киши бўлмаса керак. Ҳар тонг газета-журнал киоскаларидан, почта қутиларимиздан газета-журналларни ошиқиб олиб, янгиликлар, турли ахборотлар, олам воқеалари билан қизиқиб танишамиз. Газетани ўқирканмиз, у дилкаш суҳбатдошимиз бўлади: дардлашамиз, кўнгил ёзамиз, истак-тилакларимизни унга баён қиламиз.

Азиз оқшомхонлар хонадонига ана шундай меҳмонлардан бири — «Тошкент оқшоми» газетаси оқшом чоғи ташриф буюради. Газетхонларимиздан ҳар куни келаётган ўнлаб хатларда «Оқшом» газеталари уларга маънавий озиқ бераётгани, долзарб мавзулар кўтарилаётгани, жонажон Коммунистик партиямиз ва Совет ҳукуматимизнинг қайта қуриш, ошкоралик ва демократияни амалга ошириш борасида кўраётган тадбирлари, социал ва маданий ишлар қандай амалга оширилаётгани саҳифаларда яхши ёритилаётганини чин дилдан, самимий баён қилмоқдалар.

«Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» газеталари XXV Тошкент шаҳар партия конференциясидан кейин ўтган уч йил ичида муҳим сиёсий-ижтимоий, социал, маданий-оммавий тадбирларни амалга оширди. Аввало газеталаримиз ҳузурида жамоатчилик редакциялари ташкил этилди, улар ташаббуси билан ўзбек ва рус тилларида «Мушоҳада» ва «Диалог» нашрлари чиқарила бошланди. Бу редакция қабулхонасининг ходимлари ҳар йили 2 мингдан ортиқ аҳоли саволига жавоб бериб, минглаб хатлар олишмоқда ва уларни жойларда ҳал этишмоқда.

Партиямизнинг XXVII съезди кезларида газета саҳифаларида «Алло, редакциями?» деган янги рубрика очилди ва омма билан мулоқотнинг бу янги формаси кўпчиликка манзур бўлди. Тошкентликлар республика министрликларининг раҳбарлари, Тошкент шаҳар ва район Советлари ижроия комитетлари мутасаддилари билан ўзларини қизиқтирган масалаларни ҳал қилишда катта имкониятларга эга бўлдилар. Айниқса, редакциянинг районларда ўтказган кўчма летучкалари аҳоли билан газета алоқасини мустаҳкамлади, шаҳар районларига уюштирилган сайёр редакция сафари вақтида аниқланган ютуқ ва камчиликлар рўй-рост газета саҳифаларида ёритилди.

Ҳаёт билан янада ҳамнафас бўлиш мақсадида «Тошкент оқшоми» саҳифаларида «Ишончли мулоқот» ва «Кўнглимдаги гап» янги рубрикалари очилди, уларда газета саҳифаларида ёритилаётган материалларнинг салмоғи, сифати ва нуқсонлари, оқшомхонларнинг истак ва талаблари мунтазам равишда эътиборга олиниб, муаммоли масалалар бўйича бир қатор мақолалар берилди.

«Оқшом» газеталарида Улуғ Ватан уруши ва меҳнат ветеранлари, шаҳримиз шифокорлари вакиллари, чет эллик журналист меҳмонлари билан фикр алмашишлар ҳам газетани яхшилашда ўз самарасини кўрсатиб келмоқда.

Газетхонлар «Оқшом» саҳифаларида «Замондошимиз», «Халқ назоратчиси», «Тошкент комсомоли», «Инсон одоби азиз», «Шанба оқшоми», «Саломатлик клуби», «Нафосат гулшани», «Билиб қўйки, сени Ватан кутади», «Хатларга мутасадди раҳбарлар жавоби», «Оқшом»га хатлар» подборкалари ва ўнлаб рубрикаларни қизиқиш билан ўқиётганликларини билдирмоқдалар.

«Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» газеталари редакцияси 1986 йилда меҳнаткашлардан 20 минг хат олган бўлса, 1987 йилда 27 минг хат олди, бу хатларнинг 80 фоизи газета саҳифаларида ёритилди, қолган қисми текширилди ва муаммоли масалалар ҳал этилди. Шу йилнинг сўнгги ойларигача редакциямиз меҳнаткашлардан турли мавзуларда 25 мингга яқин хат-хабарлар олди. Мана шу катта рақамлардаги хат-хабарлар, меҳнаткашларнинг истак-талаблари газетамиз ишларида катта ёрдам бермоқда.

Қўлга киритилган ютуқлар билан чегараланиш олға боришимизга тўғаноқ бўлади. Очиқ айтиш керакки, қайта қуриш, ошкоралик ва демократия тадбирлари қизғин бораётган айни кунларда газетамизда кўпгина мавзуларни ҳали етарли даражада чуқурроқ очиб беролмаяпмиз, шаҳар ҳаётига оид проблематик материалларни атрофлича ёритолмаяпмиз. Шаҳарда уй-жой, хўжалик юритиш, транспорт масалалари, саноатдаги муаммоларнинг ҳал этилиши, табиатни муҳофаза қилишдаги камчиликлар ва бошқа қатор мавзулар газеталаримизда атрофлича ёритилиши керак.

Ҳаммамиз янги — 1989 йилнинг арафасида янги орзу-умидлар, вазифалар ва катта муаммоларни ҳал этиш учун бел боғлаб турибмиз. Шундай экан, азиз оқшомхонларга мурожаат қилиб, газетамизга қандай орзу-тилаклари борлигини, унинг сифатли, мазмунли ва қизиқарли бўлишида нималарга эътибор беришимиз кераклигини ёзиб юборишларини илтимос қиламиз. Зеро, қайта қуриш, ошкоралик, демократия ва покланишни амалга оширишда, халқимизнинг руҳини мустаҳкамлаб, унинг олға боришига, турмуш ва маданиятимизни оширишга ҳар биримиз жон-дилдан ҳисса қўшмоғимиз керак, бу эса ҳар биримизнинг шарафли ва инсоний бурчимиз бўлсин!

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» РЕДКОЛЛЕГИЯСИ.

«Қалби оташ лобар қизлар «Оқшом» газетасининг доимий мухлислари».

Газета—газетхон—газета

Газетхон истаклари

КАСБ-КОРИМ тақозоси билан республикамизнинг турли қишлоқ ва шаҳарларида бўлиб, доно халқимиз томонидан яратилган оғзаки ижод дурдоналарини, этнографик маълумотларни тўплайман. Ана шундай пайтлардаги шахсий мулоқотлар, суҳбатлар, баҳс-мунозараларда адабиёт, санъат, фольклорнинг муҳим масалалари, республикамизда нашр этилаётган янги китоблар, вақтли матбуотда ёритилаётган материаллар хусусида қизғин баҳслар бўлади.

«Тошкент оқшоми»нинг биринчи сонидан бошлаб доимий авторларидан бири сифатида мунозараларда актив қатнашишга тўғри келади. Севикли газетам хусусида сафарларда кўрган-кечирганларим, эшитганларимдан оқшомхонларни хабардор қилмоқчиман.

«Тошкент оқшоми»нинг ҳар бир сони дунё юзини кўрганидан бошлабоқ Тошкент бағридан чиқиб, республика бўйлаб қанот қоқади... Қаерга бормай, қаерда бўлмай «Тошкент оқшоми» ҳақида илиқ сўзлар эшитаман. Мана, баъзи бир фактлар. Қашқадарё область, Деҳқонобод район, Ломоносов номли 1-ўрта мактабнинг тил ва адабиёт ўқитувчиси Абдуолим Эргашев:

— «Тошкент оқшоми»ни ўқимаган кунимни мазмунли ўтди, дея олмайман. Бу газета нафақат мени, балки районимиздаги кўпгина кишиларнинг ҳам маънавий маслаҳатгўйи, доимий ҳамроҳи бўлиб қолди, десам хато қилмаган бўламан.

Наманган область, Янгиқўрғон район ижроия комитети ходими Муҳаммаджон Шомансуров:

— «Тошкент оқшоми»ни онда-сонда ўқиб, маза қиламиз (Ахир, яқин-яқинларгача пойтахтдан бошқа ҳеч қаерда бу газетага обуна бўлишга рухсат этилмас, Тошкентга бориб қолган дўст-биродарларимиз олиб келганда танишар эдик-да!). Ундаги материаллар катта-ю кичикка манзур бўлади. Ошкоралик, демократия, қайта қуриш даврига келиб, «Тошкент оқшоми»га бошқа жойларда ҳам обуна бўлишга рухсат этилганидан, газета, журналлар каталогига киритилиб, истаган киши унга ёзилиши мумкин бўлганлигидан жуда-жуда хурсандмиз.

— «Тошкент оқшоми» газетаси районимизда жуда оммалашган, ўзим газетчиман. Мана, 25 йилдирки «Илғор чорвадор» (Самарқанд область, Нурота райони) газетасига редакторлик қиламан. Бошқа газеталарни ҳам ўқиб бораман, аммо «Оқшом»нинг бирон-бир сонини қолдирмайман,— дейди биз билан суҳбатда Ҳамдам Эшонқулов.

Бундай мисоллардан яна кўплаб келтириш мумкин.

Шуни айтиш керакки, «Тошкент оқшоми»нинг етиб келмаган (бундай ҳол бўлиб туради, албатта) сонини топиб келиш учун Тошкентга махсус бориб-келиш, сафарга отланганлардан илтимослар қилиш ёхуд ёзги таътил пайтларида пойтахтга келиб, кутубхоналардаги газета тахламларини кўздан кечириш каби фактларга ҳам дуч келдик. «Оқшом»нинг бунчалик халқимиз қалбидан жой олгани, унинг ҳаётига сингиб кетгани, суюкли, ардоқли газетасига айланиб қолганини кўриб қувонмай, суюнмай бўладими?!

Шу билан бирга жойларда бўлганимизда «Тошкент оқшоми» ҳақида айрим танқидий гап-сўзлар, ҳаққоний талаб-истаклар, газетанинг бундан ҳам мазмунли, ўқимишли бўлиб чиқиши учун куюнишларга ҳам дуч келдикки, улардан баъзи бирларини келтириш фойдадан ҳоли эмас.

Газетада баъзи ҳолларда орфографик, пунктацион, ҳатто стилистик хатолар учраб туради. Шундай газетада хато-камчиликлар бўлмагани қандай яхши!

«Одобнома», «Ибратнома», «Ҳикматнома» ва бошқа ахлоқ-одобга оид материаллар мазмуни янада чуқурлаштирилса, савияси оширилса, қизиқарли бўлиши таъминланса. Кишилар қалбига чуқурроқ етиб бориб, уларни ўйлатса.,.

Газетада халқ донишмандлиги — фольклорга кенгроқ ўрин берилса. Чунки фольклорнинг асосий хусусияти — замонавийлигидир. Халқ ижоди кеча ҳам, бугун ҳам, эртага ҳам баб-баравар эл-юртга хизмат қилаверади, кишиларни юксак идеаллар руҳида тарбиялашда актив қатнашаверади.

Газета аллақачон Тошкентдан ҳатлаб ўтиб,республиканинг узоқ бурчакларигача етиб борди. Нега энди, Тошкентдан чет жойлардан материаллар ёритилмасин?! Бизнингча вақти-вақти билан жойлардан олинган материалларни ҳам бериб борилса нур устига нур бўлар эди...

Шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги тафовутлар, яқинлашувлар ҳам кенгроқ ёритилса... Шунингдек, Тошкент фольклори, Тошкентга хос удумлар, байрамлар ҳам газетада ёритилса... Зеро Тошкент фольклори бетакрор бой, ранг-барангдир. Хулласи калом, ниятимиз «Тошкент оқшоми» кундан-кунга мазмунан янада бойиб, қизиқарли, ўқимишли бўлиб бораверсин.

Малик МУРОДОВ,
профессор, фольклоршунос.

Реклама ва эълонлар

Фарзандларингиз учун

«Болалар дунёси» чакана савдо фирмаси фарзандларингиз учун қуйидаги тикувчилик буюмларини таклиф қилади:

ЎҒИЛ БОЛАЛАРГА — катак-катак газламадан тикилган астарсиз ПАЛЬТОЛАРНИ; жун ва жун аралаш газламадан тикилган нимчасиз КОСТЮМЛАРНИ, шим ва кофтадан иборат МАТРОСКАЛАРНИ; жун ва жун аралаш газламадан тикилган ШИМЛАРНИ; сидирға ва катак-катак газламадан тикилган КЎЙЛАКЛАРНИ; сидирға ва катак-катак газламадан тикилган калта шим ва кўйлакдан иборат ёзлик КОСТЮМЛАРНИ;

ҚИЗ БОЛАЛАРГА: сидирға ва катак-катак газламадан тикилган ПАЛЬТОЛАРНИ, ип-газламадан тикилган КЎЙЛАКЛАРНИ, енгил матодан тикилган ХАЛАТЛАРНИ.

МАГАЗИНЛАРНИНГ АДРЕСЛАРИНИ МАЪЛУМ ҚИЛАМИЗ:

«Болалар дунёси» бош магазини — Октябрь бозори. Унинг филиаллари:
1-магазин — Марказ-1, 4-уй;
2-магазин — Марказ-2, 5-уй;
3-магазин — Луначарский шоссеси, 77;
4-магазин — Фарҳод ярмаркаси;
5-магазин — Сергели, ярмарка;
6-магазин — Большевик кўчаси, 5-А;
7-магазин — Чилонзор, Пионер кўчаси, 40;
8-магазин — Фарҳод ярмаркаси;
9-магазин — Юнусобод массиви, Аҳмад Дониш кўчаси, 9;
10-магазин — Лисунов кўчаси, 2-уй.

«Болалар дунёси» чакана савдо фирмаси.

Турфа ранг, кўркам газлама

Товланиб турувчи турфа ранг **ХОНАТЛАСДАН** тукис бичилган миллий кўйлакларнигина эмас, модадаги замонавий либосларни ҳам тикса бўлади.

Ана шу газламанинг ўзига хос гули, ёрқин бўёқлари мода мухлисларига бетакрор костюм, кўйлак, шимли ансамблларни яратиш имконини беради.

Ҳар хил гулли хонатласларни «Таштекстильшвейторг»нинг қуйидаги магазинларидан харид қилишингиз мумкин:
3-магазин — Чехов кўчаси, 4 «а»;
8-магазин — Муқимий кўчаси, 23;
50-магазин — Жаркий проезди, 3;
28/1-магазин — Госпиталь бозори;
45-магазин — Куйбишев шоссеси;
15-магазин — Қорақамиш 2/4 массиви, 45 «а»;
35-магазин — Сағбон кўчаси, 26;
47-магазин — Ново-Московская кўчаси, 18;
54-магазин — Луначарский маркази;
11-магазин — Оҳангарон шоссеси, 2;
2-магазин — Ш. Руставели кўчаси, 57;
10-магазин— Олой бозори;
43-магазин — Ленин кўчаси, Марказ—5, 67;
34-магазин — Муқимий кўчаси, 1;
14-магазин — Савдо расталари, «Газламалар уйи».

«ТАШТЕКСТИЛЬ-ШВЕЙТОРГ».

«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН АГЕНТЛИГИ.

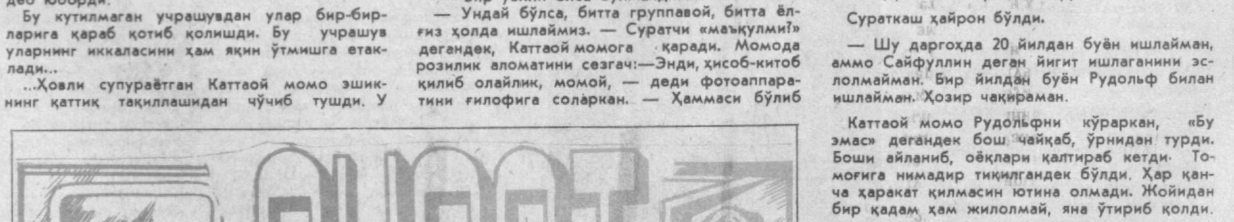

Воқеий ҳикоя

РАСУЛБЕК ҳаяллаб қолди. Авваллари бундай одати йўқ эди. Шаҳар касалхонасига бош врач этиб тайинлангандан буён аҳвол шу. Она ташқарига чиқади, ичкарига киради, ўзини қўйгани жой тополмайди. «Нима бўлдийкин, нега ҳаяллайди?».

— Қизим, — деди сабри тугаган Каттаой момо келинига юзланиб, — овқатингни болаларингга сузиб бера қол. Расулбек негадир кечикди, келгач иситиб берарсан...

Каттаой момо ҳар хил алғоқ-чалғоқ хаёллар билан бўлиб алламаҳалгача ухлай олмади. Ўғли ярим кечаси кириб келди.

— Нима бўлди, тинчликми? — айвондан келини Ёқутхоннинг овози эшитилди.

— Энди чиқаман деб турувдим, жароҳатланган ёш бир йигитни олиб келиб қолишди. Аварияга учрабди. Операция чўзилиб кетди.

— Ишингиз ҳам бор бўлсин, — зорланди Ёқутхон. — Кунда аҳвол шу бўлса...

— Ке, қўй шу гапларни. Ундан кўра овқатинг бўлса олиб кел.

— Қариндошлари ҳам роса кутавериб оёқдан қолгандир бояқишнинг?

— Ҳеч кими йўқ экан...

Каттаой момо барвақт туриб қозонга уннади. Тайёрлаган овқатини иккита нон, бироз мева билан бир тугунча қилиб тугди. Ўғли ишга отланаркан, у ҳам Расулбекка эргашди.

— Ҳа, ойижон, йўл бўлсин? — тажжубланиб сўради ўғли.

— Ўзинг кеча айтдинг-ку, «Ёлғиз йигитни олиб келишди, ҳеч кими йўқ экан» деб. Ўша боламни кўриб келаман.

— Нималарни ўйлаб топасиз-а, ойижон?! Нима қиласиз овора бўлиб?

— Бир мусофир бечорани бориб кўриш, оворагарчилик эмас, аксинча, савоб иш, болам.

Расулбек онасининг раъйини қайтара олмади...

— Малоҳатхон, — деди Расулбек касалхонага киришлари билан, — ойимларни кеча жароҳатланиб келган йигитнинг палатасига олиб боринг!

Ҳамшира Каттаой момонинг қўлидан тугунчини олиб, коридор бўйлаб йўл бошлади. Бироз юргач, «7» рақами ёзилган палата эшигини оҳиста очиб, таъкидлади:

— Бу киши ҳали юролмайди, ўзингиз бемалол олдиларига ўтаверинг, аммо узоқ қолиб кетманг.

Каттаой момо йигитнинг елкасига аста қўлини қўйди.

— Ўғлим, — деди майин товушда, — туринг, овқат совиб қолмасин.

Бемор аста қўзғалиб бошидан чойшабни тортди. Соқолли, сочи елкасига тушган йигитни кўрган Каттаой момо «Вой ўлмасам!» деб юборди.

Бу кутилмаган учрашувдан улар бир-бирларига қараб қотиб қолишди. Бу учрашув уларнинг иккаласини ҳам яқин ўтмишга етаклади...

...Ҳовли супураётган Каттаой момо эшикнинг қаттиқ тақиллашидан чўчиб тушди. У ўзига келиб улгурмай, эшик очилиб, соқолли, сочи елкасига тушган, қўлида сумка, елкасига фотоаппарат илиб олган баланд бўйли йигит кириб келди.

—Салом-алайкум! —йигит Каттаой момонинг қулоғи оғир деб ўйладими бақириб гапирарди. — Суратчашман. Кичик суратларни катта қилиб ишлайман.

Каттаой момо гумонсирагандек бўлди:

— Қайси суратхонада ишлайсан, болам?

— Район марказидаги фотографияда. Исмим Рафиқ, фамилиям Сайфуллин. Мана кўринг, сизга ўхшаш момолар, бобойларнинг суратларини портрет қилиб ишлаганман, — у сумкасидан бир неча суратларни олиб Каттаой момога кўрсатди.

Каттаой момо ичкарига кириб, оқ сурпни очиб, сарғайиб кетган расмга эътибор билан қараркан, унга тушунча берди:

— Бу жуда азиз сурат. Мана буниси менинг ўғлим, — деди суратдаги тўрт ўспириннинг четдагисини кўрсатиб, — Комсомолга ўтган пайтида тушган.

— Шундайлигича ишлайми? — суратчашнинг сўрови Каттаой момонинг хаёлини бўлиб юборди.

— Бир ўзини олса бўлмайдими?

— Ундай бўлса, битта группавой, битта ёлғиз ҳолда ишлаймиз. — Суратчи «маъқулми?» дегандек, Каттаой момога қаради. Момода розилик аломатини сезгач:—Энди, ҳисоб-китоб қилиб олайлик, момой, — деди фотоаппаратини ғилофига соларкан. — Ҳаммаси бўлиб 65 сўм бўлади. Сиз ҳозир 45 процентини тўлайсиз.

— Процентингни қўй болам, менга нақдини айтавер.

— 32 сўму 50 тийин бўлади. Икки ҳафтадан сўнг учта портретни ўзим келтириб бераман.

Каттаой момо пулни бераркан, қайта-қайта тайинлади:

— Ҳай болам, суратга эҳтиёт бўл. У мен учун муқаддас. Яна қайчилаб юрмагин...

Орадан икки ҳафта ўтди. Суратчаш келавермади. Каттаой момо уч кунни бир амаллаб ўтказди, суратчашдан барибир дарак бўлмагач, тўртинчи кун район марказидаги суратхонага йўл олди. Сочларига оқ оралаб қолган, ўрта ёшлардаги киши фотосуратларни танлаб, қайсидир ашулани хиргойи қилиб ўтирарди. У салом-аликдан сўнг Каттаой момога ўтириш учун жой кўрсатди.

— Келинг онахон, хизмат?!

— Сенга ёрдамчими, бошлиқми, билмадим, хуллас шу ерда ишлайдиган йигит, урушда бедарак кетган ўғлимнинг суратини катта қилиб бериш учун олганди. Дараги бўлавермади. Ўшани излаб келдим.

— У сизга «шу ерда ишлайман» деганмиди?

— Ҳа, исми Рафиқ Сайфуллинмиди-ей?

Суратчаш ҳайрон бўлди.

— Шу даргоҳда 20 йилдан буён ишлайман, аммо Сайфуллин деган йигит ишлаганини эслолмайман. Бир йилдан буён Рудольф билан ишлайман. Ҳозир чақираман.

Каттаой момо Рудольфни кўраркан, «Бу эмас» дегандек бош чайқаб, ўрнидан турди. Боши айланиб, оёқлари қалтираб кетди. Томоғига нимадир тиқилгандек бўлди. Ҳар қанча ҳаракат қилмасин ютина олмади. Жойидан бир қадам ҳам жилолмай, яна ўтириб қолди.

— Сув келтир, — деди ҳеч нарсага тушунмай ҳайрон бўлиб турган Рудольфга суратчаш дўқ уриб, гўё ҳаммасига у айбдордек. Ўзи ўрнидан туриб Каттаой момонинг бошини ушлади.

— Хафа бўлманг онахон, — у Каттаой момонинг кўнглини кўтармоқчи бўлди, — ўғлингизнинг суратини олиб келинг, ўзим ишлаб бераман. Фронтовикми? Жуда соз. Мен ҳам урушда бўлганман. Жанг қилганман. — Шогирди олиб келган сувни Каттаой момонинг оғзига тутди. — Мана, сувни ичиб олинг, ўзингизга келасиз. Суратни шу бугуноқ олиб келинг. Набираларингиздан бериб юборсангиз ҳам майлига. Уч кунда ишлаб бераман.

— Э болам, қанийди бошқа сурат бўлса?! Ўша суратни ҳам қўшни маҳаллага тўйга борганимда, уй эгасининг альбомида кўриб қолиб, қўярда қўймай олгандим.

Суратчаш қилт этмай жойида туриб қолди. Лаблари титраб, нималарнидир пичирлади. Каттаой момо ўрнидан зўрға туриб, ташқарига юрди.

Одамзод ҳар қандай дардга ҳам чидаркан. Ҳар қандай аламни енгса бўларкан, аммо армон-армонлигича қолаверакан.

...Улар палатада бир-бирларига қараб суратдек қотиб қолишганди...

Абдужалол ҚАЮМОВ.

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 9/XII да **Раймонда**, 10/XII да **Князь Игорь** (15.00), **Концерт** (19.00).

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 9/XII да **Тақдир эшиги**, 10/XII да **Нажот истаб**.

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА —9/XII да **Узилган торлар**, 10/XII да **Тошкентда туман**.

Кино

9 ДЕКАБРДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Чайка — «ЎНТА НЕГР БОЛАСИ» (18.30); «ЁТОҚ ДЕРАЗАСИ» (21.00).
Нукус — «ОДИЛ СУД» (18.30, 20.45).
ВЛКСМ 30 йиллиги — «КИЧИК ВЕРА» (17, 20.00).
Дружба — «ОТА ЎҒИЛ» (тоқ соатларда).
Москва — «ПОЛКОВНИК РЕДЛЬ» (17, 20.00).
Искра — «КИЧИК ВЕРА» (17, 20.00).
Лисунов номли — «КИЧИК ВЕРА» (18.30, 21.00).
Восток — «ТЎРТИНЧИ ҲОКИМИЯТ» (17.40, 21.00).
Фестиваль — «ҲУРМАТЛИ ЕЛЕНА СЕРГЕЕВНА» (жуфт соатларда).
Ватан — «КАККУ ҚУШ УЯСИ УЗРА ПАРВОЗ» (18.30, 20.45).
Тошкент Советининг 50 йиллиги — «БЎРИЛАР» (18, 20, 21.30).

10, 11 ДЕКАБРДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Чайка — «ЎНТА НЕГР БОЛАСИ» (13.30, 18.30); «ЁТОҚ ДЕРАЗАСИ» (11, 16, 21.00).
Нукус — «ОДИЛ СУД» (11, 13.30, 16, 18.30, 20.45).
ВЛКСМ 30 йиллиги — «КИЧИК ВЕРА» (11, 14, 17, 20.00).
Дружба — «ОТА ЎҒИЛ» (тоқ соатларда).
Москва — «ПОЛКОВНИК РЕДЛЬ» (11, 14, 17, 20.00).
Искра — «КИЧИК ВЕРА» (12, 14.30, 17, 20.00).
Лисунов номли — «КИЧИК ВЕРА» (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).
Восток — «ТЎРТИНЧИ ҲОКИМИЯТ» (11, 14.20, 17.40, 21.00).
Фестиваль — «ҲУРМАТЛИ ЕЛЕНА СЕРГЕЕВНА» (жуфт соатларда).
Ватан — «БИРИНЧИ БЎЛИБ УР, ФРЕДИ!» (тоқ соатларда ва 20.45 да).
Тошкент Советининг 50 йиллиги — «БЎРИЛАР» (18, 20, 20, 21.30).

Редактор Т. М. ҚОЗОҚБОЕВ.

ТОШКЕНТ оқшоми
Ўзбек ва рус тилларида мустақил равишда нашр этилади.

«Тошкент оқшоми»
(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР: бўлимлар: партия турмуши ва пропаганда — 32-54-19; совет қурилиши ва халқ контроли — 32-54-34; саноат, транспорт ва алоқа — 33-08-74, 32-57-84; шаҳар хўжалиги, савдо ва маиший хизмат — 32-55-39, капитал қурилиши — 32-58-85; фан ва ўқув юртлари — 32-53-10; физкультура ва спорт, ҳарбий-ватанпарварлик тарбияси — 32-55-32; маданият — 32-53-83; ахборот — 33-28-95; хатлар ва оммавий ишлар —33-29-70; иллюстрация — 32-55-37; жамоатчилик редакцияси — 33-99-42, 32-53-66; «Ташкентская неделя» рекламалар иловаси — 32-56-84; эълонлар — 33-81-42.

Р — 15904. Якшанбадан ташқари ҳар куни чиқади. Ички саҳифаларга 19.50 да қўл қўйилган. (График бўйича 17.00 да қўл қўйилиши лозим). А. 2290. Тиражи — 108.220. Индекс 64690. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10